

*Het levensverhaal van een
doodgewone volksjongen*

Georges Deryckere

Voorwoord

Dit is een voorwoord dat reeds decennia lang is aangekondigd.

Hoewel, als kind wist ik niet dat ik dit voorwoord zelf zou schrijven.

Het is dan ook met bijzondere trots dat ik als schepen van de stad Harelbeke, maar eerst en vooral als oudste kleinzoon, de eerste bladzijde van "Het levensverhaal van een doodgewone volksjongen" mag vullen.

Altijd al hebben we geweten dat vader, peter Georges, een boek zou schrijven over de jaren die in zijn leven de meeste indruk hebben nagelaten, namelijk zijn jeugdijaren.

Zijn jeugdijaren in het rumoerige interbellum hebben hem waarschijnlijk ook gemaakt tot wie hij was. Gesculpteerd tot een gevoelig en begrijpend man, altijd zorgend voor een ander.

Het is een grote prestatie op zesentachtigjarige leeftijd zijn lang aangekondigde droom te kunnen beleven. Helemaal geschreven met de hand, geen computer, geen spellingcontrole.

Recht uit het hart.

Zijn geesteskind "peter Georges" boek houdt U vandaag in de hand. Zijn herinneringen zijn bewaard voor zijn nageslacht.

Het werk is volbracht.

*Filip Kets
Schepen*

Georges Deryckere

Het levensverhaal van een doodgewone volksjongen.

Inleiding

Reeds jaren heb ik het idee opgevat, eens op mijn pensioenleeftijd gekomen, om mijn herinneringen op te schrijven, mijn kinderjaren, mijn jeugd en belevenissen tijdens de oorlogsjaren 1940-45 en ook na de oorlogsjaren tot op vandaag.

In deze herinneringen wil ik een bijzondere hulde brengen aan mijn geliefde echtgenote en mijn moeder, twee bewonderenswaardige vrouwen die ons veel te vroeg zijn ontvallen, en ook aan alle geliefde doden die ons hebben verlaten, en die wij tijdens dit schrijven beter zullen belichten.

Ik zal ook trachten het leven in familiekring te beschrijven rond de jaren dertig en tijdens de oorlogsjaren.

Al deze herinneringen draag ik op aan mijn kinderen en kleinkinderen om hen een inzicht te geven over het leven van toen en nu. Ik hoop van harte dat ze er veel genoeg aan zullen beleven om zodoende een weinig de familie in het algemeen te leren kennen.

Ook hoe hun overgrootouders leefden en wie ze wel waren. Ik ben voor deze memoires niet gaan zoeken in oude familiepaperassen maar alleen mijn eigen herinneringen opgeschreven.

Harelbeke 25-03-1987.

1° Deel: Hoe ik het levenslicht zag en een kijk op de familie langs moeders zijde, de familie Devos - Deprez.

Toen ik in het jaar 1923 op 3 juni het levenslicht aanschouwde als zoon van een eenvoudig en arm werkersgezin, leefde iedereen nog in volle herinnering van de vreselijke tragedie die wereldoorlog 1914-1918 noemde. Iedere familie had een of meer familieleden verloren, en anderen waren verminkt voor het leven teruggekeerd. Veel later heb ik begrepen uit de verhalen van moeder dat ze als jong meisje blijvend door deze tragedie getekend is gebleven.

Er kwamen zes kinderen op de wereld in ons gezin, Noëlla de oudste, ikzelf als tweede telg, Victor die ik nooit heb gekend (die heel jong is overleden), dan was er Godelieve, Noël en Erna . Wij hebben ons altijd erg familiegebonden gevoeld, in lief en leed zijn broers en zusters altijd gereed geweest om elkander waar nodig te helpen en bij te staan, niettegenstaande moeder reeds op 45-jarige leeftijd en vader op nauwelijks 66 jaar zijn overleden.

Ik werd geboren in een kleine werkmanswoning waar nu het café 't eiland is, aan het ontmoetingscentrum. Dit huisje dateerde van vroeg in de vorige eeuw, de slaapkamer was op de route zoals men dit noemde, dit was enkele trappen naar boven. In de keuken de traditionele "buisestove" (of Leuvense stoof), de vloer in witte en zwarte tegels blinkend van properheid.

Op de buis van de stoof en op de vloer werd door mijn grootmoeder, wij noemde ze meter Danne, mooie tekeningen gestrooid met wit zand. Meter altijd met haar zwarte lange rok, haar kraakheldere blauwe voorschoot en haar wit mutsje , dit is mij altijd bij gebleven. In die tijd kwam de zandman iedere week rond met zijn karretje en zijn roep, zand zaaaaand moet er geen zand zijn ! (er is hier trouwens nog altijd het spreekwoord dat zegt, ja waade moet er geen zand zijn)

De ware naam van meter Danne was Prudence Florence Deprez, geboren 6 januari 1865 en overleden 23 oktober 1929, ze was slechts 64 jaar.

Mijn grootvader langs moederszijde was Victor Devos, bijgenaamd Kastoer (wie in die tijd geen bijnaam had was naar mijn mening geen persoonlijkheid), hij was hovenier in Kortrijk bij de familie Talpe, een zeer rijke familie en hij was er zeer gewaardeerd. De familie Talpe is nu nog gekend om hun groothandel in kruidenierswaren.

Om een anekdote te vertellen, tijdens de oorlog '14 - '18 was de zoon van de familie Talpe piloot bij de Belgische luchtmacht en het

gebeurde weleens dat hij van het front te Yper tot Kortrijk vloog om zijn familie te groeten en brieven af te werpen, van hemzelf en andere soldaten, in de grote hof van zijn ouders gelegen in de Doornikse wijk. Na de oorlog '40 - '45 werd die hof verkaveld en er werden meerder villa's op gebouwd. De afstammelingen van de familie Talpe bewonen nog altijd het oude herenhuis.

Op zekere dag werd mijn grootvader , na het overhandigen van deze brieven, aan de Duitsers verraden door een dienstmeid van de familie, afgehaald van zijn bed en voor een drietal maanden naar het prison (gevang) te Kortrijk overgebracht. De familie Talpe heeft uit erkentelijkheid zijn wedde doorbetaald.

†
ZALIGE GEDACHTENIS
van Vrouw
Prudence-Florence DEPREZ
Echtgenoot van
VICTOR DEVOS
Geboren te Harelbeke, den 6 Januari 1865
en aldaar godgevechtig overleden, den 23 October 1929.

De rechtvaardige kan de dood niet vermijden, maar de dood verschrikt haar niet, want zij is altijd bereid en altijd gerust vat gemoed en na dit kort en vergankelijk leven begint zij een beter en altijd durend. — Van hare kindsheid af leerde zij God vreezen en rechtvaardig leven, vlijtig en neerstig aan den arbeid, moedig in hare kwellingen en lijdens.
H. Joannes Chrys. — Tob. I.

Zij heeft haar man geëerd en ondersteund en welke bezorgdheid zij voor hare kinderen hadt, dat weet zij alleen, maar zeker was zij een voorbeeld der christene moeders.
H. Bern.

Bemide Echtgenoot, vaarwel! Te vroeg komt de dood ons scheiden, maar God wilt het, daarom troost en betrouw op Hem.

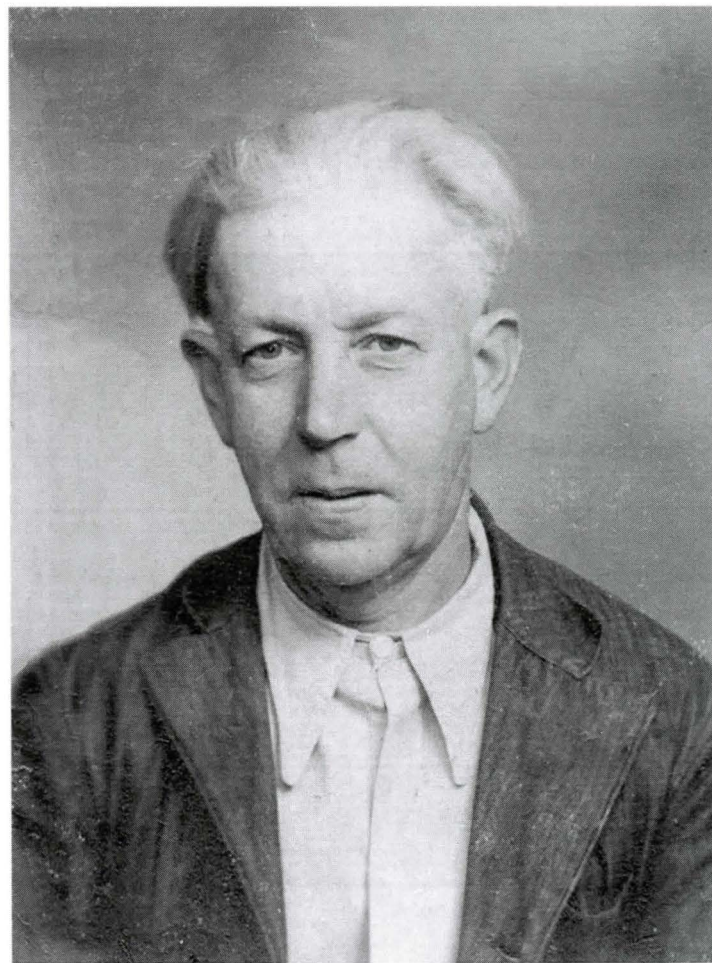
Bemide Kinders en Kleinkinders, hoe geern had ik bij u gebleven, maar daar God mij tot Hem roept, van in den Hemel zal ik over u waken. Blijft getrouw aan uwe plichten, bemint elkander, eert en bemint uwen vader al de dagen van zijn leven en bidt voor mij.

Genadige Jezus, geef hare ziel de eeuwige rust. Amen.

Drukk. F. Salens-Mestdagh, Harelbeke

Mijn grootouders langs moederszijde. Mijn grootmoeder Prudence Deprez heeft veel geleden door het verlies van haar zoon Gustaaf in het kamp van Sedan tijdens de oorlog 14-18, ook haar zoon Karel teruggekeerd van het front aan de yzer als zware oorlogsinvalied heeft haar veel verdriet gedaan. Ze was geboren op 6-1-1865 en overleden op 23-10-1929, ze was slechts 64 jaar.

Van mijn grootvader is dit jammer genoeg de enige foto in ons bezit, ik heb ook geen enkele herinnering aan "Peter Kastoor" zoals hij in de volksmond en door de ganse familie werd genoemd. Grootvader was geboren op 31 januari 1865 en overleden op 19 februari 1933 op 68 jarige leeftijd.

Georges Florent Deryckere

Ons vader Georges Florent Deryckere, geboren te Harelbeke op 5 januari 1902, zoon van Jules Deryckere en Alida Maria Flamand, door onze kleinkinderen meter Alle genoemd. Vader was plafoneur van beroep, een zware stiel, meer over ons vader in het vervolg van mijn verhaal.

Door iedereen werd mijn vader "de bille of bilje" genoemd, hij luisterde zelfs niet als men hem aansprak met Georges, alleen in zijn stamcafé bij "voetjes" noemde de bazin Lidia hem bij zijn eigen naam.

Ons vader is gestorven op 27 november 1967.

Suzanne Maria Devos

Ons moeder Suzanne Maria Devos, geboren te Harelbeke op 25 december 1902, dochter van Victor Devos en Prudence Deprez, gehuwd op 23 mei 1922 met Georges Florent Deryckere, veel te vroeg gestorven op 11 november 1948. Zoals U zult lezen was onze moeder een uitzonderlijke vrouw, altijd klaar om iedereen te helpen en bij te staan, haar man en kinderen waren haar leven. Gelouterd dat ze was door de eerste wereldoorlog, de crisisperiode van de jaren 30 en de tweede wereldoorlog was ze nochtans altijd welgezind en vrolijk, de herinnering aan deze beminnelijke vrouw is voor ons, haar kinderen en familie, een blijvend gevoel van een groot verlies.

Ons Vader bij het leger.

Hij ging bij het leger op 29-11-1922 in de 20 ste de ligne, de 6de compagnie en volgde de speciale instructie van de fuseliers grenadiers in het kamp van Beverloo.

Hij zwaaide af te Namen op 28 september 1923 met de volgende vermelding

“Den soldaat Deryckere heeft mij altijd goeden dienst bewezen”

Te vermelden is dat de militaire opleiding toen volledig in het frans was, dat het er soms ook vrolijk aan toeging ziet U op de bijgevoegde foto.

- 3 -

SIGNALEMENT — PERSOONSBESCHRIJVING

Taille l m. <i>595</i> <i>mm.</i> Gestalte Visage - Gelaat <i>ovale</i> Teint - Kleur <i>brun</i> Front - Voorhoofd Inclinaison <i>vertical</i> Helling Hauteur <i>haut</i> Hoogte Largeur <i>etroit</i> Breedte Yeux - Oogen <i>brun</i> Neus Base <i>abaisse</i> Waaier Hauteur <i>petit</i> Hoogte Largeur <i>etroit</i> Breedte Forme <i>aerolin</i> Vorm Bouche <i> moyenne</i> Mond Lèvres <i>minces</i> Lippen Menton <i>saltant</i> Kin Cheveux <i>châtains</i> Haar Sourcils <i>id</i> Wenkbrauwen Signes particuliers <i>rien</i> Bijzondere teekens		PHOTOGRAPHIE PORTRET DE PROFIL <i>van terzijde</i> DE FACE <i>van voren</i> Timbresec En Oortje Drooge stempel van het Korps	
EMPREINTES DIGITALES — VINGERAFDRUKKEN			
POUCE DE LA MAIN GAUCHE Duim der linkerhand		POUCE DE LA MAIN DROITE Duim der rechterhand	
			

Georges
Deryckere
bilm T. 3. 1. 1922
J. L. L. L.

As presentator
matrimonieel
den 10 Mars 1922

Oude Dierlyk 44
FORESTIERSTRAAT 44

Provincie West-Vlaanderen
STAD HARELBEKE.
BURGERSTAND.

Overleden te Kortrijk den 7 NOVEMBER 1957
de bevestiging van het Matrimonieel Verdrag
geboren te Harelbeke den 5 Januari 1902.
en wonende te Harelbeke
zoon van Alphons Jansen
en van Alida Elzabie Hamand Jansen
eenerzijds,
En Susanne Maria Devos
geboren te Harelbeke den 25 December 1902
en wonende te Harelbeke
dochter van Alexander Victor Jansen
en van Prudence Devos Jansen
anderzijds; heden voor ons het huwelijk aangegaan hebben ten
Stadhuis te Harelbeke, den 22 Mei 1922

Contraxerunt matrimonium in Ecclesia
Harelbeke die 22 Mei 1922
Kortrijk

KINDEREN UIT DIT HUWELIJK GESPROTEN.					
Voornamen der Kinderen.	GEBORTEN:		OVERLIJDENS:		AANMERKINGEN.
	PLAATS	DATUM	PLAATS	DATUM	
1 ^o Noëlla Maria	Harelbeke	12 Decemb. 1921			Gez. Gereg. d. 10. 1. 22
2 ^o Georges Gustave	den	1 Junij 1923			Gez. Gereg. d. 10. 1. 22
3 ^o Elzabie	"	1 Dec. 24 10 u. 30 min.	Harelbeke	5. 9. 1922	Bapt. d. 10. 1. 22
4 ^o Jodelisee	"	8. Octob. 1926			Bapt. d. 10. 1. 22
5 ^o Noël Maria	"	26. Decemb. 1926			Bapt. d. 10. 1. 22
6 ^o Lina-Monika	id.	23. Febr. 1928			Bapt. d. 10. 1. 22
7 ^o					
8 ^o					
9 ^o					
10 ^o					
11 ^o					
12 ^o					

Trouwboekje van Georges Florent Deryckere en Susane Maria devos

Mijn grootouders langs moederszijde waren gezegend met 8 kinderen (als men in die tijd van een zegen mag spreken), want hoe meer kinderen hoe meer armoede, van kindergeld was er geen sprake, dop bestond er niet, men moest vechten om te overleven met wat vader binnenbracht en een beetje groenten uit de tuin.

Als dochters, Clara - Irma (Matte) "de enige nog in leven, is momenteel 88 jaar op 27-3-1987" - Jeanne mijn moeder - Tante Marie (aangetast door het mosterdgas tijdens de 1ste wereldoorlog heeft tante Mietje een leven geleid als een martelares altijd ziek en zonder adem, ze is ook vroeg gestorven) - Tante Josima die heeft 14 kinderen ter wereld gebracht, 13 roste en slechts een zwart van haar, Gaston (een brave jongen, door de Duitsers vergast in het kamp van Flossenburg).

De zonen waren Gustaaf (gestorven in het kamp van Sedan) - Nonkel Roste (ik weet zelfs zijn echte naam niet) het was de trimar van de familie, hij had een bloedrode kop haar en een enorme roste snor, hij was zeker 6 maanden per jaar vermist, altijd opgepakt zonder middelen van bestaan en dan in Merksplas of Hoogstraten gestopt tot zusters en broers de centen bijeenbrachten om hem er uit te halen. Op latere leeftijd was hij zeker het zwerven beu want hij heeft zijn laatste levensjaren gesleten als klusjesman in een klooster te Brugge, maar als zijn bloed begon te kietelen moesten de nonnekes toch toelaten dat de rosten weer enkele dagen vermist was, maar in plaats van naar Merksplas kwam hij iedere maal naar moeder overste terug, hij is uiteindelijk gestorven in een rustoord te Brussel.

Een andere zoon was Karel die uit de oorlog is teruggekeerd met kapotte longen, dus zwaar oorlogsinvalide, hier is ook een verhaal over te vertellen, heel romantisch zelfs. Naar mijn moeder zaliger ons vertelde had nonkel Karel reeds een kind met zijn lief voor hij naar het front vertrok (dat gebeurde toen veel, velen hadden een of meer kinderen voor ze trouwden). Welnu Karel was na het einde van de oorlog teruggekomen uit het zuiden van Frankrijk waar hij in het hospitaal kennis had gemaakt met een verpleegster en die hij waarschijnlijk stellig had beloofd terug te keren. Na enkele dagen in België verbleven te hebben, en de onvermijdelijke strubbelingen met de verloofde en familie alsook zijn zoontje Karel gekust te hebben (naar hem genoemd omdat men niet wist of hij wel van het front zou terugkeren), nam hij in Harelbeke de trein om naar Frankrijk terug te keren. Toen de trein vertrok stond zijn lief en zijn moeder aan de

barrière (spooroverweg) met de kleine Karel wenend naar de vertrekkende trein te kijken, mijn grootmoeder stak de kleine omhoog en was het uit medelijden of wroeging, in ieder geval in Kortrijk is hij uit de trein gestapt en naar Harelbeke teruggekeerd, getrouwd met zijn Eugenie en nog eens 4 zonen en één dochter gefabriceerd, zoon Karel leeft nog , is een sterke bonk want hij is reeds voor de vierde maal getrouwd.

Nonkel Karel heeft nooit de verschrikking van de oorlog kunnen vergeten, trachtte zijn miserie in de drank te vergeten en is reeds op 38 jarige leeftijd gestorven.

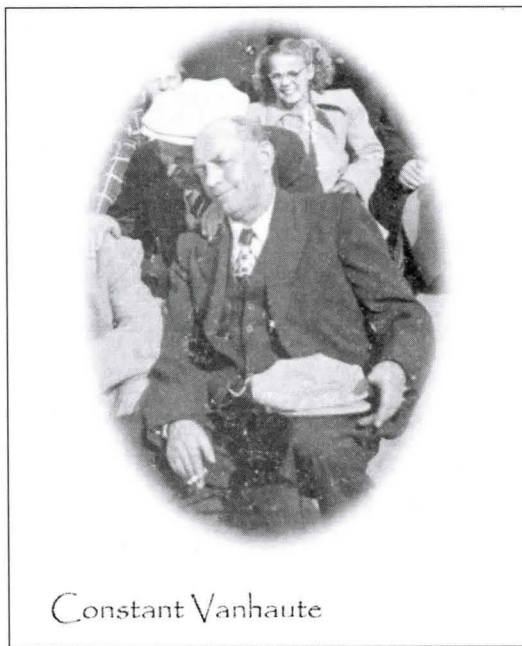
Dan is er nog nonkel Jules (Jules Kastoors genoemd, want toen kreeg iedereen in plaats van hun familienaam de bijnaam van moeder of vader erbij, mijn moeder was Jeanne van Kastoors , de roste van Kastoors enz.) . Jules werkte als seizoenarbeider en woonde in café "de vlasbloem" in de Gaverstraat , hij zou trachten langs moederszijde een stamboom samen te stellen maar die zou naar het schijnt niet verder teruglopen dan het jaar 1835.

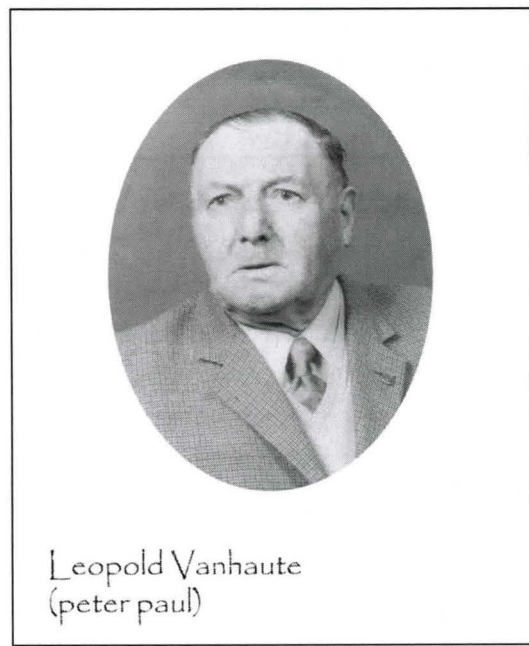
Gustaaf Devos - steenbakker

Karel Devos

Constant Vanhaute

Leopold Vanhaute
(peter paul)

Gustaaf en Karel Devos waren twee broers van mijn moeder. Gustaaf is gestorven van uitputting door slavenarbeid in het kamp van Sedan, dit kamp was opgericht om de weggevoerde jongens vanaf 16 jaar (civielarbeiders genoemd) slavenarbeid te doen verrichten, honderden zijn nooit teruggekeerd. Ook mijn schoonvader Leopold Vanhaute en zijn broer Constant waren bij de weggevoerden, Leopold was nauwelijks 16 jaar en is tweemaal gevlucht en terug opgepakt. Karel Devos was zwaargewetst teruggekeerd van de oorlog 14-18, zie mijn verhaal hierover in dit boek.

Mijn herinnering aan de kleuterschool en een kijk op de familie Deryckere - Flamand.

Mijn grootvader Alfons Jules Deryckere (in de volksmond Julke Rijkers en voor zijn kleinkinderen peter Rijkerke), was ook mijn dooppeter. Hij werd geboren in het jaar 1866 en is gestorven aan een bloedopdrang, toen attaque genoemd, in het jaar 1934 op 67 jarige leeftijd. Zijn moeder, mijn overgrootmoeder dus, was van Spaanse afkomst en noemde Henriette Castado.

Mijn grootvader had 4 broers, Fiel - Florent - Stantje (is 97 jaar geworden) - en Cyriel, en 5 zusters, Juliette - Vina - Mariatje - Lena - Seindry.

Vina had ook een onechte dochter toen ze dienstmeisje was, maar ze heeft nooit het kind willen erkennen als haar dochter, en heeft haar leven gesleten in het begijnhof te Kortrijk. Het kind werd opgevoed door mijn overgrootouders.

De familie Deryckere is zeer uitgebreid, wij vinden er takken van terug in Ingelmunster, Ieper en Kortrijk, het ware interessant dit eens samen te brengen maar in mijn memoires zal ik er nu niet verder op ingaan.

Mijn grootmoeder Alida Flamand, in de volksmond Alle Flamand (voor de kleinkinderen meter Alle), werd geboren in het jaar 1867 en is gestorven op het einde van wereldoorlog 2 in 1944 aan de schrikkelijke ziekte die kanker heet, ze heeft veel afgezien en werd op het einde verzorgd door tante Georgette, zelf weduwe op 38 jarige leeftijd met 4 kleine kinderen.

Meter had 4 broers, Gustaaf (bijnaam Sieske zoetepap) - Bruno (Bruinten) - Ferdinand (Ferand uit den Beer, vader van Achiël uit de Beer en schoonvader van Desirée Stadsbader) en Florimond (Peutje) en 2 zussen, Irma (getrouwd en uitgeweken naar Croix Wasqual in Frankrijk nabij Roubaix, er wonen nu nog enkele kleinkinderen en achterkleinkinderen, maar de familie heeft reeds enkele jaren geen contact meer) en Adronie door ons allemaal tantje genoemd.

Meter Alle was een buitengewone vrouw, niettegenstaande ze zelf 4 kinderen had, 3 dochters Ariette - Georgette - Lientje en dan George mijn vader, heeft ze, toen Florimond (door ons peter Peutje genaamd) weduwenaar werd met 9 kinderen, deze allemaal onder haar hoede genomen tot ze bekwaam waren om te werken, toen moesten ze terug naar huis. Ze woonden nl. juist nevens de deur, men kon langs de koer van het ene huis in het andere. Peter Peutje is zeer oud geworden, niettegenstaande hij bijna niet meer weg kon moest men hem dikwijls

gaan halen op de buis of de staan van de fiets, want auto's waren er natuurlijk niet in de familie.

Bijna al de kinderen van Florimond hadden een bijnaam, ik zal ze maar eens opnoemen. Lena (peutje zoals haar vader) - Anna (de moere) - Jules (meneer Jules) - Clara - Marcel (ventie) - Henri (Rietje) - Paula - Irma (matje).

Mijn grootvader was kuiper van beroep, zoals zijn broers Florant en Stantje, hij werkte in de brouwerij "lust" te Kortrijk. Toen waren de biertonnen nog allemaal in eikenhout gemaakt, allemaal handwerk. Jammer is met de komst van de aluminiumtonnen deze stiel praktisch volledig verdwenen.

Peter maakte ook thuis prachtige bloembakken met koperen ringen en ging bij de boeren de boterkarnen herstellen en maakte voor hen kuipen om de gezouten scheutels (spek) in te leggen, hij was er een graag geziene gast en kwam altijd terug thuis met boerenstuiten (boerenboterhammen) spek en zelfs boter.

Tijdens de vakantie heb ik dikwijls zijn tochten naar de verschillende boerenhoven meegedaan en het was zeker niet bij de deur en altijd te voet - Beveren Leie - Desselgem - Ooigem en zelfs Wielsbeke. Hij was ook een grote vogelliefhebber en had een grote liefde voor de natuur. Onderweg vertelde hij mij over alles wat met de natuur te maken had, waarvoor dit of dat kruid diende om een ziekte te genezen, wat kon dienen als vogelzaad of wat goed was voor de konijnen, hij leerde mij ook wat bijvoorbeeld kattestaart - zwijneplane - plane - melknetels - brandnetels - enz. was. Hij kende iedere vogel en kon uitmaken naar het uitzicht van het nest welke vogel het had gemaakt.

Als ik nu beseft welke mooie uren ik toen heb doorgemaakt in de toen nog ongerepte natuur, te wandelen langs de Leie en de schepen te zien passeren op het heldere water, voortgetrokken door een muilezel of een paard, soms zelfs door de schipper en een helper. Weinig boten hadden toen reeds een motor. Als men nu de Leie beziet die een stinkende en schuimende waterloop is geworden dan beseft men wat de moderne tijd voor verandering heeft teweeggebracht. Ikzelf heb in de vlasbekkens (dit waren grote bakken van ongeveer 3 bij 3 meter, die in de Leie lagen om het vlas te roten), leren zwemmen. Nu moet men niet meer proberen om in aanraking te komen met het Leiewater op gevaar een vergiftiging op te lopen. (zie bijvoegsel, nu Leiewater zuiverder)

Foto van onze overgrootouders Constant Deryckere en Henriette Castado. Henriette was de dochter van Pascale Castado en Cecilia Peeters, ze waren afkomstig van het Spaanse Barcelona. Pascale kwam in het jaar 1830 als spoorwegarbeider naar België voor de aanleg van de eerste spoorlijn. Cecilia stierf te Tiel op 55 jarige leeftijd enkele maanden na haar dochter in 1849. Meer hierover op het doodsprentje verder in het boek.

- o Constant 1826-1890 & 1851 Pauline VANAVERBEKE 1859
 - o Henri 1853
 - o Maria 1853 & Victor DEBAERE 1860
 - o Juliette & Alfons GEKIERE
 - o Camille Henri 1857

- o Constant 1826-1890 & 1859 Henriette CASTADO 1836-1901
 - o Helvina Sidonie Judoca 1860-1943 & 1884 Alfons Alois BERT 1859
 - o Arthur 1862
 - o Jules Camille 1863-1866
 - o Elvina Maria 1865-1943 & Geen Naam ?
 - o Florent 1867-1943 & 1889 Hortensia VANVLIERBERGHE 1868-1908

 - o Octave Henri 1890 & 1914 Augusta DELBECQUE
 - o Marcel ca 1914-1915 & 1940 Noella Julia NAESSENS
 - o Maria Germaine 1917 & 1936 Albert Jos VANTIEGHEM 1912

 - o Maria Philomena 1892-1919 & 1912 Prudent NAESSENS 1889
 - o Magdalena Suzanne 1894-1950 & 1913 Maurice DESCAMPS 1891
 - o Jules 1896-1947 & 1917 Zozima DEPRez 1898
 - o Magdalena Zulma 1918 & 1939 Albert Albriek DELOOF 1916

 - o Bertha Juliana 1897-1897
 - o Zulma Marie 1899-1899
 - o Alfons 1900-1901
 - o Zulma 1904 & 1925 Jules COUVREUR 1903

- o Florent 1867-1943 & 1913 Rosalie DUTOIT 1869-1935
 - o Yvonne 1913 & 1936 Henri OPBROUCK 1911

- o Jules 1869-1935 & Alida RAMAND(FLAMAND)
 - o Maria 1900 & 1923 Adolf DUJARDIN 1899-1964
 - o Georges 1902 & Suzanne DEVOS 1902
 - o Georgine 1903 & 1928 Maurice VANDERSCHULDEN 1904-1941
 - o Helena 1906 & 1932 Robert LORTHIAU 1908

- o Jules 1869-1935 & Alida RAMAND(FLAMAND)
 - o Maria 1900 & 1923 Adolf DUJARDIN 1899-1964
 - o Georges 1902 & Suzanne DEVOS 1902
 - o Georgine 1903 & 1928 Maurice VANDERSCHULDEN 1904-1941
 - o Helena 1906 & 1932 Robert LORTHIAU 1908

- o Celina Helene 1871-1957 & Jules DEWAELE
- o Irma Cecilia 1873-1881
- o Severin Cyrille Achiel 1875-1919 & 1895 Alberta MEYFROID
 - o Georges 1895
 - o Maria Clara 1897 & 1920 Benoni NOPPE 1889
 - o Richard 1899
 - o Alice 1901-1914
 - o Georgine 1902 & 1924 Georges VANSTEENKISTE 1902
 - o Aqnete 1905 & Cesar VERHELST 1904-1963
 - o Joanna 1909 & 1931 Frederiek VERRIEST 1909
 - o Helena 1911 & Marcel HUGELIER 1910
 - o Cyrille Marcel 1919 & 1945 Maria Antoinette VERVAECKE

- o Constant Pascal Henri 1877 & 1898 Berthe Celina DEBLOCK 1878-1935
 - o Georges Henri 1898 & Helena VANDENBOSSCHE 1888
 - o Maria Alice 1901 & 1925 Georges DEWIJN 1900
 - o Marcel 1903
 - o Anna Maria 1906 & Georges DEBAERE 1905
 - o Magdalena Barbara 1908-1927
 - o Alfons Constant 1912
 - o Cyrille 1914
 - o Elvina 1916 & 1941 Andre Gerard HUGELIER 1912-1965
 - o Julien 1901-1919 Hoedt Leontine
 - o Marie Louise 1927 Jong gestorven op 4-09-1927

BID VOOR DE ZIEL

VAN

CECILIA-FREDERICA PEETERS,

HUISVROUW VAN

PASCAL CASTADO,

*Geboren te Meerdonck,
oude 55 jaren, overleden te Kortryk,
den 11^{en} November 1849.*

BID VOOR DE ZIEL

VAN

JEANNETTE-ANTOINETTE CASTADO

*Geboren te Gend,
en overleden te Kortryk, den 14 September 1849.*

Die in de liefde Gods sterft, ver van zich te ontrusten, vindt er zyn geluk in, omdat hy weet dat den tyd van smerten welhaest gaet eindigen, en van eene altyddurende vrede gevolgd zyn.

H. ALPH. DE LIG.

Zy waren verblyd omdat hun gezeid wierd wy zullen het huis des Heeres binnentreden.

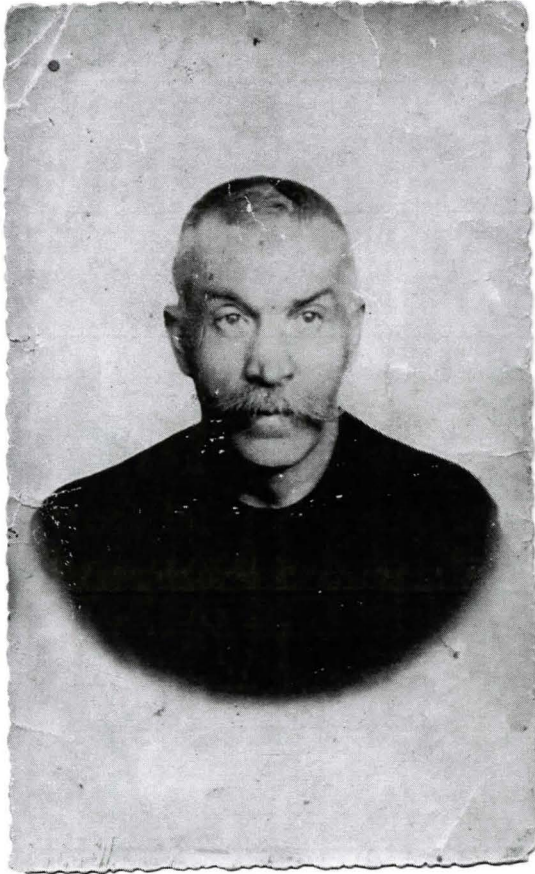
Gs. CXXI.

Maria, Moeder van mynen God, al myne hoop en mynen toevlugt, gy waert ook myne Moeder.

H. ANSELUS.

Dat hunne zielen in vrede ruste.

Drukk. van C. Jaspin, Fransche straet.

† TER ZALIGER GEDACHTENIS
 van
ALFONS-JULES DERYCKERE
 echtgenoot van
ALIDA FLAMAND
 geboren te Harelbeke, den 5 Juni 1869, en er haastig
 overleden den 27 Juli 1935.

Gelukkig de mensch die het uur van zijnen dood gestadig voor oogen heeft. Heden is de mensch en morgen is hij verdwenen. Denkt 's morgens dat gij den avond niet zult bereiken, want gij weet niet wanneer gij zult sterven.

Hij was een ware christen, een man vol geloof, voor God levende in alle eenvoudigheid en rechtzinnigheid, zoekende naar vrede met zijn evenmensch. Hij was een minnende en trouwe echtgenoot, een bezorgde en liefdevolle vader die onvermoeibaar werkte voor 't welzijn van zijn huisgezin; zijn kinderen, die hij bovenmate lief had, heeft hij opgebracht in eer en deugd, zoodat de kroon der gerechtigheid hem in de eeuwigheid te wachten staat.

Bemide Echtgenoot, ik heb u geen laatste vaarwel kunnen toesturen! Doch hoe onverwachts ook de dood mij van u heeft weggerukt, onze teedere liefde wordt niet verbroken. Ween niet, maar troost u met de gedachte dat het Gods werken zijn en dat onze scheiding maar tijdelijk is. Bid voor mij.

Dierbare Kinderen en Kleinkinderen, aan uwe liefde ook komt de dood mij te ontnemen; gij weet hoe ik u beminde en hoe bekommerd ik met u allen was. Van uit den hemel vraag ik Gods zegen over u, omdat ik stervende de gelegenheid niet had het te doen; vandaar zend ik mijn laatste vermaning: zorgt voor moeder, blijft haar teeder liefhebben; blijft innig verkleefd met malkaer; onderhoudt de geboden van God, leeft christelijk en eens zijn wij te zamen gelukkig in den hemel. Bidt voor mij.

Bloedverwanten en Vrienden, hebt dank voor uw genegenheid; denkt op mij als ge bidt.

H. Hert van Jesus, ik heb betrouwen op U! 300 d. a.

Em. Van Kersschaever, Koster, Harelbeke

Het kruis is onze hoop, ons leven en onze verrijzenis.

✠
 TER ZALIGER GEDACHTENIS
 van
ALIDA FLAMAND
 weduwe van wijlen
ALFONS DERYCKERE

geboren te Harelbeke den 19 Augustus 1867, en er godvruchtig overleden den 10 Juni 1940,
 na ontvangen te hebben de H. Sakramenten.

Alles is geschied gelijk het den Heer behaagd heeft, zijn Naam weze gezegend.

Van hare kindsheid af heeft zij altijd God gediend en zijn geboden onderhouden. Zonder ijdele pracht of menschelijk opzicht heeft zij haar leven lang haar christelijke plichten gekwet. Zij was een vrouw waardig in het geheugen der goeden te leven.

Haar onverbiddelijke kwaal die zij verborg voor hare dierbaren en die haar onzeglijk veel deed lijden, heeft zij verdragen met een hemelsch geduld en met christelijke gelatenheid. Op het kruis van lijden gestorven, zal zij lijk haar goddelijke Meester ook verrijzen tot een nieuw en beter leven vol vrede en geluk.

Mijne lieve Kinderen, ge weet wat ik voor u gedaan heb heel mijn leven lang, maar ik weet ook dat gij in vergelding mij verzorgd hebt als zoovele engelen van troost. Hebt duizendmaal dank voor die menigvuldige bliken van diepe genegenheid. Onthoudt mijn vermaningen en voorbeelden en zet ze over aan mijn dierbare kleinkinderen waarmede ik zoo bekommerd was en die ik beminde als de appel van mijn oog. Bidt allen voor mij.

Dierbare Broeders en Bloedverwanten, ik dank u voor uw genegenheid, tot weerziens in den Hemel en weest mij indachtig in uw gebeden.

H. Hart van Jezus, bescherm onze huisgezinnen 300d. a.

Druk. Rob. Van Kersschaever-Naessens, Harelbeke

Geboortehuis van vader Georges Deryckere
Deze huisjes stonden in d' ooste de Beverenstraat

De mens sterft niet ... Er is een eeuwigheid ...

† **Gedenk in uw vroom gebed**

de ziel van Vrouw

Suzanne - Maria DEVOS

echtgenote van Heer

Georges DERYCKERE

geboren te Harelbeke, den 25 December 1902 en

overleden te Kortrijk, den 11 November 1948

gesterkt door de laatste H. Sacramenten.

Zij was lid van de K. A. V.

en van den bond van het H. Hart.

Heer, hoe hard is deze slag voor ons allen, zo een trouwe echtgenote, en zo een goede moeder ontnomen te worden in den bloei van haar leven! — Neen, Heer, we morren niet, en we zijn niet opstandig, omdat we Uw plannen niet kennen. Maar het valt ons zo zwaar. We moeten U eerder danken, omdat U ons, in dit leven zo'n goede Moeder hebt geschonken.

Moeder, uw zo onverwachts en vroegtijdig heengaan heeft ons allen diep bedroefd. U waart Vaders trouwe steun, en voor ons... de goedheid in persoon. — Van uw tehuis hadt u een hemeltje gemaakt: u waart er altijd druk aan het werk en immer welgezind... Onze vreugde was uw vreugde, ons lijden was uw lijden... U leeftet maar voor uw gezin: uw kommer en uw trots. Daarom, Moeder, hadden we U zo innig lief en ook daarom doet het ons nu zo'n pijn dat U bij ons niet meer zijt. Wij, uw vijf kinderen, wij zullen U altijd blijven noemen bij uw schoonsten naam: Moeder. En uw voorbeeld zal voor ons een steun blijven in het verdere leven.

Immers, waart U het niet die ons geleerd hebt schoon te leven voor God en voor de mensen?

Waart u het niet die ons den weg getoond hebt naar de kerk, waar u zelf zo dikwijls in stilte gingt neerkielen?

Waart u het niet die ons geleerd hebt goed te zijn voor Vader, en vriendelijk jegens ieder ander mens? Voor dit alles, Moeder, zijn we u nu dankbaar. Nooit vergeten we

uw laatste blik, wanneer U vóór enkele dagen uw geliefde t'huis verliet om deze nooit meer weer te zien. We hebben u goed begrepen. Wees gerust, Moeder, we zullen wel zorgen voor ons jongste zusje.

Dierbare Echtgenoot, te vroeg is een einde gekomen aan ons gelukkig samen-zijn. Ik weet dat het U zal hard vallen. Heb dank om alles wat u voor mij geweest zijt. Wees moedig en waak over ons schoon gezin.

Mijne lieve Kinderen en Kleinkinderen, U weet hoe ik om u bekommerd was, en hoe ik u lief had. U weet dat ik voor u alles zou gedaan hebben. Vergeet dan niet wat u van me geleerd hebt. Nu dat moeder niet meer is, zult u moeten al uw genegenheid aan Vader schenken.

Zorgt goed voor Vader, en vergeet uw Moeder niet, nooit! Graag zou ik u nog allen eens terug gezien hebben. Het mocht niet. God zegene en beware U. En dat zijn Wil geschiede.

Bemide Familieleden en Kennissen, blijft me indachtig in uwe gebeden.

Aan allen tot weerziens bij O. L. Heer.

Heer Georges DERYCKERE.

Heer en Vrouw Victor VANDERBEKEN-DERYCKERE en kinders.

Heer en Vrouw Georges DERYCKERE-VAN-HOUTTE en kinders.

Jufvrouw Godelieve DERYCKERE.

Heer Noël DERYCKERE-

Jufvrouw Erna DERYCKERE.

De familiën DEVOS en DERYCKERE.

Danken U voor Uw gebeden en gewaardeerde deelname.

Drukkerij Vandebuerie, Harelbeke.

†

Bid God voor de ziel van

HEER

Georges - Florent Deryckere

weduwnaar van Mevrouw

Suzanne - Maria DEVOS

geboren te Harelbeke op 5 januari 1902

en godvruchtig overleden te Kortrijk

op 27 november 1967.

Zovele mensen gaan eenvoudig door het leven met veel levensmoed en met het grote verlangen om voor hun dierbaren geluk te veroveren. Dat is de inhoud van het streven van een huisvader die zich inzet voor zijn gezin.

Wij denken terug aan de levensmoed van de overledene, vooral in de harde omstandigheden van het leven: in het alleen achterblijven na moeders overlijden, in het zich machteloos voelen tegenover zijn taak, in zijn verzet tegen de dreigende ziekte.

In het duister van het leven moeten wij het licht van Gods Liefde ontdekken en het aanvaarden als kracht en als troost. In elke liefdevolle inzet, in elke menselijke goedheid vinden wij een afstraling van Gods Vaderlijke. Wij bidden samen dat vaders moed en toewijding aangenaam zou zijn aan de hemelse Vader.

Dierbare kinderen en kleinkinderen, dank voor elke blijk van genegenheid, voor alle zorgen, voor uw meelevens en troost in mijn ziekte.

Beste Familie en bekenden, vergeet mij niet in uw gebeden.

Akten van geloof, hoop en liefde.

H. Hart van Jezus, ik betrouw op U.

Heer en Mevrouw Victor VANDERBEKEN-DERYCKERE en kinders,

Heer en Mevrouw Georges DERYCKERE-VANHAUTE, kinders en keinkind,

Heer en Mevrouw Roger MALFAIT-DERYCKERE en kinders,

Heer en Mevrouw Noël DERYCKERE-DERYCKERE en kinders,

Heer en Mevrouw Jack TACK-DERYCKERE en kinders,

zijn kinders, kleinkinderen
en achterkleinkind;

De Families DERYCKERE-FLAMAND
DEVOS-DEPREZ,

danken U van harte om uw gebeden
en uw blijken van innige deelneming.

Druk Vandebuerie - Harelbeke

Begr. L. MATTON, Harelbeke

Om mijn verhaal van grootvader af te sluiten moet ik nog vertellen dat hij een brave man was, hij hield zielsveel van zijn kinderen en kleinkinderen, maakte zich nooit kwaad, dronk dolgraag zijn pintje tonnenbier bij zwarten Dolfie, café en tegelijk bakkerij in de Beverstraat, ik geloof dat de prijs van een pint toen 60 à 70 centiem was. Zijn dochters konden dan wel eens zagen, vader ge hebt weer schijtbier gedronken, of moeder hij is weer bij zwarte Dolfie geweest, meter Alle glimlachte en vroeg wel eens, waar hebt ge het geld gehaald?, maar twisten hebben mijn grootouders, zoals dat toen in veel huishoudens gebeurde, nooit gedaan.

Hiermede zal ik mijn historie van grootouders en familie maar afsluiten en een beetje over mezelf beginnen vertellen.

Het schijnt, want het is maar van horen zeggen, dat ik het braafste dutske van de familie was, en als het toch eens gebeurde dat ik een beetje lastig was, paaide ze mij met een suikerlotte.

Ik zal toch maar eens uitleggen wat een suikerlotte was, een fijngestampt klontje suiker in een stukje vodde gedaan, dichtgeknoopt zodat het een bolletje was, dan in het water gedopt en dan in de mond van de kleine. Het schijnt dat ik er verzot op was.

Ik heb eens, hebben ze mij natuurlijk later verteld, zo een suikerklontje ingeslikt, had tante Lientje op dit moment er niet moeten opkomen om ze uit te trekken dan hadden ze van dat braaf dutske niet veel meer moeten zeggen, alleen maar "had het zijn Lotte niet ingeslikt dat arme ventje".

Maar allee, ik ben er nog en ik zal maar verder vertellen, maar eerst moet ik toch schrijven hoe het toen met de geboorte ging want er waren toen geen moederhuizen en alle kinderen werden toen nog thuisgeboren, met de hulp van een vroedvrouw, in de volksmond axterwaaringe genoemd (God weet waar die naam vandaan komt). De bekendste was toen Doxie Bommerling, haar echte naam weet ik niet, ze was niet gediplomeerd maar heeft toch tientallen kinderen op de wereld helpen brengen.

Maar als er complicaties waren dan liep dit soms slecht af. Kreeg de moeder een bloeding dan was dat meestal dramatisch, er werden mij tientallen gevallen verteld van mannen die achterbleven met de boreling en nog 4 of 5 andere kinderen. Ook veel kinderen overleefden dikwijls de eerste maanden niet. Gelukkig is dit later veel verbeterd, er kwam meer welstand, meer dokters, maar de moederhuizen zijn toch maar goed beginnen te functioneren na de oorlog 40-45. Mijn dochter Diana is zelf nog ter wereld gebracht door een toen wel gediplomeerde vroedvrouw en dit in de vooruitgangstraat 24, maar sindsdien zijn er

geen Harelbekenaren meer alleen maar Kortrijkanen, daar ze nu allemaal in Kortrijk geboren zijn.

Wat de voeding betreft, toen was er nog geen sprake van "ovomaltine Delacre" of wat weet ik veel wat er nu bij de apotheker te krijgen is. Indien mogelijk werden de baby's gevoed met de borst en als de moeder niet genoeg had dan werd er maar een papje gemaakt met brood, de korsten eraf, suiker en melk gekookt, goed fijn geslagen met een vork en dan maar in een bierflesje met een tutte erop, want meer hadden de mensen toen niet.

Het gebeurde ook, en veel als de kinderen bekwaam waren om vaste voeding in te nemen, dat ze een kuuj kregen, dit is (niet verschieten) brood met koffie, melk of pap fijn geknabbeld in de mond van de moeder en dan als een bolletje in de mond van de kleine geduwd en dit totdat hij genoeg had. Van hygiëne hadden de mensen toen geen kaas gegeten en de kinderziekten die er toen waren zijn er nu nog zoals de mazels, rode hond, de mol, evermondje enz., dus met al die medische begeleiding van nu geloof ik niet dat het toen voor de kinderen zoveel slechter was.

Voor het slapengaan werden de kinderen toen gebunseld (voor diegenen die al eens een mummie uit Egypte gezien hebben, welnu het was niet veel beter). Eerst kregen de baby's een flanellen doek rond hun kontje, dan werd het met nog met 2 à 3 doeken met beentjes en heupjes ingepakt als een worst, zogezegd om niet scheef te groeien, dan als slot nog een propere dweil hierover getrokken en alles afgewerkt met een dozijn grote sluitspelden (toespelden) en klaar was kees. De kleine was toen zo stijf ingepakt dat men hem zo plat als een plank in zijn schommelwieg moest leggen, ge kunt denken als de kleine s' morgens uit de doeken werd gehaald, na verschillende keren pipi en kaka gedaan te hebben, wat voor werk de brave moeder toen had. Men zag dan ook iedere dag 2 wasdraden vol doeken en dweilen hangen en alles met de hand gewassen. Nu is alles met Pampers, dit gaat in de vuilbak en de moeders klagen nog dat er teveel werk is met de kleine.

Ik ben naar de kleuterschool geweest bij de zusters van 't Klooster uit de Markstraat, dit schooltje was gelegen in 't brouwputje aan de achterzijde van de grote school. 't Brouwputje was toen niet wat het nu is, het was een smal griezelig wegeltje waardoor een vuile stinkende beek liep, de Arendsbeek, dat water brobbelde en giste doordat een brouwerij, (vandaar de naam brouwputje), er het afvalwater in loosde.

Bij valavond durfde geen mens zich door het brouwputje te begeven, als men sprak of riep klonk het zo hol en eng dat men er kippenvel van

kreeg. En het ergste van al was de legende van de "kalle met den haak", die als het donker was de kinderen meetrok in de beek, de ouders maakten zelfs hun kinderen bang als ze stout waren met te zeggen pas maar op of ik roep de kalle met den haak.

Om over het schooltje te vertellen, er waren er feitelijk twee, want toen was het klassenverschil nog zeer groot, er was het schooltje voor de werkmanskinderen, praktisch allemaal gekleed in een zwarte voorschoot, kiel en klompen of schoenen met dikke houten zolen, zodat ze lang zouden meegaan; De kleren van de meisjes moesten strikt tot een heel eind onder de knie want anders was dit voor de masseurs, want zo noemden wij ze, onzedig. Was er toch een moeder die het aandurfde haar lieveling korter te kleden, dan kwam het kind naar huis met een papieren verlengsel of een stuk stof van een andere kleur aan het kleedje genaaid.

De andere school noemde we de Franse school, daar gingen de kinderen van de notabelen, Notaris - Apotheker - Dokter en middenstanders enz. Deze kinderen mochten niet met ons spreken, laat staan van spelen. Wij keken vol ontzag naar de mooie kleedjes die de kinderen droegen, mooie schoentjes en kante kraagjes. Men zag zelfs het verschil tussen de nonnekes (bij ons droegen ze afgewassen klederen), het schijnt dat ze toen wel 5 of 6 rokken boven elkaar droegen, hun hoofd bedekt met een spannende witte doek tot midden hun voorhoofd en daarover een zwarte doek zoals men op de afbeelding van Trezeke ziet. De zusterkes waren op dezelfde wijze gekleed in de Franse school maar dan veel properder want ook in de kloosters speelde geld een rol, diegene die een grote bruidschat meebracht had de mooiste plaats.

Bij ons speelde zuster Clara de scepter over de school als een generaal, iedereen was bang van haar, en bij het minste zelfs onschuldig vergrijp sloot ze de kinderen op in het kolenhok en moesten ze na de school blijven, dit viel dikwijls niet in de smaak van de moeders en het is meer dan een keer gebeurt dat masseur haar kap van haar hoofd werd gesleurd en voor een non was dit het grootste affront dat er kon gebeuren, want hun haar was kortgeknipt, het was gelijk een kletskep zonder pruik.

Ikzelf weet niet zoveel meer van dit schooltje te vertellen, iedere dag mocht ik mee aan de hand van mijn zusje Noëlla die 13 maanden ouder was. Zij noemde mij broerke en die naam is mij jarenlang opgeplakt, iedereen noemde mij "broere" bij de familie en ook zelfs de geboortplaats, later als ik naar de lagere school ging is dit stilaan veranderd.

Ik was als kleuter, 't is niet schoon om dit van mezelf te zeggen, maar een boerke ik kakte om de haverklap in mijn broek en ik weet

nog goed dat ik toen een juffrouw eens een schup tegen haar schenen heb gegeven dat het vel eraf was omdat ze mijn poepke wilde afkuisen. Ik ben toen waarschijnlijk met mijn belabberde broek naar huis moeten gaan, maar gekakt of niet gekakt onze brave Noëlla zorgde voor haar broere als een engel.

Wat mij van die periode ook is bijgebleven is de hof die aanpalend was aan de school, er stonden enorme bomen en ik keek met ontzag naar 2 enorme stenen leeuwen die voor de ingang van een prieeltje stonden, mede met de griezelige indruk die het brouwputje op mij maakte en dan de stille hof met die leeuwen, die werden goed in het kopje van ons broerke geprent.

Waarom ik U vertel over mijn ervaringen in de lagere school.

Ik wil U toch eerst laten kennismaken met de onderwijzers, de mentaliteit op de school, en de manier van onderwijzen van toen. Ik ben eerst naar de lagere school van het centrum gegaan, gelegen achter de kerk, dit moet ongeveer in het jaar 1928 zijn geweest, het was toen nog het oude schoolgebouw waarvan nu nog de speelkoer in gebruik is. Het nieuwe gebouw aan de voorzijde dat nu ook reeds verouderd is werd slechts in de jaren 1936-37 gebouwd samen met de vernieuwing van het ouderlingen gesticht.

De schooldirecteur was de Heer Christiaens, een streng maar rechtvaardig man, dan was er meester Vlieghe een opvliegend mens waar iedere leerling voor beefde, hij had altijd een grote houten passer bij zich en als hij daarmee klappen op de handen of het gespannen achterste uitdeelde dan voelde de kinderen deze straf ook wel voor enkele dagen, ze zaten dan ook meestal muisstil met de armen gekruist naar zijn lessen te luisteren bevreesd dat ze waren dat hij plots terug in zijn franse koleire zou schieten. Gelukkig heb ik nooit in zijn klas gezeten.

Dan was er meester Libeert, een zware oorlogsinvalide die fel verminkt was in zijn gezicht en lopend met een kruk, ik heb altijd met ontzag en eerbied naar hem opgekeken, hij was een groot muzikant en begeleide vaak zijn lessen met muziek, hij speelde cello, zijn grote viool zoals wij dit noemde en dan zaten wij allen muisstil naar hem te luisteren. Hij had ook wel zijn moeilijke dagen waarin hij dan uitzonderlijk streng kon zijn maar van meester Libeert konden wij dit

aanvaardden, wij begrepen dat zijn oorlogswonden hem veel deden afzien. Hij is ook vroeg gestorven en wij waren allen op zijn indrukwekkende uitvaart met tientallen vlaggen van regimenten, ontelbare oud-strijders en oorlogsinvaliden en de katholieke harmonie. Op het kerkhof werd door de clarions de "last post" geblazen, als jongen van 7-8 jaar blijft dit voor de rest van uw leven een levendige herinnering. Daags na de begrafenis moest iedere leerling over het gebeuren een opstel maken, het mijne werd als het beste van de hele school bekroond en in iedere klas voorgelezen, opstellen is ten andere altijd mijn beste vak geweest.

Dan was er nog meester Antoon Doormaert, bij hem heb ik mijn meeste schooljaren gesleten, hij was een goede en rechtvaardige onderwijzer die toen reeds probeerde een vernieuwing in het onderwijs te brengen en zelfs een paar uur turnen per week in zijn lessen in te lassen, maar dit werd hem door de andere onderwijzers niet in dank afgenomen, die hielden het liever bij hun oude strenge methode.

De andere onderwijzers waren Houtekiet, Brijs, Debas, Vanwijnsberghe heb ik ook een paar jaar les van gehad. Later kwamen er nog enkele jonge leeraars bij zoals de broeders Barnelies, zonen van de sasmeester en Christiaens, zoon van de schooldirecteur. Van de jonge Christiaens, later politiecommissaris geworden, heb ik nog een pijnlijke herinnering bewaard, hij was namelijk belast met de koerbewaking tijdens de speeltijd en hij had er iets op gevonden om de kinderen discipline bij te brengen, dacht hij.

Op de klasfoto kunt U mij herkennen op de bovenste rij tweede van links.
Onze leraar was meester Libeert, een zware oorlogsinvalide van de oorlog 14-18
U ziet op de tweede rij 2 meisjes die onder druk van de socialisten tegen de
katholieken van het gemeentebestuur in de gemeentescholen werden opgenomen.

De kinderen van alle klassen moesten voor de piscine (urinoirs), het waren 6 stuks, in rijen van 6 staan en op zijn fluitsignaal moesten 6 kinderen gaan pissen, bij een tweede fluitsignaal broekje toe en 6 andere binnen om te pissen, tegen dat de laatste aan de beurt kwamen was de speeltijd om. Ik kwam daartegen in opstand en liep onmiddellijk op de koer te spelen zonder aan zijn fluitsignaal te gehoorzamen, hij heeft mij toen een oorveeg gegeven dat mijn oog en wang na schooltijd nog gezwollen waren, het is hem zuur opgebroken want zo een maand later heeft mijn lieve moeder hem goed op zijn plaats gezet, hij heeft sindsdien zijn fluitje opgeborgen.

De gebroeders Barnelis waren zeer Vlaamsgezind, zijn later zelfs overgestapt naar "de vlag", een organisatie die sympathiseerde met nazi Duitsland, ze werden na de oorlog 40-45 zelfs veroordeeld voor collaboratie met de vijand, maar dat is voor later.

In de school waren toen nog meerdere leerlingen die in de oorlog 1914-18 een vader broer of familielid hadden verloren, onder andere mijn kozijn wiens vader, nonkel Karel waarvan ik vroeger reeds heb gesproken, ernstig gekwetst uit de hel van het front was teruggekeerd.

Welnu de jongste van de gebroeders Barnelis kreeg het op een zekere dag in zijn kop om tijdens de les van geschiedenis te verklaren dat de gevallen soldaten, Vlamingen dus, hun leven voor niets hadden gegeven, het waren geen helden verklaarde hij, maar slachtoffers van de maatschappij die tegen hun eigen broeders hadden gevochten, de Duitsers dus, die wij moesten aanzien als onze vrienden.

Er was toen een echte opstand in de school, mijn kozijn sprong Barnelis naar de keel en beval hem zich te verontschuldigen, er werd met inktpotten en boeken gegooid, en hadden de andere leeraars niet tussengekomen dan had de zwarte leraar het waarschijnlijk niet overleefd. Wij werden een voor een bij de directeur geroepen om het geval uit te leggen, hij heeft waarschijnlijk de reactie van de jongens begrepen want Barnelis kreeg een blaam maar stond 's anderendaags reeds voor een andere klas om zijn Duitse ideeën verder te verheerlijken.

Dat ik zelfs toen reeds dat braaf broertje niet meer was bewees ik op zekere dag in de rang, ik was wel een stille jongen die niemand lastig viel maar die men niet moest tergen. Het duurde reeds enkele dagen dat de jongens uit mijn buurt mij uitlachten en tergden, op een zeker ogenblik heb ik Polleke van Irma Draaiers (de melkboerin), ne klop gegeven dat zijn lip over de ganse breedte gespleten was, het bloed liep langs zijn kin. Gelukkig hadden de meeste het niet gezien, maar op de terugweg naar huis hebben ze mij met vier afgerost dat de

str... in mijn broek lag, een paar dagen later waren wij terug vrienden maar ze hebben mij nooit meer getergd.

Op zekere dag had ik een discussie over de tram (toen liep nog de stoomtram door Harelbeke), hij kwam van de Belgique te Deerlijk, liep via een verhoogde berm over de trambrug (brug die over de spoorweg Harelbeke Kortrijk lag), die doorgang ging gepaard met veel gepuf, rook en stoom. Welnu ik had eens een tekening gezien van een tram zonder stoom en rook die met een stang aan een elektriekdraad zomaar zou rijden, er was er een die durfde te verklaren dat ik zot was en een onnozelaar om te geloven dat een tram zo maar kon rijden. Ik heb hem toen maar een ferme mep verkocht om hem van mijn mening te overtuigen, als beloning kreeg ik van de meester enkele slagen op mijn hand met het rietje en moest ik voor de rest van de namiddag op mijn blote knieën zitten op de stenen trede. Maar ik voelde niet zoveel pijn want meester Doornaert gaf mij gelijk en legde zelfs met een tekening op het bord uit hoe de elektrische tram er in de toekomst zou uitzien.

Nog een feit dat mij is bijgebleven. Fontje Debrabandere (fontje pro voor ons) liet eens in de klas een formidabele scheet vliegen (in het ABN een wind), meester Brijs was zo kwaad dat hij Fontje naar de gang stuurde tot de meeste geur en de eventuele hangende winden verdwenen waren, maar het mannetje vond er niets beter op dan naar zijn moeder te lopen, om het onrecht hem aangedaan te vertellen. Matje, haar haren recht van koleire, naar school met haar telg aan de hand, de woorden die het wijffe toen naar meester Brijs toestuurde zal ik maar niet vertellen, in ieder geval de meester was er niet goed van maar wij hebben er veel plezier aan beleefd.

Wat de lessen betreft, de studenten van nu zouden er mede lachen, maar wij hebben van onze leraren genoeg bagage meegekregen om er in het leven iets van te maken.

Onze bijzonderste vakken waren rekenkunde, waaronder hoofd-rekenen, de tafels van vermenigvuldiging moesten wij volledig vanbuiten kennen, vraagstukken oplossen, algebra daar had ik onder andere de pest aan maar men moest het leren. Dan was er aardrijkskunde en vaderlandse geschiedenis, wij moesten o.a. de samenstelling van ons vorstenhuis kennen, zoals Leopold van Saxe Coburg Gotha, dus van Duitse afkomst, kwam van Engeland (waar hij woonde na de revolutie van 1830 tegen de Hollandse bezetters), naar ons land om er als Leopold 1 de eerste koning der Belgen te worden. Hij werd opgevolgd door Leopold 2 die ons de kolonie Kongo schonk. Zijn neef Albert werd zijn troonopvolger en werd de Koning Soldaat

genoemd door zijn moed en onverschrokkenheid tijdens de oorlog 1914-1918.

Na een pijnlijk ongeval, men fluisterde zelfs van moord, waar Koning Albert in 1936 neerstortte van een rots in Marche-les-Dammes in de Ardennen. Hij was namelijk een verwoed bergbeklimmer. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Leopold 3 getrouwd met prinses Astrid van Zweden, zij was een lieve koningin die liefst met haar 3 kinderen, Boudewijn, Karel en Charlotte (nu Groothertogin van Luxemburg) onder her volk stond, om naar defilés van haar echtgenoot te kijken. Koningin Astrid is jammerlijk verongelukt in Berchtesgaden in Zwitserland. Koning Leopold 3 is onder druk van het Belgische volk na de oorlog van 1940-1945 moeten aftreden wegens zijn sympathie voor de Duitse bezetters. Zijn zoon Boudewijn de eerste is hem opgevolgd. U ziet dat ik nog wat van het vorstenhuis ken. Verder zou ik nog kunnen vertellen over de kruistocht, de boerenkrijg en de Guldensporenslag.

Dan hadden we nog moedertaal (waaronder opstellen mijn hobby was), 4 uren Franse les per week en godsdienst maar veel minder dan bij de maseurs het geval was. Veel huiswerk moesten we niet maken zodat wij na school veel tijd hadden om te spelen en kattenkwaad uit te steken.

Ik was geen slechte leerling en was altijd met de 3 zelfde op de 1ste, 2de of 3de plaats, het waren Julo Libeert, zoon van onze betreurde meester Libeert, een naamgenoot van mij Richard Deryckere en ikzelf. Julo is dokter geworden en had zijn praktijk te Wevelgem, hij is jammer genoeg op 58 jarige leeftijd gestorven. Richard heeft het gebracht tot Belgisch Consul ergens in Afrika en ikzelf was toch ook geen dommekloot en heb het gebracht tot conducteur in het bouwbedrijf.

nv aannemingen - sa entreprises
gilbert & andré damman

metse/werken / betonwerken / schrijnwerken

desselgemessteenweg 28 8740 deerlijk
telefoon 056/7156 01 (3 l.)
gen bankmij 285-045472-86
postrekening 000-0859355-32
btw 421 316 530
registratienummer 05 11 03
nr kortrijk 99 148

datum 26/06/82.

Mijne Heren,

Betreft : Conducteur Derijkere Georges.

Hiermede bevestigen wij dat Derijkere Georges, Groot Brittanjelaan 36, 8730 Harelbeke bij ons in dienst is sinds Mei 1961.

Na 15 jaar ervaring als metser en werfleider bij de firma Cotijn te Heuls werd hij door onze firma als werfleider in dienst genomen.

Sinds het jaar 1967 heeft de heer Derijkere Georges als conducteur het algemeen toezicht van alle werken door onze firma uitgevoerd, inbegrepen alle administratieve werkzaamheden van de werven, zoals vorderingsstaten, voorlopigen en definitieve overnamen werfvergaderingen enz..., Derijkere Georges is perfect tweetalig.

Hij heeft eveneens in zijn bevoegdheid diensthoofd van veiligheid en gezondheid in ons bedrijf.

Derijkere Georges heeft voor onze firma altijd volledige voldoening geschonken.

FA. Damman G & A, Deerlijk.

N.V. Aannemingen Gilbert & André DAMMAN

Desselgemessteenweg 28

8740 DEERLIJK

Het leven van de jaren 1930 tot 1940 in de huiselijke kring.

Als 7 jarige knaap of kind, want meer was ik toen nog niet, besepte ik niet wat mijn ouders en in 't bijzonder moeder voor ons betekende. Vader vertrok s' morgens per trein of per fiets naar zijn werk nog voor wij wakker waren en kwam s' avonds meestal om 7 uur thuis, moe en nu en dan met een pintje teveel op zodat hij zich niet zoveel van de kinderen aantrok en ten andere om dit uur werd het stilaan bedtijd voor ons, radio en televisie bestond toen nog niet wij hadden dan ook geen andere keus.

Ons moeder had dus de zorgen om haar kroost zo goed mogelijk op te voeden want wij waren toen met 4 kinderen en reken er vader ook maar bij, want niettegenstaande hij dikwijls met een scheve pet thuiskwam zorgde ze voor haar Bille als voor een prins.

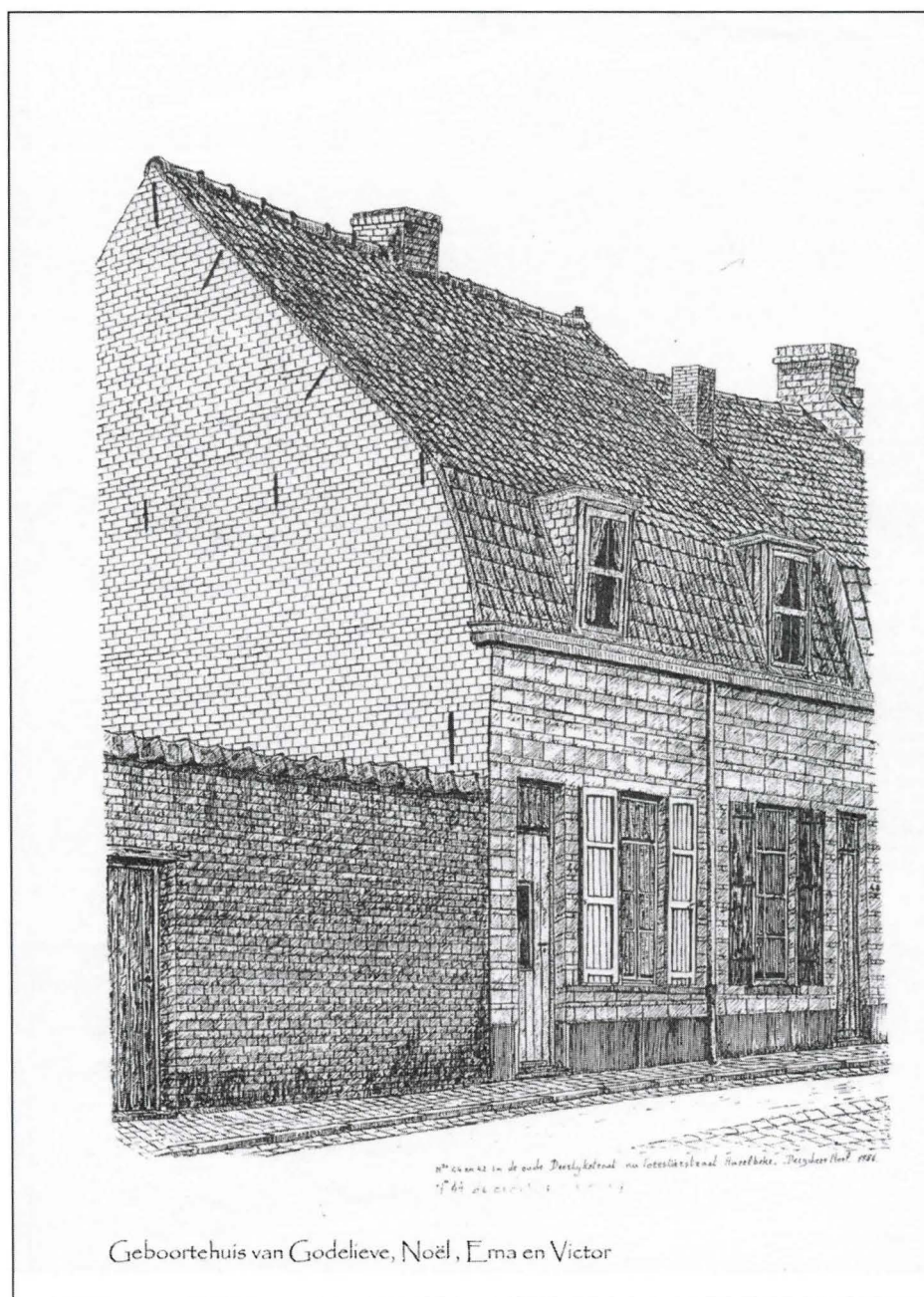
De huismoeders van toen waren niet te benijden, wassen en plassen diende toen allemaal met de hand te gebeuren, ik zie moeder nog schuren met een harde borstel op de kleren van vader om er de plakmortel af te krijgen haar handen dikwijls kapotgewreten van het bijtend waspoeder, nu bestaan er tientallen merken, het ene nog beter dan het andere, toen was er slechts een merk in de handel, het waren pakken van een kilo en er zat nu en dan een geschenkje in, ik weet het nog goed er was dikwijls ruzie wie het pak mocht openen en wie dan het cadeautje zou krijgen.

Later had moeder een wasmachine, helemaal niet te vergelijken met nu, dat was een halve ronde geribde wastobbe met een soort wieg erin, de kleren werden in de tobbe gedaan en dan moest moeder de wieg heen en weer bewegen, soms uren aan een stuk, om haar was schoon te krijgen. De was die was wel schoner maar even lastig als met de plank, als wij wat groter waren hebben wij wel veel de wieg helpen bewegen.

Buiten de corvee van het wassen en het huis onderhouden, zorgen dat wij behoorlijk gekleed waren, kousen breien, kleding herstellen alles moest met de hand gebeuren, want wie toen een naaimachine kon kopen was een welgestelde burger, veel geld om nieuwe kleding te kopen was er toen niet, alles diende te gebeuren met vaders karig weekloon waar dan door vader nog een deel werd afgehouden om zijn pintjes te kunnen betalen. Iedereen deed het, iedereen potte van zijn daguur zoals men dat noemde, en moeder de vrouw maar zorgen dat alles draaide (ik heb dat ook maar later geweten), ook ons huisje in de Oude Deerlijkstraat, nu Forestierstraat

diende afbetaald, ge kunt denken wat voor mirakels moeder moest doen om de 2 eindjes aan elkaar te knopen.

Enkele foto's en documenten waaronder betaalbewijzen en Notarisakten van de woning in de Oude Deerlijkstraat.

N^o [redacted] G.V.F. 71,25

Ontvangen van Mre Doycheere George J
de som van
twee en zeventig frank 27,50
voor een plan in drievubbel van een woning + de kosten (16.25)

Harelbeke den 1 Oct 1936
Cunyslaerz

Harelbeke den 22 Jan 1943 G.V.F. 2000

Ontvangen van Mre George Doycheere
Harelbeke de som
van twee duizend frank
voor afkorting lening naar Camille
Doycheere
Lambert

N^o [redacted]

Een betaling van 71,25 fr voor het maken van een plan in 3 dubbel door de Architect.

De tweede betaling betreft de afkorting van een lening aangegaan bij een dame uit Kortrijk, waarschijnlijk voor een periode van 20 jaar, hoe mijn ouders dit hebben gepresteerd om zelfs tijdens de crisisperiode van de jaren 30 de betaling uit te voeren weet ik niet, het moet hun zweet en tranen gekost hebben vooral voor ons moeder.

De laatste betaling werd uitgevoerd in januari 1944, tweeduizend fr. per jaar wat een enorm bedrag was in die tijd.

29/701 - 399 +

Houdelecke
452 A

ton van den verkooper, vast Jules Vanderbeeken,
zuid de erfgenamen van Mr. Aebille Delaere
te Gent en west Adolff Dufardin hierna
het mits de principale koopsonne van
zes sonderd zes en zeventig Frank
2 Alan Adolff - Henri Dufardin
Deruyckere, geboren te Karelbeke den acht
tenden December aentien honderd negen en
negentig - volgens zijn koninklijke wetter wo-
nende te Karelbeke.

Een parcel bouwgrond gelegen als voren
groot negen en zestig vierhante meters, gebaad-
streck Sectie A ex nummer 1643^{uz} en palende
noord de verkooper, op de nieuwe (lyn-les) bouwlyu
der oude Beulijkstraat het deel in deze straat
ingelyfd liggende den eigendomme van den verko-
per, vast Georges Deruyckere hiervooren, zuid de
erfgenamen van Mr. Aebille Delaere te Gent
en west Frederic Lepez.

het mits de principale koopsonne van
vijf sonderd twee en vijftien Frank
Alan den verkooper betoorende bij aankoop
jegens Albrecht Heete Dewitte te Kortrijk, bly-
kens akt over ons verleken den zeventienden Juli
negentien honderd een en twintig, overgeschreven

Waarvan akt
 Gedaan en verleiden te Hasseltke degen zes-
 den Januari negenken sonder vier-en-
 twintig

En na gedaene lezing hebben de verdelijvers met
 ons notaris genaamt teekent.

Geteekent Bewaerle Leon, Lufardii Adolf,
 beryckere Georges, Paul Peet.

Geregistreert te Hasseltke twee bladen, zou-
 der bezending den zwoenden Januari 1924. Boek
 240, blad 71, vak 13. Ontvangen drie-en-veftig frank
 twee en dertig centimen. De ontvanfer geteekent
 Brockaert

Door gelykvermied afgebrift

Paul Peet

NUMM. 949	
174	
242	
450	
866	

Geregistreert te Hasseltke den 18 Januari
 1924
 2103 nr. 5. ambishaive
 ontvangen acht frank 66 c
 te bewaarden

Ammeulain

Moeder Jeanne was een bewonderenswaardige vrouw, altijd welgezind en vriendelijk tegen iedereen, altijd optimist zelfs als het eens slecht ging, ik hoor nog haar woorden "een slechte dag is nog geen slecht jaar". Haar kinderen waren haar oogappels, ik herinner mij nog goed de winteravonden als wij in onze tabbaard rond de buizestove zaten, moeder met de kleinste op haar schoot en het deksel van de stoof wat opzijgezet om met de gloed van de kolen wat elektriciteit uit te sparen en wij de knieën opgetrokken en met glinsterende oogjes en open mond naar moeder haar vertellingen te luisteren. Want vertellen en oude liedjes zingen dat kon ons moeder, ik geloof dat ik dat van haar heb overgeërfd, ze vertelde van de vreselijke oorlog van 14-18, van haar gestorven broer Gustaaf en van Karel teruggekeerd als een oorlogsinvalide, van haar zuster Marie, voor de rest van haar leven ziek, zwaar aangetast door het mosterdgas.

Van de Ulanen, dit waren Duitsers te paard met grote pinhelmen op, iedereen was er bevreesd van. Van de doorbraak in 1918 en al de soldaten van verschillende nationaliteiten, Afrikanen, Indiërs, Engelsen en Canadezen en dan de Schotten met hun plooirokken aan, er waren er zelfs bij (wist ze van horen vertellen) die hun onderbroekje thuis hadden gelaten, maar allee daarvoor was het oorlog.

Maar ze vertelde ook mooie verhalen die zeer tot onze verbeelding spraken, een ervan is mij nog zeer goed bijgebleven, luister maar.

Er was eens, zo begon het altijd, een moeder met 3 kleine kinderen alleen en verlaten, want vader zat in het gevang, opgepakt tijdens een staking en ze hadden bijna geen vuur om zich te verwarmen. Op Sinterklaasavond had de moeder niets om aan de kinderen te geven, ze had van wat oude lappen een pop voor de meisjes gemaakt en voor de kleine wat blokjes om mee te spelen, maar eten om hun hongerige maagjes te vullen had ze niet en snoep nog veel minder natuurlijk. Het oudste vroeg toen, moeke kan Sinterklaas ons vader niet terugbrengen wij hebben geen snoep of speelgoed nodig, als wij maar onze lieve vader terughebben.

Plots werd op de deur geklopt en ge moogt 3 keer raden wie er binnenkwam, nee niet Sinterklaas maar vader, die werd vervroegd vrijgelaten en had met het weinige geld wat speelgoed, snoep en eten gekocht en toen was alle miserie vergeten en was er feest in huis.

En altijd tot slot "er zat een zwijntje op de markt met een puistje op zijn gat en tiereliereluit mijn vertelselke is uit. Met open mond en met onze kinderlijke fantasie zaten wij dan muisstil, zo waren wij onder de indruk van dit emotionele verhaal. Om ons gerust te stellen wist ze dan nog te vertellen van onder andere roodkapje, de wolf en de 7 geitjes en vele andere sprookjes.

Toen was er nog echt een gezinsleven, nu zit iedereen naar de tv te staren, men mag zijn mond niet opendoen of het is van sst. Maar in die tijd was er nog geen tv of radio en vele woningen moesten het nog met een "petrollamp" stellen, ook bij ons thuis werd pas rond de jaren 30 de elektrische leiding geplaatst.

Wij hadden ook dagen dat het bij ons echt feest was, onder andere wanneer moeder pannenkoeken bakte, liefst met 3 kg ineens, ze bakte ze op een zware ronde gietijzeren plaat en op de buis van de buizestove. De plaat werd dan ingevet met een stuk varkensvet, ze stond altijd met haar rug naar de stenen gootsteen (kannebank), en gooide de heetekoeken, zo noemde wij de pannenkoeken toen, op stro of bruin papier. Maar na een uur bakken bleef de kannebank nog leeg, wij aten allemaal om ter meest. Moeder zei dan iedere keer, kinders laat er toch een paar liggen zodat ik toch eens zie dat ik aan het bakken ben.

Andere goedkope en lekkere gerechten waren toen kneutels (deeg met rozijnen in bollen gemaakt, in water gekookt en met bruine suiker), boels (oliebollen) en flacors (verloren brood) en met de kermis stond er op de stoof een pot gestoofde peren (liefst callebassen) een echte lekkernij. Het gebeurde ook dat wij overschot van patatten bakten op de plaat van de stoof, want niets ging verloren (wij noemde dat franse soldaten), een weinig zout op de plaat en de aardappels hierop tot ze een bruin korstje hadden en het was dan nog lekker ook. Daarbij dan nog een droge haring in papier gedraaid en boven het open vuur gehouden tot het vet eraf droop, als ik er nu nog aan denk komt het water mij in de mond. Dan was er nog pap van karnemelk en appels, pap met havervlokken, altijd toch genoeg om ons buikje te vullen. Was er eens konijn dan was er feesttafel, wij hadden er toen ons genoeg in dat ons moeder zo graag de beentjes en de kop afknaagde. Later pas heb ik beseft dat ze dit alleen deed om haar kinderen en vader zoveel mogelijk te laten eten, zo was moeder, niets voor zichzelf, alles voor haar huisgezin.

Na het kinderbed van ons jongste zusje Erna is moeder ernstig ziek geweest, weken aan een stuk, ik weet nog dat Bertha Desmet, een tante van vader, veel kwam helpen, maar toch hebben we moeder erg gemist. Vader zelf kon zich niet zo goed met zijn kinderen bezighouden, hij zag ons gaarne, slaag hebben we van hem nooit gekregen, uitgezonderd eens mijn broer Noël, die moest een boodschap doen van moeder, kreeg het geld en de boodschappentas toegestopt, maar strubbelde zo erg tegen dat vader hem naar de voordeur jaagde en hem de tas in de hand duwde, aan de voordeur komend riep hij "wat moet ik met de tas doen?", vader woedend riep naar hem "pist

erin godverdomme" wat Noël onmiddellijk deed, hij heeft toen een rammeling gekregen die hij niet rap heeft vergeten. Als wij kwaad op hem waren noemden we hem nog wel eens bussempisser.

Vader heeft zover ik weet ook nooit eens een van ons op zijn schoot genomen of geliefkoosd, hij interesseerde zich ook niet veel voor de uitslagen op school, hij was zo een beetje in zichzelf gesloten, was geen grote babbelaar (uitgezonderd als hij babbelwater gedronken had) en dat gebeurde regelmatig, dan zei hij teveel, kon ons moeder kwetsende woorden toesturen , dan stonden ze als kempfanen tegenover elkander en moesten wij kinderen ze proberen te sussen, de ene aan de rok van moeder, de ander aan de broek van vader trekkend en smekend om toch maar te zwijgen. Moeder schreeuwde dan haar miserie kwijt, 5 kinderen en een huis af te betalen, crisistijd en dan nog wetend dat een groot deel van zijn zuurverdiende centen achter de toonbank van de drankhuizen verdween. Meerdere keren heeft mijn moeder aan de ene hand Noëlla en aan de andere hand ikzelf de cafés de zaterdagavond afgezocht zelfs tot in Deerlijk om vader te vinden, in de hoop om zoveel mogelijk van zijn dagloon te kunnen redden, Als wij hem vonden dan was thuis de twistpartij nog erger. Later als wij wat ouder werden beterde dat stilaan, hij kwam vroeger naar huis , ging toch nog elke dag om zijn pintje in café " de Savoyard" maar bleef niet zo lang meer plakken, het gebeurde zelfs dikwijls dat moeder in het café bij haar "heilig sacrament of de helft van haar bedde" ging zitten, terwijl hij zat te kaarten (manillen) want dat was zijn hobby.

Vader was ook door moeder bedorven tot en met, iedere morgen zijn boterhammen en pulle (drinkbus) klaar om naar zijn werk te gaan, ik weet niet meer of hij zich iedere dag scheerde maar zijn scheermes (toen bestond nog geen scheerapparaat) borstel, scheerzeep en warmwater stonden gereed, de zondagvoormiddag een tobbe warm water en vers ondergoed, alles lag altijd gereed, ze moest hem wel een beetje opjagen voor hij begon.

Was er de zaterdagavond miserie geweest, de zondagmorgen kon men er niet veel meer van merken, vader was beschaamd en had waarschijnlijk spijt en moeder die was vriendelijk en wist in een mum van tijd de brokken terug te lijmen. Maar die ruzies tussen ouders hebben mij als kleine bengel diep in mijn hart veel pijn gedaan en later als ik ouder werd heb ik gezworen dat dit mijn huisgezin en mijn kinderen niet zou overkomen, en mijn kinderen kunnen dit bevestigen, ik heb woord gehouden.

Maar toch aanbad vader vrouw en kinderen op zijn manier, dat heb ik tijdens de latere oorlogsjaren ondervonden, want als wij samen in

Frankrijk voor de Duitsers werkten, want om aan werk te geraken zat er niet veel anders op, sprak hij aanhoudend van moeder en de kinderen en veel van zijn Ernatje, dat was zijn oogappel, en als het hem teveel werd kon geen Duitser of zelfs een heel leger hem tegenhouden. De balanson (een hoofdeinde van een bed aan de twee uiteinden opgevuld met de kleren, in het midden samengedraaid en dan over de schouders gedragen) nu die was rap gemaakt en zonder verlof pas geraakte hij toch iedere keer terug thuis.

Toch had ik een grote bewondering voor vader, voor zijn vakmanschap, hij was plafonneur van beroep, maar toen die tijd was dit meer kunst dan alleen maar de muren beplasteren, toen was het nog de mode dat er in iedere plaats tegen het plafond mouluren en op de plaats van de verlichting rosassen werden geplaatst. Nu koopt men die geprefabriceerd in speciaalzaken, maar toen diende alles met de hand en ter plaatse te gebeuren, alles bijgewerkt in de hoeken voor de mouluren, de stielman moest zelf met zink en hout zijn model maken voor de mouluren en een malle voor de rosassen te gieten en dit was geen sinecure, want dit was millimeterwerk. Kijk maar eens rond in de oude herenhuizen naar de mooie afgewerkte plafonds en zware rosassen met vogels en allerhande figuren, en de mooie muurbekledingen in plaaster.

Welnu mijn vader had dit helemaal onder de knie en maakte al zijn mouluren en trekkers zelf, hij was dan ook, niettegenstaande hij graag zijn pintje dronk, door zijn patroon zeer gewaardeerd. De bank van Brussel op de grote markt te Kortrijk, voorgevel en binnenbepleistering, ook een deel van het plafond in Hotel Damien is uitgevoerd met de medewerking van mijn vader en zijn schoonbroer nonkel Jozef (Jef van Dokas genaamd) die was meer kunstenaar dan plakker, Ook mijn broer Noël werkte samen met vader en heeft de stiel van hem geleerd.

Waarin ik U laat kennismaken met de gebuurs en mijn speelkameraadjes.

Om het U gemakkelijk te maken zal ik maar iedereen bij zijn bijnaam noemen, alleen deze die geen lapnaam had noem ik bij zijn familienaam maar er zijn er niet zoveel.

Om te beginnen schrijf ik dus van de oude Deerlijkstraat (nu Forestierstraat) vanaf de Geusstraat rechts, waar nu "patisserie Noppe" is, woonde Marietje een winkel van knopen, naaigaren, kantwerk enz., dan was er Martha van Beens, dan Georgie en Mona, dan George van Sterrens een vis en ijskreemventer, dan Gunst dit was zijn echte naam, dan het duivelke en de duivelinne, niettegenstaande hun bijnaam brave mensen, dan Modest Desnijder met een ganse bende kinders, dan de familie Bouvry, dan was er in die tijd de café chantant van Remi van Haverbeke of de hondebille, bij hem was het elke zondag vollen bak, want met familie en vrienden bracht hij daar met zelfgemaakte liedjes en schertsen iedereen aan het schaterlachen, en dit bracht na een week van hard werken een goede ontspanning voor gebuur en kinders, niet alleen uit onze straat alleen, men moest vroeg zijn om een plaatsje te bemachtigen.

Dan had men het kruideniers en snoepwinkeltje van Anna van Mancens, dan Kuipje en Agneske (kuipje had een broer die als bijnaam "strontje" werd genoemd), dan was er Arthur van Gusta Sanders de bode van het socialistisch syndicaat, dan Krotje en Muza, ook een venter met ijskreeem en vis. Krotje zijn Muza was een gloeiende teef (verontschuldig mij voor het gebruikte woord) maar zo was ze, ze lag in ruzie met de ganse straat, zo heeft ze eens een pot verf omgekeerd op het hoofd van braaf Agneske, heeft ze meermaals als Krotje een beetje bezopen thuiskwam van zijn ronde hem afgeranseld met de braadpan of de soep of patatten over zijn hoofd omgekeerd.

Ze heeft zelfs eens al het geld van zijn ronde tegen de muur aan de overkant van de straat gegooid, maar geen kind die er maar een ogenblik aan dacht om er ook maar 5 centiemmen van op te rapen, van armoe moest ze het na een paar uur zelf doen. Ze heeft zelfs eens een proces aan haar been gekregen na een slaande ruzie met haar Krotje, heel het gebuurte stond buiten toen hief ze haar rok omhoog en sloeg op haar bloot achterwerk met de woorden " voila dat is voor U allemaal", maar daar stonden ook kinderen bij en ons Rostje

Godelieve riep dat iedereen het hoorde, ho ik heb Muza haar gat gezien en het was helemaal zwart, de gendarmen kwamen er bij te pas

en na ondervraging van de gebuurs en ons braaf Lieveke werd ze op het tribunaal geroepen en veroordeeld voor zedenfeiten, al de gebuurs waren op het vredegerecht en na haar veroordeling hebben ze er samen een feestdag van gemaakt.

Dan hadden we "Lieten een oude weduwenaar die er een handje van weg had om bij Muza en krotje olie op het vuur te gieten, dan hadden we Freten van eule Beernaerts en vrouw Clara, dan nonkel Adolf of "dolfke van garens" en tante Maria of "ariette", dit was een zuster van vader, met hun 4 kinderen, Agnes, Constant, Rosa en Margrietje.

Het figuur van nonkel Dolf verdiend wel wat meer aandacht dan de andere gebuurs. Nonkel gaf zich uit voor een harde communist, dronk vrijwel iedere dag een fles jenever, hij keek altijd de wereld in met een oog dichtgeknepen, ikzelf heb altijd gedacht dat hij scheelzag en daarom dat ene oog dichtkneep. Zijn karakter was niet te doorgronden, niemand heeft ooit kunnen zeggen of dolfke nu wel kwaad of welgezind was, tante Maria zou in een mollegat gekropen zijn als het uur naderde dat hij van zijn werk kwam, en van de kinderen was het niet veel beter.

Om maar enkele van zijn toeren te vertellen, hij werkte met zijn jongere broer Albert in Frankrijk (Albert is een van de laatste dagen van de 2de wereldoorlog gesneuveld), op een dag kwamen ze terug met de trein die altijd helemaal vol zat met frontaliers (grensarbeiders) ze hadden waarschijnlijk de ganse dag de bloemetjes buiten gezet, in ieder geval ze kregen het aan de stok met de treinwachter, Albert sloeg de brave man buiten westen, hij bleef daarna weken werkonbekwaam. In Kortrijk werd alarm geslagen en tegen dat de trein in Harelbeke toekwam was de statie afgezet met rijkswachters.

Wat deed nonkel Dolf nu, hij nam de plaats in van broer Albert die slechts 2 kinderen had en hijzelf 4, trachtte de gendarmen te ontsnappen en werd opgepakt in het smal straatje van de Koningsstraat, kreeg 3 maanden aan zijn been en werd natuurlijk veroordeeld tot een grote te betalen schadevergoeding, Albert heeft die misschien wel helpen te betalen maar intussen zat tante daar met haar 4 dutskes.

Dat Dolfke, ook wel "gaarne en lint" genoemd, toten kon trekken (of smoelen trekken voor deze die het niet verstaan) heb ik van mijn vader zaliger horen vertellen. Ze werkten samen in een klooster en Nonkel, om moeder overste te behagen, liep de ganse dag met een Paternoster half in half uit zijn broekzak, en als hij het tabernakel moest passeren liet hij zich op de knieën vallen dat de kapel er van bonkte, moeder overste vertelde aan alle nonnekes dat Adolf (de

communist) toch zo een kristelijk mens was en dat dat brave werkvolk in de voormiddag koffie en 's middags soep verdiende.

Hij ging tijdens de wintermaanden, het vroom dat het kraakte en het had gesneeuwd, naar de markt en kwam terug volgeladen met jenever natuurlijk, maar ook met al het goedkoopste wat men van een varken kan kopen, darmen, poten, oren en een ganse rug worsten rond zijn nek gedraaid. Thuis gekomen wierp hij alles op tafel en begon hierop te slaan met een zwijnestaart dat de brokken rond de keuken vlogen, tante kwam bij ons binnengevlogen, stak zich weg in het trapportaal al roepend, zeg niet dat ik hier ben want "gaarne" is zot geworden. Toen zijn vlaag over was heeft Dolfke alles in het kot laten bevriezen en hebben ze het toch moeten opeten.

Nooit heb ik hem een schoon woord tegen zijn vrouw horen zeggen, dat tante niet van de slimste en de rapste was dat wist iedereen, maar wat dat vrouwmens van haar vent voor troetelnaampjes kreeg is ongelooflijk, dweil, nievers te goed, fak, te dom om te helpen donderen enz. enz. en dat luid genoeg zodat de gebuurs het konden horen.

Het beterde niet als de oudste dochter Agnes (die komt later in mijn verhaal meer aan bod tijdens de oorlogsjaren), ouder werd, die was te preuts om in het huishouden te helpen, en dan waren de woordjes natuurlijk voor alle twee.

Op een dag was oompje (voor een keer mag ik hem wel zo noemen) zo razend kwaad dat hij al de schoenen die hij vond op een hoop smeed op de koer en ze met een hoop papier in brand stak al roepend naar dochter Agnes dat het nu wel zou gedaan zijn met de pretmadam uit te hangen, de hitte was zo hevig dat de verf van het raam bladerde.

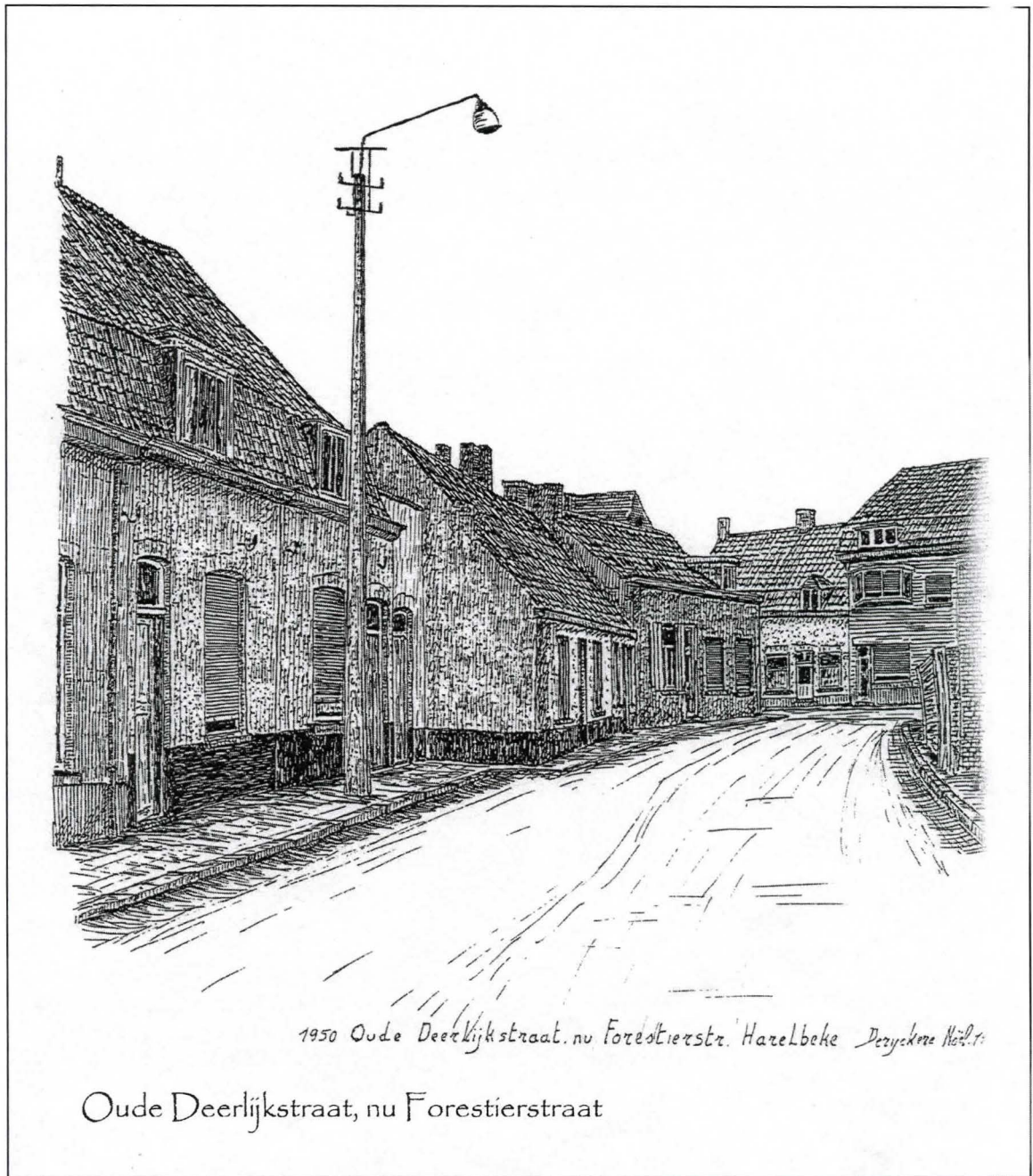
Dolfke werd ook eens bij een slaande ruzie met Muza, ge weet wel Krotje zijn wijf, een stuk van zijn oor afgebeten. Hadden wij toch brave gebuurs!

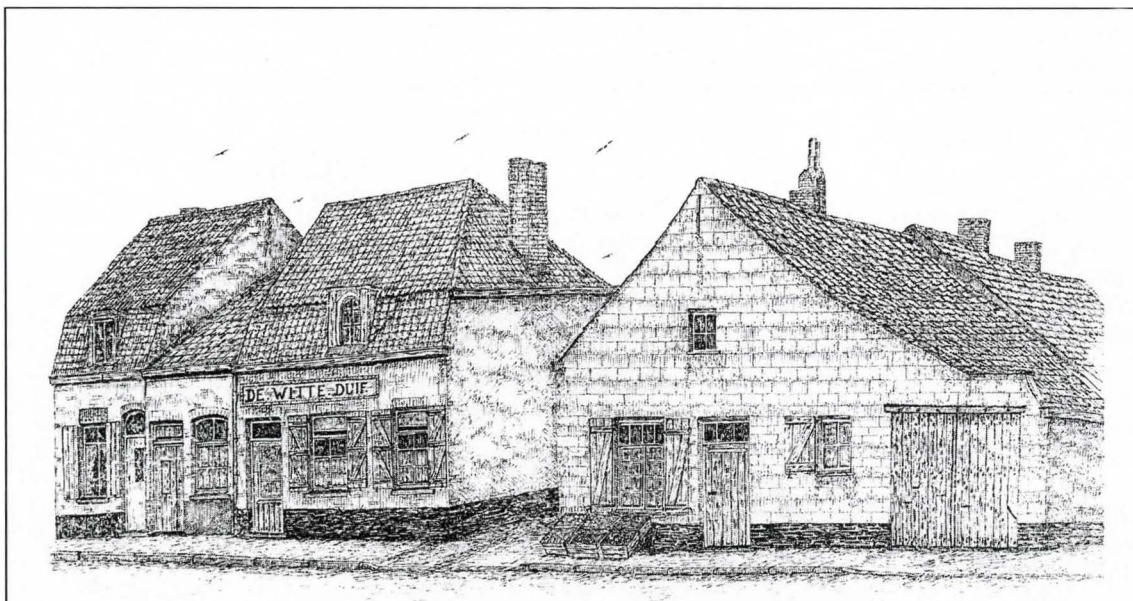
Nonkel Dolf is dan nog op een trieste manier aan zijn einde gekomen, zijn laatste maanden voor hij op pensioen zou gaan werkte hij in het klooster te Zwevegem en is van een 8 tal meter van de stelling op zijn hoofd gevallen en was op slag dood. Na de begrafenis vroeg tante mijn vader mede naar de zolder, daar stonden verscheidene zakken oud gemalen droog brood dat nonkel had vergaard, tante mocht het aan niemand zeggen. Iedere keer dat hij weer brood had vergaard (en dit was na de 2de wereldoorlog) zegde hij "als het nog een keer oorlog wordt zullen wij zeker geen honger lijden". Ik denk dat er bij nonkel Dolf toch iets niet normaal was, of hij zat met de vrees voor een 3de wereldoorlog.

Een goede trek in zijn toch wel ruw karakter is mij wel opgevallen,

zijn grote genegenheid voor zijn broer Albert wiens dood hij nooit heeft kunnen vergeten.

Op de volgende bladzijden ziet U enkele pentekeningen van de Oude Deerlijkstraat en café's in de Oude Deerlijkstraat nu Forestierstraat en in de Beverenstraat te Harelbeke

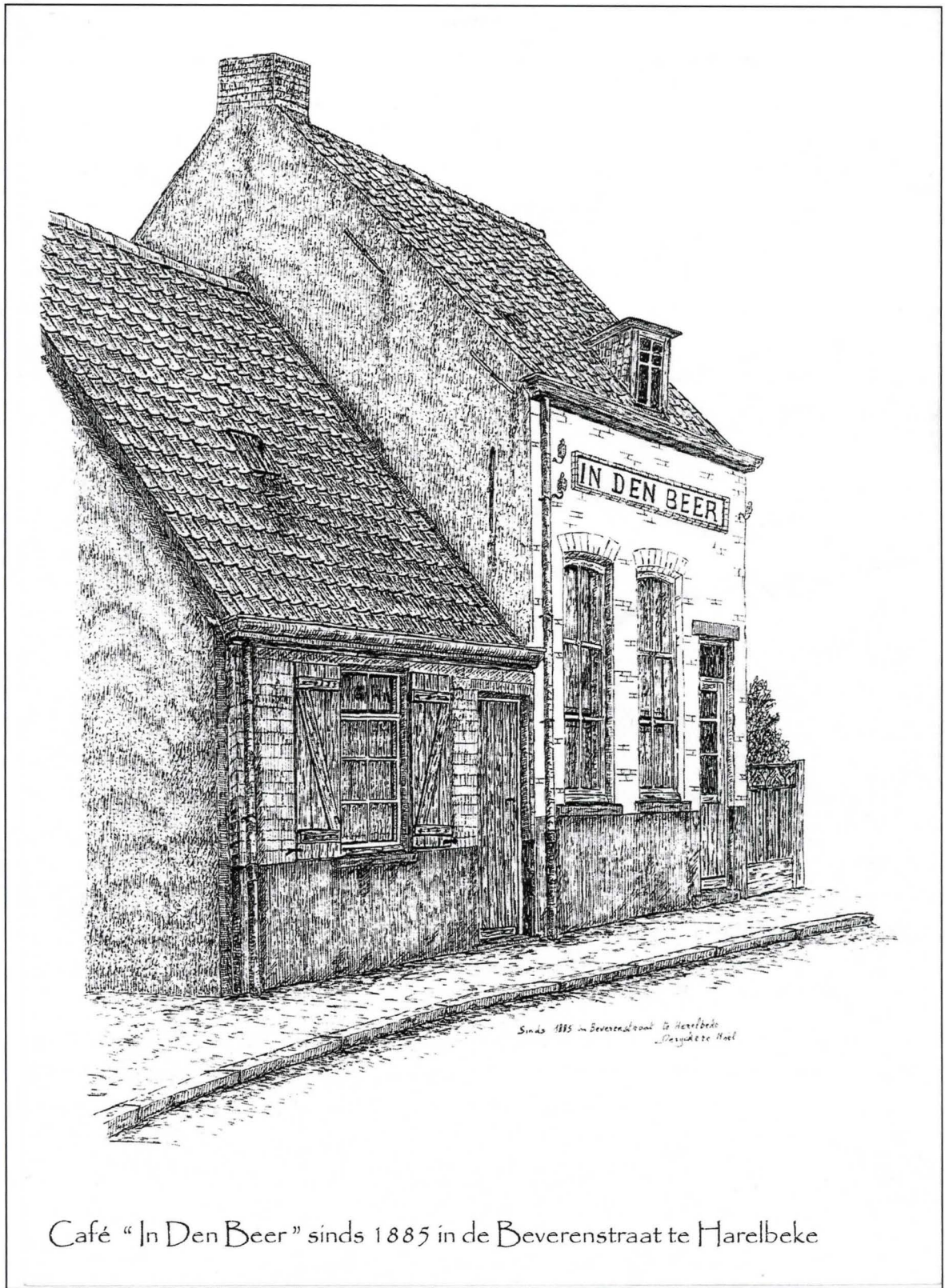
*Herberg van 1840 in Steenputstraat (nu Oude Deerlijkstr.) bij Forestierstraat
Jansz 1841*

Café De Witte Duif in de Oude Deerlijkstraat nu Forestierstraat
Naast de herberg ziet men het schapenstraatje.

*Nr. 30-28-26, Oude Deerlijkstr. Hasseltbede (Nu Forestierstraat) omst. 1915
Café van Remi Vanhaverbeke*

Café Chantang in de Oude Deerlijkstraat nu Forestierstraat

Café "In Den Beer" sinds 1885 in de Beverenstraat te Harelbeke

In nr. 44 woonde de familie Deryckere-Devos of in de volksmond de Bille of Bilje en Jeanne van Castoors. Als ik groter werd heb ik er wel eens een grapje rond gemaakt en gezegd dat moest ik van adel zijn dan had ik zeker een klinkende naam genomen zoals Jonker George de Belle de Jeanne de Castor, klinkt dit niet als een klok? Het is beter van eenvoudige afkomst te zijn en een goed karakter te hebben, dan van adel te zijn en een gans leven een nietsnut te zijn.

Ons huisje was niet groot, er waren slechts 2 slaapkamers zodat wij met 5 kinderen op dezelfde kamer moesten slapen, zelfs een hele tijd met 4 in één bed, Noëlla en Godelieve aan het hoofd en uw dienaar en broer Noël aan de voeten, ge kunt U indenken wat dit soms meebracht, 4 paar voeten bij elkaar en ruziën voor het beste plaatsje, tot moeder van beneden riep dat dat getwist nu moest gedaan zijn. Breng dan nog daarbij dat ik tot mijn elf à twaalf jaar in bed heb gepist, dan was 't eerste wat het vrouwvolk 's morgens riep "moeder hij heeft weeral in bed gezei..kt", hij ligt weeral zwemmende nat en ik kroop dan beschaamd met mijn natte tabbaart in een hoekje, maar moeder heeft mij altijd goed opgevangen, zeggend dat ik er niets kon aan doen dat het een ziekte was.

Weet ge hoe ik van dat wateren afgeraakt ben? Moeder was eens ernstig ziek en ik moest voor enkele dagen bij tante Marie en nonkel Dolf logeren, van de eerste dag dat ik in bed heb gewaterd vertelde ze het aan de ganse straat, het was zo erg dat zelfs mijn beste vriendjes mij uitlachten van beddeziiker, ik heb dan de ganse week niet meer geslapen uit vrees dat ik 's morgens nat zou liggen, toen ik terug thuis was heb ik het nooit meer gedaan. Ik beklaag dan ook de kinderen die in bed wateren en die geen begripende ouders hebben, dat is erg want het is een afwijking waar ze niets kunnen aan doen en een probleem dat beter binnenhuis blijft.

Toch hebben wij onder elkaar op onze kamer veel plezier gehad, ik was namelijk een grote lezer van kinderboeken en kon enorm fantaseren en vertellen. Zo had ik eens een boek gelezen over Sim en Sam, ik heb er weken over verteld en elke keer een andere versie, Sim en Sam in Luilekkerland, bij St. Niklaas, in de hemel enz...., waar ik dat allemaal vandaan haalde begrijp ik tot op vandaag nog niet en ik ben 64 jaar, ons kleinste Erna zat zelfs eens van ontroering op zijn pispotje te schreien van emotie als het voor de 2 vrienden uit de hand dreigde te lopen, maar wees gerust aan mijn verhaaltjes was er altijd een goed einde.

Hoe groot mijn fantasie wel was vertel ik U met volgend feit. Op een nacht stond ik op om aan een natuurlijke behoefte te voldoen "maar nu in de pispot natuurlijk", door het dakvenstertje scheen de volle

maan die op de muur een grote schaduw van mij toverde, in mijn fantasie aanzag ik de schaduw als een boze inbreker, ik heb hem dan maar een vuistslag gegeven waarvan heel de familie wakker schoot, men heeft mij toen ferm uitgelachen, maar 's anderendaags kon ik bijna mijn hand niet gebruiken zodanig was ze gezwollen.

Op het gelijkvloers was er een smalle gang en een voorplaatsje, men zou het een salonneke kunnen noemen, waar de familiefoto's aan de muur hingen, vader als soldaat in uniform van piot met zijn hoofddeksel met kwast, de spannende rode boord en de sierkoord.

Ik heb er als kind met ontzag naar gekeken denkende dat ons vader met zo een mooi uniform tenminste Generaal moest geweest zijn. Dan was er een mooie foto van moeder uit het jaar 1923, ze zag er mooi en goed te pas uit, naar mijn oudste zuster mij heeft verteld was moeder zwanger van uwen dienaar, zodat ik het geluk heb gehad onzichtbaar met mijn lieve moeder op een en dezelfde foto te staan.

Dan was er nog de foto van de tijdens de oorlog overleden nonkel Gustaaf, in ieder huisgezin van de familie Devos was er dan wel een zoon die Gustaaf noemde naar onze overleden oom. Dan waren er nog de familieherinneringen waar moeder veel aan hield en enkele voorwerpen die moeder met enkele moeilijk gespaarde centjes op de een of andere veiling had gekocht want ze was liefhebber van antiek, toen werd dat nog dikwijls als rommel van de hand gedaan. Nu betalen liefhebbers grote sommen aan voorwerpen die toen waarde-loos waren.

De keuken, want de naam "living" kende men toen nog niet, diende voor alles, zitplaats, wasplaats en keuken en was misschien alles samen 4 x 4 meter, de huisgezinnen van nu met 5 kinderen zouden dat veel te klein vinden, maar voor ons was het gezellig en wij waren het zo gewoon.

Kraantjeswater was er niet, het kwam uit een gemeenschappelijke steenput van ons en nonkel Dolf, pas na de oorlog hebben wij stadswater kunnen bekomen, net op tijd want het grondwater was toen reeds fel gezakt en hij moest regelmatig worden blootgelegd en gekwelmd (dit is het overtollige zand "kwelm" genoemd uithalen om zodoende het waterpijl terug te verhogen).

De wc (voor ons in de streektaal "het vertrek"), wij zegden nooit moeder ik moet naar de wc maar ik moet naar 't vertrek, was in ons kotje waar de kolenvoorraad lag, als die er was natuurlijk, dit vertrek dus was gemaakt in een soort nis boven de aalput met een houten bril en zonder deur zodat iedereen daar zomaar open en bloot zijn behoefte zat te doen, maar voor ons was het zo natuurlijk en alledaags dat wij daar geen aanstoot aan namen, maar ikzelf ben toch altijd

vies en bang van geweest, als kleine jongen gruwde ik van dit donker gat in de houten bril. Een herinnering aan het vertrek die ik en ook mijn zuster Noella nooit zal vergeten is het volgende.

Ons vader was op zekere dag weer eens zo zat als een Zwitser, hij had waarschijnlijk enorm veel alcohol (in t' Harelbeeks kortendrank) gedronken, kreeg hij nu een delirium tremen ik weet het niet maar ons bilje zat boven op de wc-bril te huilen van angst, hij riep en smeekte ons om toch maar die lelijke spinnen, ratten, muizen en allerhande lelijke beesten te verwijderen, het was zelfs zo erg dat moeder ons vroeg om zijn zusters te halen, tante Lientje en tante Maria kwamen gelopen met wijwater om hem te besprenkelen en met een brandende kaars al roepend "Jezus Maria Jozef, verjaag de duivel die in onze broer is gevaren, was het nu door het koude water of het licht van de kaars of hebben de heiligen hun gesmeek gehoord, in ieder geval kwam ons vader terug bij zijn positieven en vroeg een kwartier later aan zijn zusters wat ze daar kwamen doen, hij herinnerde zich in het geheel niet wat er was gebeurd voor ons allen was dat natuurlijk een hele opluchting.

Nu ik toch over ons vader bezig ben heb ik toch nog een anekdote te vertellen. Op zekere dag had vader weer wat teveel op, hij had ruzie gemaakt met zijn baas en had zijn werk opgezegd (toen zegde men hij heeft zijn werk daar gesmeten), 't huis gekomen met zijn gereedschap smeed hij het op de koer, zette zich aan tafel vloekend en wenend en waarschijnlijk ook met spijt dat hij zijn werk kwijt was. Plotseling keek hij omhoog naar de muur, zag daar de twee mooie schilderijen hangen van de scheepstrekkers van de Wolga, die twee kaders had moeder als erfdeel gekregen van haar vader en ze hield er natuurlijk enorm van en nu zouden die schilderijen veel geld waard zijn geweest, welnu plots nam vader een stoel sloeg de twee kaders van de muur al roepend "voilà godverdomme, als ik geen werk meer heb moeten Julie er ook geen meer hebben. De kaders en de schilderijen waren zodanig beschadigd dat er van herstellen geen sprake meer kon zijn, moeder had veel verdriet en vader ik geloof dat hij daar veel spijt heeft over gehad, want hij heeft nooit meer zulke toeren gekregen. Daar ons huisgezin in mijn verhaal nog dikwijls ter sprake zal komen zal ik maar verder de gebuurs voorstellen.

Onze gebuur van de andere kant had zijn huis in de Noordstraat en de achteruitgang in onze straat, men noemde ze Blomblom en Teele van Blombloms, ge moet mij hun echte naam niet vragen want ik zou het niet weten. Ze hadden 2 zoons en een dochter, Edgarke was maar een meter veertig groot maar kon drinken als een Zwitser, als hij zat genoeg was, en ik heb het meer dan eens gezien, nam moeder Teele hem op de schouder of onder de arm en bracht hemzo naar huis want als Edgarke zelf naar huis sukkelde viel hij altijd op zijn gezicht, zijn façade was dan ook altijd geschaafd. De andere broer was Albert, een jongen die echt stotterde en ook altijd het voorwerp was van veel plagerijen op school en dochter Julia die bij haar ouders inwoonde met haar 2 kinderen.

Dan was er een kleine woning waar verscheidene huisgezinnen in hebben gewoond, ik herinner mij nog een weduwe met haar dochter die later getrouwd is met een zekere Verbrugge die schilderwerken deed, dan kwam Cyriel Vandoorne (die heeft mij later werk bezorgd in een weverij te Kortrijk maar later meer daarover) met zijn vrouw Julienne, wie er dan in het huisje nr. 48 woonde weet ik niet meer, maar wat ik mij wel herinner is dat voor dat huisje een elektrische paal stond waar ons vader en Edgarke als ze wat teveel of te diep in het glas hadden gekeken er regelmatig tegenliepen en er dan meestal een geschaafde façade (gezicht) aan overhielden, als vader ouder werd en hij liep er andermaal tegen zei hij altijd pardon maar de blutsen waren voor hem.

De volgende gebuur was nonkel Florant, Florant Deryckere, een oom van vader, die getrouwd was met de wewe (weduwe) van ene Vandenbroucke, er waren kinderen uit de twee huwelijken, ik ben er dikwijls geweest met peter Rijkerke om zijn gereedschap te slijpen, nonkel Florant had een grote slijpsteen en ik moest aan de zwengel draaien. In de voormiddag voor grootvader stierf had hij nog met mij al zijn gereedschap geslepen met de belofte dat alles later voor zijn oudste petekind was, ik heb er nooit iets van gezien. Nonkel Dolf was de rapste, zelfs vader die als enige zoon er recht op had kreeg zelfs de overschot, maar ons vader voor de lieve vrede liet alles zoals het was.

Dan was er de achterkant van de 3 woningen van Julke uit de Kongo, waarom die bijnaam ik heb het nooit geweten, dan was er schelig Meentje en Saatje haar ventje waarover ik later iets meer zal vertellen, en Noppe die hadden een winkel van kruidenierswaren in de Noordstraat maar daar valt weinig over te vertellen.

Aan de overzijde van de straat naar de Gentstraat toe, dus in omgekeerde richting, hadden we eerst een smal straatje dat uitgeeft op de Gellinkses reke, die huisjes staan er nu nog altijd, de bewoners van

toen zal ik maar niet opnoemen, dan was er het huisje van de Juge of Jean den Brader of Jan Stadsbader en zijn Prudenske, ze zijn dan later over ons komen wonen en waren onze beste gebuurs, in 't bijzonder moeder en Prudenske waren zeer goede vriendinnen, maar later meer hierover tijdens mijn herinneringen van de oorlogsjaren.

Dan was er de woning van Viktor den Brader (stadsbader) en familie. Viktor was een oom van Jan. Dan was er de frietkarre, die bijnaam kwam door het feit dat die mensen als een der eersten met een frietkraam stonden in de boterpotstraat, hij ging in de zomer ook met ijskreeem rond.

Dan was er Frans Lagae en vrouw Adronie en zoon André die wij chocolatje noemden omdat hij nooit met ons mocht spelen en door zijn moeder teveel in de watten werd gelegd. Frans Lagae werd later voor mij nonkel Frans daar hij de broer was van mijn toekomstige schoonmoeder. Frans was een doorbrave man maar zijn Adronie (zij had ook een buitenechtelijk kind van een rijke heer waar zij had gediend) gaf zich uit voor een kristelijk vrouwmens maar zij was in werkelijkheid een onverdraaglijk iemand.

Dan was er Irma Draaiers de melkventer of melkmarchand, ze ging elke dag met haar hondenkar haar verse melk ophalen bij de boeren in Beverleie, want melkerijen bestonden toen nog niet. Haar kar werd getrokken door twee grote schone trekhonden, een ras dat nu zeker niet meer bestaat, ze kenden even goed de melkronde als hun bazin, ze liet ze staan aan het einde van de straat bediende haar klanten en gaf een fluitsignaal en de beesten kwamen haar vervoegen. Op zekere dag hebben ik en mijn vriendjes een wiel van de kar vastgebonden met een ketting, na het fluitsignaal van Irma kregen de brave beesten natuurlijk geen beweging in de kar, het vrouwmens kwam afgelopen haar honden verwijtend van luieriken, toen ze de ketting zag wist ze natuurlijk meteen wie de daders waren, de lieve woordjes waren meteen voor ons.

Nog een anekdote, Irma kookte 's avonds altijd een grote kom melk om de mensen met kleine kinderen ter wille te zijn. Op zekere dag vroeg ze aan haar kleinzoon Jan, het moest lukken dat ik daar ook juist was, om naar de melk te kijken, welnu Jan had misschien het boek van Tjil Uilenspiegel gelezen, in ieder geval hij deed letterlijk wat meter Irma hem had gevraagd, keek naar de melk en liet ze overkoken, ze liep op de stoof en over de vloer en Jan maar kijken, toen Irma thuiskwam zat het er natuurlijk bovenop, het vrouwmens moest gans de keuken kuisen en de Leuvense stoof, nu begin aangebrande melk maar eens op te kuisen, en het antwoord van Jan "meter ge hebt mij niet gezegd om ze af te nemen, alleen om er naar te kijken, ikzelf heb toch zijn

handeling niet kunnen goedkeuren. De gebuur van Irma was haar zoon Laurant bijgenaamd den baai ofwel Laurant van Irma Draaiers, zijn familienaam was Desimpelaere, hij zegde dikwijls ik ben nen draaiier en ne simpelaere.

Laurant was een eigenaardige maar brave vent, zijn bijnaam van baai (trui) had hij gekregen omdat hij nooit een vest droeg. Hij had ook veel tegenslagen gehad in het leven, zijn brave echtgenote vroeg overleden aan kanker, zijn zoon Jan, ge weet wel van die overkokende melk, onthoofd door de Duitsers in het kamp van Dachau, op zekere dag was de broer van Jan, Arthur, ook opgepakt door de Gestapo en opgesloten in het gevang van het stadhuis. Toen deed Laurant iets dat hij van zijn leven niet had gedaan en later ook nooit meer zou doen, hij leende een bleekkleurige jas wapende zich met een revolver trok naar het stadhuis en verplichte de bewaker de gevangenen, want het was niet Arthur alleen, vrij te laten, de veldgendarmen en de Gestapo hebben dagen lang gezocht naar de man met de bleke jas maar aan den baai hebben ze niet gedacht.

Ik heb altijd veel van Laurant gehouden, toen ik later getrouwd was en mijn vrouw doodziek te bed lag en wij zwart zagen van armoe zoals ze dat toen noemden, kwam hij ons iedere dag een duivenjong brengen en dat weken aan een stuk, dat heeft mijn echtgenote gered en haar terug op de been geholpen. Toen ik hem vroeg waar hij al die duiven vandaan haalde zegde hij mij, wel van mijn duivenkot natuurlijk. Toen ik daarna bij hem thuis zijn volière zag, had hij slechts een oude duiver en de rest waren door hem gevangen mussen allemaal met waterverf in felle kleuren geschilderd, al die weken had Laurant voor mijn Simone die duiven gekocht, waarom? Misschien omdat hij bij ons een beetje huiselijke warmte vond die hij thuis zo miste, want niettegenstaande onze armoe en miserie waren wij een gelukkig gezin, maar meer daarover later.

Toen moeder Irma stierf nam Laurant de melkronde over, in de winter als het koud was en hij met zijn hondenkar op de baan was, liep hij altijd in zijn baai, maar dan drie of vier boven elkaar want zijn bijnaam wilde hij niet verloochenen.

Toen waren er nog twee woningen maar van deze bewoners weet ik niets bijzonders te vertellen, ik zal dan maar meteen de gebuurs van rechtover ons huis voorstellen.

Dit was Jef den Brader en vrouw Lisa, zijn zoon Jan (de juge), George Gaston en Ivonne die waren reeds getrouwd, nog thuis waren Rachel, voor ons Selleke, en Alice of Lieske en Victor een ongelukkige en zwaar gehandicapte jongen, die zat ganse dagen op een karretje met 4 wieltes ongeveer 10 cm boven de grond, zijn benen, als ge het zo kunt

noemen, waren altijd over elkander gekruist, die waren zo slap alsof er geen beenderen inzaten, hij had een hoge rug en armen veel te lang voor zijn mismaakt lichaam, alleen zijn hoofd was normaal. Hij praatte graag en had een blijmoedig karakter, hij keek zelfs graag naar de schone meisjes en soms zaten wij met een ganse bende bij hem onze avonturen van school te vertellen en kaart te spelen, want voor ons was Victor geen mismaakt iemand maar gewoon een van de onzen, een kameraad. Ik heb nooit geweten wanneer hij gestorven is, tijdens de oorlog, toen ik na weken te zijn weggeweest, terugkwam uit Frankrijk was hij er niet meer, maar Victor met zijn radde tong heb ik nooit vergeten.

De zusters Rachel en Alice waren kapsters van beroep en zeer modern voor hun tijd, ze waren niet lelijk dat mag gezegd, ze waren altijd gekleed en gekapt naar de laatste mode, ze hadden een van de eerste een fonograaf of platenspeler, die was toen nog met een grote hoorn voor het geluid en met een zwengel om hem op te winden, het geluid dat er uit kwam was niet van een kwaliteit zoals nu maar als hij speelde stonden wij met open mond te luisteren naar de mooie muziek die uit de enorme hoorn kwam. Ook het kapperssalon was voor ons kinders iets bijzonders met al die blinkende spullen en flesjes, wij keken met bewondering op naar de 2 zusters

Die bewondering werd nog groter als ze op zekere dag een kleine auto kochten, een Citroën, er waren toen in Harelbeke misschien geen 20 wagens, dus voor ons een curiositeit, wat ik nog heb onthouden was het volgende, toen de 2 zusters voor de eerste maal wilden starten hief broer Jan (de jüge), een kolos van een vent, het achterste van de wagen van de grond zodat de wielen zot draaide, de kapsters hadden er natuurlijk geen benul van waarom hun wagentje niet vooruit wou.

Eens hebben ze zelfs in een franse modemagazine gestaan, ge kunt indenken hoe fier ze waren. Alle gebuurs moesten natuurlijk de foto's bekijken, dit was iets buitengewoons, want toen bestonden in ons landje nog geen modebladen.

Toen ze zich dan ook als een der eersten een radio aanschafte stond gans de straat (uitgezonderd Muza en haar Krotje natuurlijk) met ongeloof en bewondering naar dit kastje te kijken waar het geluid vandaan kwam want in het begin van de jaren dertig waren het alleen de meest gegoeden die zich de luxe van een wagentje, radio enz. konden aanschaffen.

Hoe de zusters Rachel en Alice zich dit konden veroorloven, welnu vader Jozef met de broers waren handelaars in aardappelen, groenten en fruit, ze kochten en verkochten ook paarden en muilezels toen met de koets (paardevoituur) een geliefd vervoermiddel.

Toen Jozef en Lisa te oud werden om verder hun zaken te doen en alle kinderen getrouwd waren wisselden ze van woning met Jan en Prudenske en hun 2 kinderen Marie-Louise en Jozef, die werden dus onze nieuwe en goede gebuurs, maar daarover meer in mijn oorlogsherinneringen.

Alice was getrouwd met een verzekeraar en Rachel getrouwd met een bankdirecteur is met haar echtgenoot en kindje, ze was in verwachting van haar tweede, omgekomen tijdens een Engels bombardement. Men telde toen na die verschrikkelijke nacht, die ik mij nog goed herinner, 300 doden.

Wat ik mij nog herinner van de crisisjaren van de jaren dertig.

De crisisjaren van toen zijn in het geheel niet te vergelijken met nu, de werklozen genieten nu een werkloosheidsvergoeding of steun van het OCMW (toen den armen of den openbare onderstand genoemd). Zelfs voor diegene die werkten was er nog kindergeld nog verlofgeld, als men werkloos viel kon men slechts een dertigtal dagen van steun genieten, die dertig dagen waren vlug voorbij en dan moesten de mensen naar de winkel op de plak gaan kopen, met hoop op betere dagen.

Mijn ouders en velen met hen waren te fier om naar den armen te gaan waar ze brood en vleesbonds uitdeelden, hoe moeder het klaarspeelde weet ik niet maar in ieder geval honger hebben we niet geleden, al was het maar een eierkoek aangelengd met bloem water en suiker, of pastei van putjes zoals wij hem noemden, het was een allegaartje van alle soorten minderwaardig vlees, fijngemalen in een soort pastei gebakken, het was niet slecht en voor een paar franken had men er heel wat en het was in ieder huisgezin bijna dagelijkse kost, en kwam er de zondag toch eens vlees op tafel dan was het kermis.

Alle bouwvakkers en steenbakkers zaten praktisch allemaal zonder werk, er bestonden toen nog 3 steenbakkerijen met buitenovens op de wijk Overleie dat was Naessens, Iserbijt en Rosseel in de Stedestraat. Om hun tijd te verdrijven deden ze wedstrijden met knikkers (marbels genoemd), voor een dikken (10 centiemen) of kluiten (5 centiemen) of een kwartje (25 centiemen)

werd er gespeeld, want meer konden ze niet uitgeven. Er werd ook veel aan schreveschieten gedaan, dit was met een loden plat rond stuk van op zekere afstand naar in een ring geplaatste stukken van 25 centiemen werpen (schieten), wie een kwartje omwierp werd eigenaar van het geldstuk, niet te vergeten 3 kwartjes was een pint tonnenbier, ook wel schijtbier genoemd want na enkele pintjes tonnenbier had het "vertrek" (= wc) veel aftrek.

Veel mannen stonden ook dikwijls samen aan de hoek van de Beverstraat en de Merulle over de slechte tijd te praten, men kan nu nog, als het goed weer is, bouwvakkers aan het hoekske zien staan om over koetjes en kalfjes te praten, misschien ook wel over de crisis van de jaren 80 die in het geheel niet te vergelijken zijn met de jaren dertig. Er waren ook regelmatig betogingen om tegen de slechte tijd te protesteren, maar die werden even snel door de gendarmen te paard uiteengejaagd. Over hoe erg het wel was geef ik hier een voorbeeld, op zekere dag kwam vader na dagenlang burelen van aannemers te hebben afgelopen zeer gelukkig thuis, hij had werk gevonden en de toekomst zag er voor mijn ouders veel rooskleuriger uit, want werk betekende brood op tafel, moeder dolgelukkig omdat haar man eindelijk weer aan de slag kon vertelde het heugelijke nieuws aan haar zuster, wat gebeurde er vaders eigen schoonbroer ging bij de aannemer 25 centiemen per uur lager gaan bieden en vader was zijn job kwijt.

Hij heeft zich dan een stuk in zijn voeten gedronken en ons moeder in verwachting van ons jongste zusje Erna moest het bekopen. Die avond heb ik nooit vergeten, moeder had zich teruggetrokken op de trap, wij stonden huilend met ons vieren voor de deur bang dat wij waren dat vader ongelukken zou doen en moeder maar roepen dat hij naar zijn schoonbroer moest gaan om hem rekenschap te vragen, wie zou er nu kunnen denken dat de eigen familie zulke dingen zou doen, maar het was crisis en het was elk voor zichzelf, de principes waren begraven.

Tussen vader en nonkel Jef heeft het nooit meer geboterd, vader heeft het hem nooit kunnen vergeven, en hierin heb ik hem in mijn binnenste gelijk gegeven.

Een mooie herinnering voor mij in die moeilijke jaren was het jaar 1934 de honderdste verjaardag van de geboorte van Peter Benoit, wij mochten met ons moeder met een speciale trein naar Antwerpen om op de grote markt met meer dan duizend uitvoerders de Rubenscantate te zingen, het was voor ons kinderen, die nog nooit

buiten de grenzen van Harelbeke waren geweest, een overweldigende belevenis, wij hadden er weken voor geoefend en hadden dan ook geen moeite om met het koor mede te zingen, het grote orkest in 't bijzonder maakte een hoge indruk bij ons.

Daarna hadden wij een gratis bezoek aan de dierentuin, die was nog niet zo uitgebreid als nu, maar toch was het voor ons een hele belevenis, ge kunt u indenken kinderen van 10 en 11 jaar die tot op die dag slechts honden, paarden, koeien, konijnen en hennen en slechts een olifant of een ander wild dier op een beeldje hadden gezien in de klas, zagen plots al de verschillende dieren in werkelijkheid, wij hebben er later nog weken over gepraat.

In 't bijzonder interesseerde de apenkooi ons moeder, zoals altijd de vrolijke animator van de bende, wees naar een aap die juist naar ons stond te kijken en zei tegen mij kijk broere uw broere, terwijl ze het uitschaterde van het lachen, vond mijn broer de aap dit nu als een affront, ik weet niet in ieder geval hij scheet in zijn hand of poot en wierp het naar ons juist op moeder hare schone hoed, ge kunt u indenken hoe er dan werd gelachen, moeder zei droogweg 't beestje moet toch iets doen met zijne str...nt.

Er volgde dan nog een bezoek aan de haven met al die grote schepen, ja het was voor ons kinders en ook voor de moeders een grote dag.

Om onze ouders zoveel mogelijk door de moeilijke crisisperiode te helpen deden wij alles wat mogelijk was, onder andere op de loskaaien van het spoorwegstation kwamen iedere dag ganse treinstellen met vlas voor de handelaars van Harelbeke, Kuurne, Hulst, Bavikhove en die werden dan overgeladen op platte vlaskarren, getrokken door sterke boerenpaarden, vele van de wagons hadden ook gediend om kolen te vervoeren, als het vlas los was waren wij er vlug bij om het kolenstof en soms in de hoeken ook wel enkele scheppen kolen in een zak te vullen, soms in de winter was er een dikke laag vastgevroren die wij dan moesten loshakken voor wij ze konden meenemen, dit ging altijd wel met trekken, duwen en vloeken gepaard want wij waren natuurlijk niet alleen om kolen te vergaren, maar het lukte ons toch bijna altijd om moeder uit de koude te helpen.

In de zomer ging ik dan bij den boer zoals wij dit noemden het onkruid van tussen de bieten trekken en dit van 's morgens vroeg zodat wij tot onze lenden nat waren en onze handen vol blaren zaten van trekken, of bij het uitdoen van de aardappels patatten rapen, ieder en dit per koppel had zijn uitgemeten lengte en na het passeren van de machine moesten wij zo vlug mogelijk onze mand vullen en die dan legen in zakken als wij een aardappel lieten liggen weren wij door

boer Gekiere uitgekafferd voor luiaard en dit alles voor 25 centiemen per uur , maar 's avonds kwamen wij doodmoe maar tevreden met onze centjes naar huis tevreden dat wij onze ouders konden helpen , de tevreden blik van moeder was onze mooiste beloning.

Als de boer of de landbouwer om het beleefd te zeggen gezeveschard had op het aardappelveld dit om zoveel mogelijk achtergebleven aardappels uit te halen gaf hij het veld vrij aan de patattenzoekers , dat werd dan een bestorming van somtijds wel 200 mensen , volwassenen en kinders met krauwels (viertanden) om elk zijn deel van het veld te onderzoeken , wij als kinders vertrokken dikwijls s' morgens vroeg zelfs tot Bavikhove , Zulte en zelfs Wielsbeke om dan s' avonds naar huis terug te keren met veel plezier , wij waren in de vrije natuur schooiden nu en dan een boterham aan de een of andere boerderij , staken wat kattenkwaad uit maar zorgden er altijd voor dat moeder een voorraad aardappels had om de ganse winter door te komen.

Ik heb als dertien jarige jongen met Jan den Brader of de Juge de aalputten gaan legen bij de mensen om zijn land te mesten, dit gebeurde door middel van een metalen kuip met 2 oren en 2 stokken die wij moesten vullen met een emmer dan naar buiten dragen en terug met een emmer in een aalkarteel en de slimme Juge regelde het altijd dat ik, de sukkelaar, van achter moest lopen zodat als de kuip een beetje overspatte, broerke het over hem kreeg , op een dag was ik het kotsbeu en zei tegen mijn ouders dat ik het niet meer deed maar zij drongen erop aan om het toch verder te doen, een kwartje per uur wilden ze niet missen.

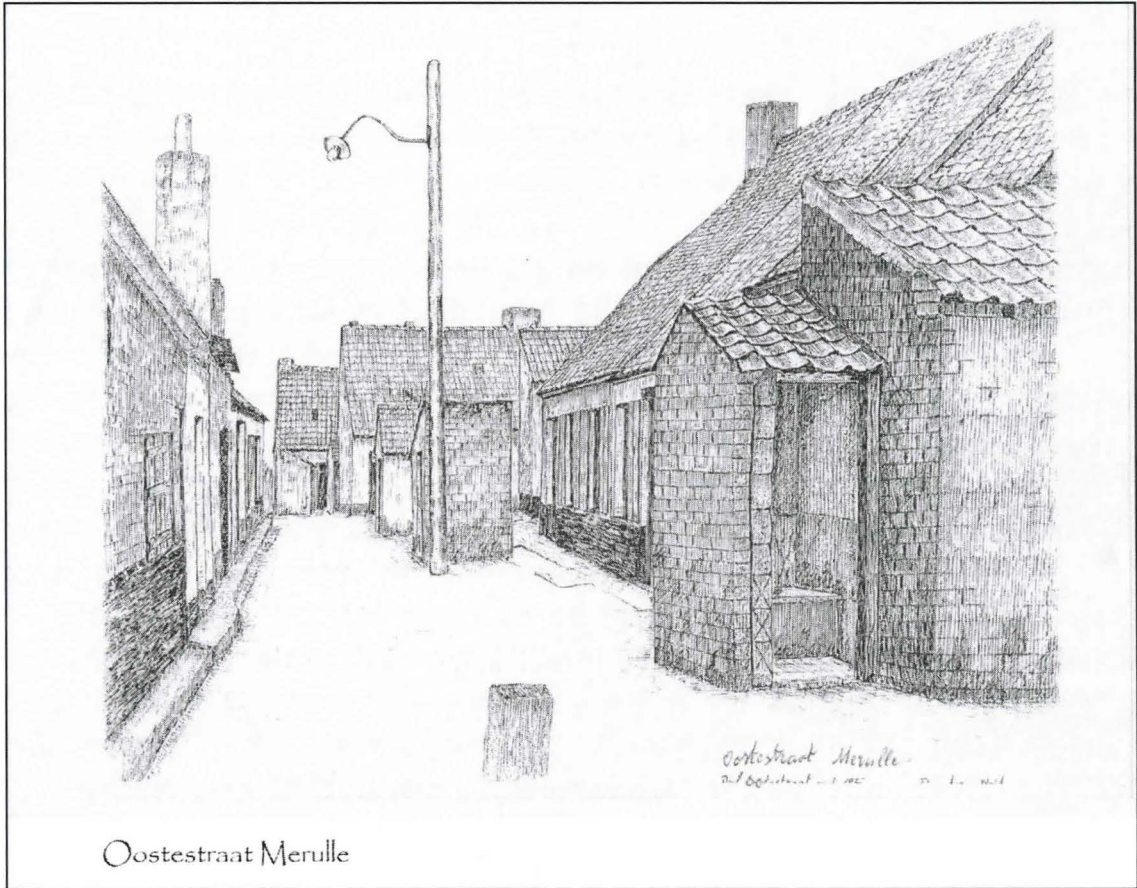
Op zekere dag viel het gat van de kuip juist in 't midden van de gang van de familie Callewaert , ge kunt denken wij beide in de stront van kop tot teen , en de gang mensen toch ik zie dat vrouwtje nog staan zijne schone gang in plaats van wit blauw , bruin gespikkeld ik geloof dat zijn huis nog maanden gestonken heeft.

En de Jan maar tegen mij van zijn oren maken dat ik de kuip had laten vallen , het is wel mogelijk want mijn handen zaten vol blaren, in ieder geval toen ik thuis kwamen en mijn moeder zag hoe het met mij gesteld was heb ik nooit meer beerputten moeten helpen legen en ik was er niet kwaad om ook.

Zo ziet u maar het grote verschil tussen het leven van de kinderen van de jaren dertig en nu , maar voor ons had het ook zijn mooie kanten, wij hadden de prachtige ongerepte natuur en de bijna verkeersvrije straten , zodat spelen op straat bijna geen gevaar op leverde.

Wijk "de merulle" in het jaar 1940

Oostestraat Merulle

Waarin ik vertel over mijn speelkameraden en ons tijdverdrijf tijdens het verlof en na de schooluren.

De grootste kwajongen en poetsenbakker was zeker wel mijn kozijn Constant of Stantje van Dolfke van Garens, die was een 7-tal jaren jonger als ik, maar wat die heeft uitgespookt daar kan ik een lijvig boek apart van schrijven.

Op een zekere dag, hij was toen misschien acht jaar, was Stantje na ruzie gemaakt te hebben met zijn zuster en te zijn uitgekafferd door zijn moeder boven in de goot van ons kotje gekropen, zijn moeder rood van koelere smet met een kinderstoeltje van haar dochter dit vloog over de muur dwars door de veranda van de geburen, dit was olie op t' vuur natuurlijk, maar dreigen en smeken mocht niet baten Contante bleef bij zijn besluit hij zou nodig de hele nacht op zijn voor hem veilige plaats blijven.

Maar nu komt het slot van de historie, de zoon van onze andere geburen Albert van Tele van Blom Bloms een stotteraar, dit was natuurlijk spijtig voor die jongen, hij is nu 66 jaar en stottert nog altijd.

Welnu Albert zou die deugniet wwell van dadak affhalen, hij nam een stoel om er dichterbij te kunnen, maar Stantje haalde onmiddellijk zijn piemelke te voorschijn met de woorden, probeer het nu maar ik zal uwe tote (gezicht) volpissen, Albert durfde zeker niet terugkrabbelen en met de woorden da da dat ddurft ge niet, en Stantje de daad bij het woorden voegde piste in Albert zijn gezicht dat het een aard was, onze Albert verbouwereerd verklaarde ontzet hij ddurfde toch.

Op een zekere dag had Stantje in de lege vlaswagon verscheidene muizen gevangen wij noemen ze eerdetopen (veldmuizen) en ze in een schoenendoos gedaan en ze dan losgelaten in de gang van Schelig Meentje zijn woning, ge kunt denken wat er dan gebeurde, Meentje en zijn vrouwvolk al huilend op straat, ze wisten onmiddellijk dat alleen Garen zijnen deugniet dit kon uitgespookt hebben, toen Meentje Constante bemerkte had riep hij woedend, deugniet gij zult nog vorten (rotten) gelijk uw vader in den bak, doelend op de straf die nonkel had opgelopen na het gevecht met de garde van de trein.

We konden allemaal Meentje niet luchten maar dat met die muizen daar was ik toch radikaal tegen, dat zou ik nooit hebben gedaan.

In de zomer gingen wij gaan zwemmen aan de sas 7 in de vaart te Steenbrugge-Stasegem, want wij konden allemaal zwemmen als vissen, dat hadden wij geleerd in de vlasbekkens van de Leie. Om aan

de vaart te geraken moesten wij dwars door de gavers een oase van rust met hier en daar een boerenhof en de rest weide, want in de winter waren deze altijd overstroomd dus andere vruchten konden er niet dijen, tijdens het verlof waren de Gavers voor ons het kampeerterrein bij uitstek, niet met een tent natuurlijk want kampeertoerisme bestond toen nog niet, ten andere alleen de meest gegoeden konden zicht enkele dagen verlof permitteren, ik geloof dat wel 90% van de oudere arbeiders nooit de zee hebben gezien.

Maar wij vertokken s' morgens voor een volle dag naar de Gavers met een paar boterhammen, een oud deken of zelfs een grote jutezak was onze tent, s' middags gaan zwemmen in de vaart en s' avonds doodmoe maar gelukkig terug naar huis.

Om nu terug te keren naar Stantje en zijn fratsen, moet ik er toch een paar vertellen die aan sas 7 zijn voorgevallen.

Op een namiddag, het was een stralend zomerweertje, waren wij in het water aan het ravotten, Constant had geen zwembroek bij maar dat deerde hem niet, hij zwom dan maar in zijn blootje. Op het jaagpad langs de vaart passeerde veel vrijende paartjes die naar de souterrain trokken te Zwevegem Moen, de souterrain zoals wij hem noemden was een tunnel waar de vaart onder een heuvel doorliep, de heuvel was volledig bebost en bood een mooi uitzicht, het was een paradijs voor vrijende koppels, al dit schone natuurgebied is moeten verdwijnen voor het verbreden van de vaart. Opeens vatte Stantje het idee op om te gebaren dat hij bezig was te verdrinken, met de armen in de lucht en om hulp roepend liet hij zich ondergaan zodat een buitenstander wel moest denken dat hij echt bezig was te verzuipen, en wij aan de kant hadden het meeste plezier van de wereld. Ik zie het nog voor mijn ogen gebeuren, er kwam een koppel fietsers af, de jongen had een wit hemd en een mooie grijze broek aan, zijn haar mooi glad gekamd met veel brillantine zodat het blonk in de zon, want dit was toen de mode. Toen hij bemerkte wat er zagezegd met onze vriend gebeurde en dat wij er geen vinger naar uitstaken, wierp hij zijn fiets aan de kant en dook in het water al roepend "smeerlappen ziet ge niet dat die jongen verdrinkt", Stantje rap als de bliksem naar de kant, zette het in zijn blootje aan de loop, maar de kerel was rapper dan hij, hij heeft hem toen een rammeling gegeven, zijn blote kont zag bont en blauw en de redder in nood, och arme toch, zijn hemd en broek aan zijn lijf en zijn schone coiffure in zijn gezicht geplakt, hij is niet meer naar de souterrain moeten gaan.

Op een andere zonnige namiddag waren wij opnieuw aan het zwemmen toen Kamiel Ottervaere arriveerde met zijn kreemkarre, toen was dit een triporteur en voor een kwartje kon je toen een

ijskreem kopen, wij hadden natuurlijk zoals altijd geen centen , en Stantje vroeg dan maar aan Kamiel , zeg Kamiel als ge mij in het water moogt smijten krijg ik dan een kreemeke voor niet, ze kwamen akkoord en ik en Kamiel namen Constant bij de armen en benen en wij zouden tellen tot drie , maar de Kamiel stotterde ook een beetje niet zo erg als Albert maar toch genoeg om het volgende tegen te komen, wij waren aan het tellen, een, twee ik was rap aan drie maar mijn compagnon nog maar aan tttwee dus ik zwaaide Stantje in de vaart en onze Kamiel was mede kopje onder , een gedeelte van zijn kwartjes schoof uit de zakken van zijn witte vest in het water, wij met veel excuses onze bibberende kreemmachand uit het water geholpen met de belofte om zijn kwartjes uit het water te halen.

Constant gaf ons een veel betekenend knipoogje, wij hebben enkele kwartjes opgehaald en de rest als Kamiel weg was , wij moesten toch betaald worden voor onze moeite om hem uit het water te halen. Op een andere keer had Constant met ons een weddenschap aangegaan dat hij vanuit een boom juist achter de boer op zijn kar zou kakken " ik zou liever schrijven "schijten" maar dit zou misschien aan enkele lezers aanstoot kunnen geven " in ieder geval Stantje won zijn weddenschap en de brave boer heeft nooit gemerkt welk een mooi cadeautje hij onderweg heeft gekregen.

Later is Constant tijdens de heropbouw van de vernielde dorpen in de Ardennen na de oorlog ginder met een Ardens meisje getrouwd, ze hebben vier kinderen en hij is een brave huisvader geworden.

Een goede leerling van Constant was mijn broer Noël , die twee waren onafscheidelijk en ikzelf was er ook regelmatig bij , op zekere dag gingen wij buiten puiten (kikvorsen) gaan slaan want ons moeder en wijzelf ook natuurlijk waren verlekkerd op de billetjes , toen was er geen probleem om op een voormiddag een volle doos billetjes mede te brengen naar huis , daarvoor moesten er wel een vijftig tal kikkers aan geloven , wij joegen ze uit de graskant langs een gracht of wal en mepte ze dan dood met een stok dan de billen en het vel eraf gestroopt en de doos binnen.

Ik weet het, jullie zullen zeggen het is wreed hoe 'U dit met die diertjes doen , maar deze die nu in het restaurant worden gegeten en waar er nu zoveel voor moet worden betaald moeten toch ook gedood worden , niet op onze manier maar toch , en iedere maal als wij thuis kwamen was het een echt festijn voor het ganse huisgezin en die geur bij het bakken , als ik eraan denk krijg ik er nog het water van in de mond.

Op een dag waren wij weer op jacht toen het volgende gebeurde, Constant had een langere stok dan Noël en die doodde meer puiten

dan hem , nu wisselde ze van stok en Noël gewend met zijn kort wapen sloeg toe juist op het ogenblik dat Stantje zich bukte, hij kreeg een mep in zijn nek en het heeft een half uur geduurd voor hij weer bij zijn positieven was, ik heb zelf een moment gedacht dat ons manneke naar sinte Pieter was , maar ja onkruid vergaat niet en toen wij thuis kwamen was hij weer de oude .

Dat ik zelf ook geen suikerbietje (braaf manneke) was zegt de volgende toer die ik heb uitgespookt, moeder had gevraagd om braambessen te gaan plukken om stroop van te maken, ik had er een volle blikken doos, maar in een andere doos had ik een vijf tal kikvorsen gestoken, ik zette de doos op tafel en toen moeder ze open deed terwijl mijn lieve zusjes begerig toe keken om van de lekkere bessen te proeven en in de plaats daarvan de lieve beestjes uit de doos wipten kunt ge wel denken welke paniek er ontstond, ik heb er toch spijt van gehad , niet voor de paar oorvegen die ik van moeder heb gekregen, maar bij het zien van de vieze beesten op die propere tafel en om ze te pakken te krijgen, nee ik zou het zeker niet meer doen. En zo verliep de tijd waarin wij onbezorgd door het leven gingen niet beseffend hoe moeilijk onze ouders het hadden in die moeilijke crisisperiode.

Het werd het jaar 1937, het jaar van de geboorte van mijn jongste zuster Erna , de kakkernest van het huisgezin, het werd voor moeder weer een moeilijke bevalling maar ook dat heb ik nauwelijks beseft , tot de ouderdom van veertien jaar beseffen de kinders nog de miserie en de leed niet van hun medemensen en huisgenoten of was het alleen maar ikzelf , ik was me een dromer en leefde zo een beetje in mijn eigen wereldje, en ons moeder verborg en hield alles voor zichzelf wat ons maar enigszins kon verstoren.

Het jaar 1937 is ook het jaar dat ik echt het leven van de werkman ben binnengestapt , door tussenkomst van een gebuur Cyriel Vandooren kon ik beginnen als bobijnopzetter in de weverij Depoorter, Beverlaai Doornijkwijk te Kortrijk , dit bobijnzetten betrof het volgende werk , ik had drie à vier getouwen met elk een tiental grote rekken vol met bobijnen met verschillende kleuren , naarmate het bagette getouw werkte liepen die bobijnen af, deze moesten door mij zo spoedig mogelijk vervangen worden , het gebeurde meer dan eens dat er verscheidene bobijnen en dit bij verschijnende wevers ineens afliepen , er was dan dikwijls miserie als ik bij de een of andere eerst ging , ik heb zelfs meerdere keren een lege bobijn naar mijn hoofd gekregen, maar allee voor 2,75 fr. per uur kon ik tegen een stootje en naar mate ik mijn wevers kende wist ik rap wie ik eerst moest bedienen en waar er een kwartje drinkgeld te verdienen was.

Na enkele weken had ik door de ganse fabriek gelopen, er stonden zo een 300 getouwen, ameublement, bagetten, handdoeken enz., de bobijnsters in 't bijzonder deden niets anders dan mij plagen, op een zekere keer hebben ze zelfs eens na veel tegenstribbelen mijn broek afgestroopt om te kijken of ik reeds iets in mijn broek had wat de moeite waard was, ge kunt U indenken hoe beschaamd ik was, na hetgeen ze in mijn broek hebben gevonden hebben ze mij sindsdien de bijnaam gegeven van het kleintje, ge kunt het geloven of niet maar sindsdien had ik er problemen mede, ik dacht altijd als het zo klein blijft wat zal er van mij geworden, maar allee het is verbeterd met groeien, mijn Simontje weet er alles van.

Op zekere dag heb ik de vrouwen die me dit affront hebben aangedaan ook een hak gezet, de lift naar het eerste verdiep was verboden voor het personeel en diende enkel om materiaal te vervoeren, maar de vrouwtjes maakten toch regelmatig gebruik van de lift, nu was deze lift in plaats van met een volle vloer voorzien van een rooster, ik heb er dan ook niet beter op gevonden om op de knop te duwen om de lift stil te leggen en de wevers die dichtbij werkten te roepen om onder die wijven hun rok te kijken, en kabaal dat ze maakten, zij hebben mij nooit meer lastig gevallen.

Ik heb ook in het jaar 1938 de grootste aardbeving medegemaakt die onze streek ooit heeft geteisterd, het was rond 11u30 in de voormiddag, de fabriek draaide op volle toeren, toen plots alles begon te beven, drijfriemen vlogen af, getouwen werden geblokkeerd en wij voelden onze voeten bewegen, iedereen dacht dat de stoomketel van het bedrijf zou springen en wij vluchten buiten, overal lagen neergevallen schoorstenen en pannen, huizen waren licht gescheurd maar doden of zwaar gekwetsten waren er niet te betreuren, maar het was toch een hele belevenis.

Ik heb ook een zwaar ongeval en dit op zeer korte afstand van mijn werk zien gebeuren. Een wever, amper 27 jaar oud en vader van 2 kindjes, wilde een afgesprongen drijfriem terug opleggen zonder de reglementaire stok te gebruiken, hij werd meegesleurd en vreselijk verminkt, ik als 15 jarige jongen die het verschrikkelijk ongeval voor mijn ogen zag gebeuren werd nog jaren daarna opgeschrikt door het minste geluid dat maar enigszins leek op het gebeurde.

Wat een mensenleven waard is heb ik als jongen ondervonden de dag van de begraafing van de ongelukkige. Wij hadden een halve dag vrij gekregen om deze bij te wonen, na de plechtigheid op het kerkhof en bij het zien van de jonge weduwe met haar 2 kindjes werd er wel een traan gelaten, maar na de begrafenis trok een bende van mijn werkmakkers en vrouwen natuurlijk van de ene café naar de andere,

ik met een vriend van Deerlijk, Jozef Debreyne, later gestorven in het kamp van Dachau, gingen mede met de bende, ik heb toen mijn ogen uitgekeken, na een paar uren stond het vrouwvolk de rokken omhoog op tafel de Bohemerdans te dansen, de dode en de miserie waren gauw vergeten, toen ik thuiskwam, een geluk want ik had Jozef medegevraagd, kreeg ik onder mijn voeten van ons moeder omdat ik zo laat thuiskwam. Van 's namiddags nog te gaan werken was er geen sprake meer, ik was een beetje boven mijn theewater, maar Jozef stelde moeder gerust al zeggend dat het niet anders kon dat ik van Gullegem toch niet alleen naar huis kon komen.

Ik heb op zeker ogenblik ook eens van de familie de bijnaam van grevist (staker) gekregen, de getouwen waarop bagette werd geweven was namelijk nieuw op de markt en mijn wevers gingen om de haverklap in staking om een hoger loon te bekomen, op zekere dag gingen mijn collega's stakers in café 't winkeltje in de Doornijkwijk tussen pot en pint hun acties aan het bespreken, en ik alweer "de kleine" moest op de hoek van de Beverlaai staan om te spioneren wanneer de directeur naar het bureel kwam, op zeker ogenblik werd ik langs achter op mijn schouder geklopt, het was natuurlijk mijnheer de directeur, ik verschoot mij een bult, ik moest natuurlijk bekennen dat ik op bevel van mijn wevers op wacht stond om hen te verwittigen wanneer hij toekwam, hij stuurde mij onmiddellijk terug naar mijn werk en de wevers negeerde hij volkomen, die moesten van armoede terug beginnen.

Intussen naderde het jaar 1939 en begon meer en meer het naderende oorlogsgevaar tot ons door te dringen. Er waren ook bij ons in de omgeving nazigezinde groepen opgericht, zoals de V.V. Dimaso een in het groen geklede paramilitaire groep met de beruchte naziband met hakenkruis. Op zekere zondagvoormiddag hebben ze in Harelbeke een parade gehouden om hun sympathie voor nazi-Duitsland te tonen, het is hun slecht bekomen, toen ze door de Oostwijk passeerden werden ze door de bewoners aangevallen en uiteengeranseld, en dit niettegenstaande de tussenkomst van de gendarmerie te paard. We hebben ze daarna in Harelbeke niet meer gezien.

Er was ook nog de groepering "de vlag" waarvan de leden tijdens de oorlog het meest collaboreerde met de Duitsers.

Daar er weinig mensen waren die zich een dagblad aanschafte en daar radio's praktisch onbestaand waren, waren de berichten dan ook schaars en onduidelijk, maar toch drong het tot ons door dat er iets ernstigs op komst was. Er was de mobilisatie, niet algemeen, maar

toch dienden enkele geburen en kennissen zich in hun kazerne te melden om de verdedigingslinies langs het Albertkanaal te bezetten. Maar verder ging het dagelijkse leven zijn normale gang, alleen diegene die de oorlogstragedie van 1914-18 hadden meegemaakt, in 't bijzonder moeder, liepen bezorgd rond, gelukkig werd vader niet onder de wapens geroepen, hij had werk bij de firma Lannoo te Marke en grote financiële zorgen waren er niet. Ik werkte zoals gezegd in de weverij en zuster Noella was dienstmeisje bij de familie Salembier (Brobbeel Salembier genaamd), de winkel en de weverij van de familie Salembier werden later omgebouwd tot het nu nog bestaande grootwarenhuis Unic.

Hoe diep het beeld van Hitler reeds in mijn hoofd was gegrift toont het volgende gebeuren in de weverij, enkele maanden voor het uitbreken van de oorlog mocht ik beginnen op een getouw, in die periode heb ik beseft dat ik niet voor de fabriek en minder voor wever in de wieg was gelegd, alhoewel ik nog zeer jong was, amper 16 jaar, kende ik zeer goed de werking van het bagettegetouw, toen reeds zeer revolutionair voor die tijd, maar ik deed het niet graag. Was de oorlog niet uitgebroken dan was ik waarschijnlijk wel textielarbeider gebleven, mijn ouders waren natuurlijk fier dat ik op zo een jonge leeftijd goed verdiende, maar ik ben toch blij dat het anders is verlopen, want later werden de wevers gedomineerd door de machines en hadden ze geen genoegen meer in hun beroep.

Mei 1940 : En toen werd het oorlog .

Deel 1: De Duitse inval

Wat reeds een paar jaar in de lucht hing werd werkelijkheid, begin 1940 hadden wij wel reeds geruchten gehoord over schermutselingen aan de Maginotlijn (dit was de Franse verdedigingslinie die onneembaar werd geacht), er kwam de inval in Polen, maar dat was alles zo veraf dat wij, jong volk, ons er geen zorgen over maakten.

Maar onze ouders die de verschrikking van de eerste oorlog hadden meegemaakt liepen ongerust rond, ze luisterden iedere dag met de geburen naar de enige radio in onze straat bij Jan en Prudenske, de mensen begonnen te hamsteren waar mogelijk, bij mij op het werk begonnen de eerste getouwen stil te vallen wegens gebrek

aan bestellingen, en meer en meer mensen werden voor 's lands verdediging opgeroepen.

Op 10 mei was het dan zo ver, de gebuurs hadden het gehoord door de radio en overal luiden de kerkklokken om ons te verwittigen van het onheil dat ons landje had getroffen, de Duitsers waren massaal België binnengevallen, wat onze ouders zo hadden gevreesd was bewaarheid geworden, het gebeuren van 1914-18 zou worden herhaald met al zijn miserie en onderdrukking.

Wij jonge mensen die de eerste wereldoorlog niet hadden beleefd beseften natuurlijk niet wat een bezetting door de Duitsers betekende, maar de bezetters rolden als een pletwals met hun tanks en infanterie over de verdediging van ons moedig legertje, onze jongen Vlamingen en Walen ondereen sneuvelde met honderden en toen was er geen sprake van de communotaire problemen die wij nu kennen, het waren Belgen die vochten voor hun vaderland.

Na enkele dagen passeerden door Harelbeke duizenden vluchtelingen van overal in het Vlaamse land voor het opkomende Duitse leger, met alle mogelijk vervoermiddelen, fietsen, paard en kar, kruiwagens, kinderwagens en nu en dan een auto als die nog niet was opgeëist door het leger.

Bij het zien van al die vermoeide en hongerige mensen en huilende kinderen op zoek naar het laatste stukje vrije grond dat nog van ons landje overbleef en met de hoop dat ons leger aan de Leie wel de Duitsers zou tegenhouden maar dit was maar ijdele hoop zoals het zou blijken, bij het zien van al die miserie heb ik beseft wat de toekomst ons zou brengen en ik begon de onrust van mijn ouders en gebuurs te delen.

Op een avond, het was een mooie warme meidag, zagen wij in de richting van de Schelde iets wat door ons aanzien werd als bliksemschichten en hoorden wij geroffel, iedereen dacht aan onweer maar het waren in werkelijkheid de kanonnen van de naderende Duitsers die we hoorden, de oorlog naderde dus met rassen schreden en met het uur werd iedereen ongeruster.

Intussen hadden de mensen, onze ouders met de gebuurs de kelder gestut en openingen in de keldermuren gekapt om in geval van nood van de ene kelder naar de andere te kunnen vluchten, er werd slaapgelegenheden gereed gemaakt en eten voor enkele dagen, wij de kinders begrepen niet dat die voorbereidingen nodig waren maar onze ouders wisten beter. Tijdens de nacht werd het gerucht van de kanonnen luider en luider en 's morgens werden wij ervan verwittigd dat iedereen de ramen moest openzetten omdat de kerktoren en de bruggen dienden opgeblazen, op de kerktoren was sinds enkele weken

een uitkijkpost van het Belgisch leger ondergebracht, nu de toestand te ernstig werd dienden deze hun post te verlaten en zich samen met de vermoede soldaten over de Leie in te graven en de komst van de vijand af te wachten.

Ik heb vanuit het dakvenster van onze slaapkamer met eigen ogen de kerktoren zien opblazen, het was rond 11 uur in de voormiddag, een doffe knal, de toren ging enkele meter de hoogte in en verdween dan uit mijn gezicht in een enorme stofwolk, de mooie kerktoren was voor enkele jaren uit ons stadsbeeld verdwenen, daarna volgden dan nog 3 knallen van de brug naar Overleie, de brug aan de bloemmolens en deze naar Kuurne. Ik ben nog ter plaatse gaan kijken, er was een enorme ravage, alle ruiten van de omliggende huizen waren gesneuveld, de straten waren overdekt met afgevallen pannen, plafonds hingen naar beneden en waar eens onze mooie toren stond was nu een enorme puinhoop, hetzelfde beeld was er aan de vernielde bruggen, over de Leie, toen nog een grote vlakte van weiden normaal door de vlashandelaars gebruikt om hun kapellekes van vlas te zetten om te drogen na het roten, waren de Belgische soldaten bezig met schuilplaatsen te graven en te bedekken met alles wat ze maar vonden om zich te beschermen. Later zou blijken dat vele van die arme jongens hun eigen graf aan het delven waren, hun putjes boden praktisch geen bescherming en indien ze wilden vluchten moesten ze over de weiden naar de Bavikhovestraat en eerst over een lichte helling, dus een ideale schietschijf voor de Duitse troepen. Toen besepte ik dat nog niet maar begreep wel hoe ernstig de toestand wel was.

Dezelfde dag werd het eerste bombardement op Kortrijk uitgevoerd, de firma Decoene een grote fabriek van meubels werd getroffen, er vielen verscheidene doden.

Daar wegens de ernst van de toestand alle fabrieken gesloten waren moesten wij ons aanmelden op het Pareiteplein in de congregatiezaal, toen wij daar allen opeengepakt stonden onze stempel af te wachten kwam plots een messerschmith (een Duits jachtvliegtuig), zeer laag overgevlogen al schietend op de Belgen over de Leie, iedereen wierp zich in paniek op de grond en vluchtte daarna naar huis, wij hadden het eerste gevaar van de oorlog meegemaakt, het vliegtuig zelf werd boven Bavikhove neergeschoten. Intussen had moeder voor mij een valies (reiskoffer) gereedgemaakt met al het nodige om te vertrekken, ik weet het nog goed ze had er zelfs nog enkele repen chocolade bijgevoegd, de gemeentelijke veldwachter had namelijk omgeroepen dat alle jongelingen geboren in het jaar 1922 -1923 zich moesten gereedhouden om, in geval van bezetting door de Duitsers, te vluchten om zich ergens in Frankrijk gereed te houden om zich later bij het

Belgisch leger te voegen, gelukkig is er niets van gekomen anders was het mijn moeders dood geweest, ze was altijd maar bezig met haar broer Gustaaf die in een kamp tijdens de eerste wereldoorlog was gestorven, het was wel 22 jaar geleden maar wat is 22 jaar in een mensenleven vol zorgen en opoffering voor het onderhoud van een gezin van 5 kinderen, en het idee alleen al dat er een van de 5 naar een vreemd land moest vertrekken om misschien later te moeten vechten, was voor haar ondraaglijk.

Toen kwam het ogenblik dat de eerste Duitse verkenningspost per moto werd gesignaleerd op de baan van Deerlijk naar Harelbeke, alle Belgische soldaten hadden zich achter de Leie teruggetrokken zodat ze zich voorlopig aan geen weerstand moesten verwachten. Wij stonden te praten op straat toen plots om de hoek de eerste mof (Duitse soldaat zo door ons genoemd) verscheen in zijn veldmuisgrijs uniform, het geweer in aanslag, op dit ogenblik besepte wij niet dat dit het eerste beeld was van 4 jaar nachtmerrie, honger en miserie. Daar de verkenners geen weerstand ondervond kwamen meer en meer Duitsers behoedzaam langs de huizen, de straten van onze gemeente binnen, maar toen waren wij reeds de kelder binnengevlucht, door onze doodsbanige ouders aangemaand ons zo koest mogelijk te houden. Intussen hoorden wij het eerste mitrailleurvuur aan de boorden van de Leie, het was het begin van een 4 dagen durende nachtmerrie waarin ontelbare Duitse soldaten sneuvelden en vele jonge Belgen zowel Vlamingen als Walen in hun putjes in de Leievlaakte de dood vonden.

Van in onze schuilplaats hoorden wij door de officieren luide bevelen schreeuwen naar hun soldaten, naar wij later vernamen trachten zij over de Leie een bruggenhoofd te werpen maar zij stuiten op hardnekkige weerstand zodat ze veel manschappen verloren. Daar onze straat naar de grote baan en dus ook naar de Leie toeliep, en het Belgische leger met hun kanonnen begonnen te vuren, schuilden de Duitsers tot in de woningen, wij durfden ons niet te vertonen. Rechtover bij Prudence was een redelijk grote binnenkoer, daar plaatsten de Duitsers een batterij kanonnen om de kanonnen van de Belgen uit te schakelen, ge kunt U voorstellen bij ieder salvo hoe ons huisje daverde en bij het terugvuren van de Belgen werden verscheidene woningen getroffen, gelukkig vielen er weinig slachtoffers onder de bevolking.

Daar onze ouders en de gebuurs het niet meer veilig vonden in onze kelder vluchten wij tijdens een kalm ogenblik naar het magazijn van de veevoederhandel Peers achter onze woning in de Noordstraat, daar werden met zakken veevoeder afzonderlijke schuilplaatsen

gemaakt voor ieder huisgezin. Als ik later bedacht wat er zou gebeuren moest een obus door het dak zijn geslagen, het zou een echte slachterij zijn geweest, gelukkig is het niet gebeurd.

Toen mijn vader zonder tabak viel was hij na enkele uren niet meer te houden en liep tussen vlaag en bot, zijn leven op het spel zettend om toch maar aan een sigaret te geraken. Ons moeder en wij stonden daarbij zeven angsten uit en blij dat wij waren toen hij buiten adem terugkwam, maar hij had zijn tabak bij en kon weer zijn sigaretje draaien.

Intussen had een nicht van mij, Agnes van nonkel Dolf, uit nieuwsgierigheid om de Duitse soldaten te zien op de koer van Prudenske een stukje scrapnel (dit is een stukje obus) in haar nek gekregen, erg was het niet maar het bloede hevig, de Duitsers hebben die "schone blonde mädel" (want lelijk was ze niet en ze zag graag de mannekens), goed verzorgd.

Intussen waren de Duitsers er met grote verliezen in geslaagd een bruggenhoofd te vormen, de Belgen hadden zich heldhaftig verdedigd, in Kuurne had een jongen van Gullegem, een zekere Verhaege uren de aanvallen tegengehouden en tientallen Duitsers met zijn mitrailleur neergemaaid, tot ze er in slaagden de moedige soldaat langs achter uit te schakelen met een handgranaat. Op die plaats staat nu eenzaam langs de Leie een standbeeld dat aan het heldhaftig gebeuren herinnert. Ieder jaar wordt er door oud-strijders en landslievende verenigingen een stille optocht naar het gedenkteken gedaan.

Naar het schijnt werd de jongen door de bezetter met militaire eer begraven want heldendom, zelfs door de vijand, werd in het "Deutsche reich" uiterst gewaardeerd, maar naarmate de oorlog vorderde zouden wij het meer en meer ondervinden dat dit slechts schijn was.

Eens over de Leie was het voor ons veel stiller geworden, er passeerden wel veel troepen, zeer veel met kar en paard, en voetvolk, ook veel camions met kanonnen en nu en dan een dampende veldkeuken maar ze lieten ons gerust, ze waren "uber das canal" denkende dat het voor hen de laatste moeilijke hindernis was die ze hadden dienen te nemen alvorens naar Engeland te varen zoals ze al marcherend zongen, maar best dat ze het niet hebben geweten, ze zijn er nooit geraakt.

Intussen werden de stallen en de binnenplaats van onze gebuurs opgeëist om enkele soldaten met hun paarden te herbergen, dat was ook het geval met de magazijnen aan de achterkant van café "de trompet", kant van de Leie, enkele klassen van de meisjesschool van het brouwputje waar de magazijnen werden ondergebracht, in de tuin van Dokter Wouters in de markstraat was de Duitse veldkeuken

ondergebracht waar later in de winter tientallen kinderen overschot van soep gingen schooien. Na een tweetal dagen, jong en ons van geen gevaar bewust hebben wij ons met enkele over de noodbrug naar Overleie gewaagd om het slagveld te bekijken, welnu als wij over de Leie keken zagen wij de leemte, waar eens de mooie kerktoren had gestaan was nu een berg van puin, het dak van de kerk was grotendeels vernield door de ontploffing evenals de ramen, ook van de daken van de omliggende woningen was niet veel overgebleven, hetzelfde gold voor de gedynamiteerde bruggen. In enkele dagen tijd was Harelbeke op verscheidene plaatsen in een puinhoop veranderd, later werden er twee houten noodbruggen gebouwd, deze naar Overleie en deze op de baan naar Kuurne, maar de mooie voetgangersbrug aan de bloemmolens werd nooit meer herbouwt.

De klokken van de beiaard, later door de bezetter opgeëist om tot kanonnen te worden gegoten, werden niet gevonden, die waren veilig en wel begraven onder de treurwilg op het oude kerkhof aan de kerk. Terugblikkend naar Overleie overviel ons na de dagen van oorlogsgeweld de doodse stilte van het verlaten slagveld, zover ons oog kon reiken zagen wij de anders zo vredige weiden waar de vlaskapelletjes stonden te drogen, veranderd in een groot kerkhof bezaaid met alle mogelijk denkbaar legermateriaal, geweren, mitrailleurs, munitie en volle kisten met handgranaten, ook alle denkbare achtergelaten of weggeworpen uitrusting van de Belgische soldaten, overal stonden omgekeerde geweren met daarop een helm als stille getuige dat daar inderhaast een Belgische jongen in zijn eigen gemaakte schuilplaats was begraven, somtijds slechts met enkele centimeters aarde bedekt.

Hier en daar stond ook een kruisje met een Duitse helm maar die waren er zeer weinig, voor het moraal van de Duitse troepen mochten er niet veel graven gezien worden, want hun leger was onoverwinnelijk, de doden waren tijdens de gevechten met volle camions weggevoerd, waar nu in de Forrestierstraat de beenhouwerij van Julien Steelandt gevestigd is, hadden de Duitsers een lazaret ingericht, of een voorlopige kliniek en volgens de getuigenis van de geburen werden de gekwetsten met camions aangevoerd, en was het gehuil en geschreeuw niet aan te horen.

Terugkerend van het slagveld hebben wij enkele voorwerpen opgeraapt en meegenomen als souvenir, aan de wapens en munitie hebben wij niet durven komen, verschillende kinders hebben verschrikkelijke verwondingen opgelopen bij het spelen met deze gevaarlijke oorlogstuigen, onder andere 2 kinderen van de familie Despriet uit Gullegem, de ene blind de andere beide handen afgerukt.

Een jongen uit Kuurne heeft eveneens een hand en een oog verloren bij het hanteren van een granaat.

'S Anderendaags zijn we andermaal naar het slagveld teruggekeerd en ditmaal met de fiets, hoe het mogelijk was dat de Duitsers ons zo maar langs de Leie en langs het slagveld lieten passeren is mij nu nog een raadsel, in ieder geval zijn we langs Bavikhove - Ooigem tot in Wielsbeke gereden, overal hetzelfde trieste beeld, de weiden bezaaid met obusputten, de graven als stille aanklacht van het gruwelijke van de oorlog, de mitrailleurputten hier en daar met plassen geklonterd bloed die ons deden raden wat met deze sukkelaars was gebeurd.

Onderweg hebben wij 2 Duitsers gezien die bezig waren handgranaten te doen ontploffen in de Leie, het waren soldaten van de weermacht die ons zelfs vriendelijk te woord stonden en die ons zelfs aanraden niet te dicht te komen, en zeker geen munitie aan te raken, het was de eerste keer dat wij met de bezetter in aanraking kwamen, het viel mij op dat ook deze soldaten menselijk waren maar het was de "weermacht" en niet de elite van het herrenvolk de SS -Stormtroepen en later de Gestapo. In Wielsbeke hebben wij toen Belgische soldaten in een voorlopig massagraf zien begraven, opgezwollen soms onherkenbare lijken opgegraven uit hun voorlopige rustplaats waar ze soms maar met een 10-tal centimeter grond bedekt waren, er waren reeds enkele familieleden uit de Vlaanders en uit Wallonië overgekomen in de hoop dat hun zoon of broeder toch nog in leven was en niet onder de doden. Wij zijn stil en in onszelf gekeerd niet meer langs de Leie maar langs een andere weg teruggekeerd, wij waren opeens ouder en volwassener geworden na het zien van het wreed geweld dat oorlog noemt.

Deel 2: De bezetting.

Na de ondertekening van de capitulatie van het Belgisch leger door Koning Leopold III in het kasteel van Wynendaele, iets wat hem door velen niet in dank werd afgenomen, maar hij deed het om het leven van de duizenden burgerlijke vluchtelingen te redden die samengepakt zaten in de westhoek en de kust, ook een groot deel van het leger had zich in deze hoek in veiligheid gebracht.

Het merendeel der Vlamingen mocht van de bezetter naar huis, maar vele Waalse soldaten hebben 2 à 3 jaar in krijgsgevangenkampen in nazi-Duitsland doorgebracht. Een kozijn van mijn vader, Marcel

Flamant of ventie van Peter Peutje is zelfs 18 maanden krijgsgevangen gehouden omdat zijn naam te Frans klonk, als men voor het ongeluk geboren is nietwaar.

Van de evacuatie van de Engelse troepen uit Duinkerken en de verschrikkelijke hel dat het daar moest geweest zijn hebben wij slechts enkele weken later gehoord, o.a. door teruggekeerde Belgische soldaten die dat alles hadden meegemaakt, ook mijn later schoonbroer of nu nonkel Viktor heeft het meegemaakt maar is niet in Engeland geraakt.

In Harelbeke zelf was de rust teruggekeerd, het meeste puin was opgeruimd, er werden comfortabele noodbruggen gelegd over de Leie, en wij werden stilaan gewend aan de patrouillerende Duitse soldaten die zich menselijk gedroegen, het waren meestal weermachtstroepen die niets liever vroegen dan na de zware gevechten van een rustige periode te kunnen genieten.

Intussen waren alle vluchtelingen naar huis teruggekeerd, velen van hen hebben nog jaren daarna en waarschijnlijk nu nog vriendschappelijke betrekkingen onderhouden met de families waar ze liefdevol werden opgevangen, zo zie je maar in tijden van nood is het woord solidariteit en naastenliefde geen ijdel woord.

Daar alle activiteit in de weverij waar ik werkte was stilgevallen ben ik met vader bij de firma Cottijn uit Heule in de bouw gaan werken, een stap die mijn ganse toekomst zou veranderen, zoals later zou blijken. In het begin, ik was tenslotte maar 17 jaar, moest ik niets anders doen dan steengruis uit afbraak kloppen. Stel je eens voor gezeten op een jutezak met een metsershamer op een stuk poutrel (stalen balk) of een kasseisteen stenen fijn kloppen en dit van 'morgens tot 's avonds en dit dag in dag uit weken aan een stuk, echt waar ik droomde er 's nachts van en mijn achterste werd zo hard dat ik er eventueel zelfs stenen kon op verbrijzelen, gelukkig heeft men mij na enkele weken ingeschakeld als metserdiender, het werk was veel zwaarder maar ook veel gevarieerder en ik heb toen veel van de stiel geleerd, het enige wat ik in de stiel niet heb geleerd is pinten drinken, zonder waart ge geen bouwvakker, zo was de traditie. Welnu ik ben toch bouwvakker geworden zonder pinten drinken al werd ik soms wel eens met een scheef oog bekeken, maar in 't begin van de oorlog waren zelfs de grote zuipers zeer kalm, was het de vrees voor de Duitsers of ontbraken de centen, ik heb het nooit geweten.

In ieder geval thuis ging het voorlopig niet zo slecht, vader had werk, ik werkte en Noëlla werkte in een klakken en hoedenwinkel aan het plein te Kortrijk, ze was voordien als hulpje in het huishouden werkzaam bij Decuipere Vlieghe of Brobbel Salembier genaamd, op de

plaats waar nu het magazijn Unic is was de winkel van lingerie zoals men het nu zou noemen gevestigd, ze hadden ook een weverij, ze hadden 3 knechten en kweekten er twee op van de familie. Dit zwaar huishouden diende Noëlla vanaf haar 14de jaar alleen te dragen, ze werd er behandeld als een schotelvod, een voorbeeld: iedere donderdag ging ons moeder naar de markt, ze bracht dan altijd voor de kinders speculoos koekjes mede en droeg er altijd 3 naar Noëlla die ze vlug verborg in haar schortezak (voorschoot), welnu Elodie Salembier, zo noemde dat spook, had het eens bemerkt en iedere donderdag moest het Maartje haar koekjes afgeven om het aan haar kinderen te verdelen, als er voor het grote huisgezin diende gewassen te worden was het Noëlla die het moest doen en dit met het goedkoopste en gemeenste waspoeder dat er bestond zodat haar tengere vingers, wat wilt ge van een meisje van 14 à 15 jaar, tot bloedens toe openlagen, en dat men nu nog eens zingt van de tijd van toen. Zo werden de kinderen bij snobs, want meer waren ze niet, uitgebuid. Nu zou dit natuurlijk niet meer gebeuren, ze zouden zelf hun vuiligheid mogen kuisen, maar ja het kwam altijd op hetzelfde neer, de ouders konden het geld goed gebruiken.

Naarmate de winter naderde begon de bezetter zijn ware gelaat te tonen, zijn eerste werk was geweest het opeisen van voituren (auto's), vrachtwagens en paarden, daar had de gewone man natuurlijk geen hinder van, maar door het opeisen van de voedselvoorraad om de eigen soldaten eten te geven, kwam er stilaan voedselschaarste, de rantsoenering kwam in voege voor de meeste voedingswaren, zoals suiker, boter melk en brood, koffie aardappels, tabak, te veel om op te noemen, ieder huisgezin kreeg rantsoene - ringkaarten volgens aantal en ouderdom van de gezinsleden, men moest er zeer zuinig mee omspringen om tegen het midden van de maand niet zonder te vallen, er ontstond toen nogal vlug een ruilhandel in rantsoenzegels onder de mensen, bijvoorbeeld niet rokers ruilden hun zegels voor brood en omgekeerd. Het eerste product dat zelfs met de zegels niet meer te verkrijgen was waren echte koffiebonen, de Duitsers hadden die in het begin van de bezetting massaal opgekocht om naar huis te sturen, er was dan wel ersatz (vervangkoffie) te koop "malte" genoemd dit was gebrande gerst die nog in geen honderd uren naar koffie smaakte maar het waren de echte koffiedrinkers die hun potje troost erg misten, wij jonge gasten hadden daar geen hinder van. Het ergste was voor ons dat er geen frietvet meer te krijgen was, weet U dat wij de ganse duur van de oorlog geen frieten (arus in 't Harelbeeks) meer hebben gegeten.

Ook het rantsoenbrood was bijna niet meer te eten, het was zwaar en het plakte, de bloem werd namelijk aangelengd met gemalen kastanjes.

De zwarte markt begon welig te tieren, de blauwers zoals wij ze noemden (voor mij waren het parasieten die zich rijk maakten op de rug van de arme bevolking), durfden tot 500 fr. vragen voor een kg tabak, dan nog versneden met gedroogde bieten of rabarberbladen, ook voor aardappels en bruine zeep vroegen ze tot tienmaal de normale prijs. Om een voorbeeld te geven onze gebuur Jan of de Juge was smokkelaar of blauwen in tabak, op zekere dag werd hij een volle camion tabak aangeslagen, geen probleem 's anderendaags reed hij alweer en smokkelde nog erger dan tevoren en dit met de hulp van de Duitse soldaten die bij hem op kwartier waren, die deden dat zeker ook niet gratis.

Het gebeurde dat moeder om wat bij te verdienen de tabak in onze kelder liet verstoppen, de afgevallen bladeren mochten we dan behouden, die droeg ze dan naar het ouderlingengesticht om aan de oudjes te geven om er hun, sieken' of pruim tabak van te maken, ge kunt denken hoe welgekomen ze was, want dat de ventjes hun pruim tabak en de oude vrouwtjes hun snuif moeten missen was het ergste wat hun kon gebeuren.

Wat het brood op de zwarte markt betreft, er waren bakkers die alleen het rantsoenbrood verkochten, maar andere durfden voor een zwart brood tot 50 fr. en zelfs 60fr. te vragen, ik ben nog te voet naar Hulste aan de kerk geweest bij een bakker om een roggebrood te halen op de zwarte markt, ik weet niet meer hoeveel hij vroeg maar het was wel veel goedkoper dan elders.

Met het bloeien van de zwarte markt kwamen er elke dag met de trein honderden mensen toe om zich tabak en bruine zeep aan te schaffen, de meesten kwamen uit de Walen en de streek rond Antwerpen, de tabak en zeep werden dan in kleinere hoeveelheden verder in 't zwart verkocht, de Duitsers en de gendarmen hielden regelmatig razzia's, maar meer dan de koopwaar van enkele tientallen blauwers in beslag nemen konden ze niet, het was onmogelijk om volle treinen met mensen tegen te houden, en het waren praktisch altijd maar de kleintjes die gepakt werden, de echte smokkelaars werden nooit gepakt, ze waren de gendarmen te slim af en stuurden boodschappers naar de trein om de smokkelaars op te halen. Vele mensen hadden speciale gordels gemaakt om de koopwaar op hun lichaam te vervoeren, daar de tabak meestal nog vochtig was bij de aankoop weer een truc van de verkopers want het gewicht in water werd ook betaald, vele blauwers hebben door het dragen van die

vochtige tabak zware longziekten opgedaan zoals longontsteking, tuberculose, enz., zonder nog de zware risico's te rekenen dat de duizenden rokers die de tabak kochten hebben gelopen bij het roken van de soms tot 70 procent met bietenbladeren of rabarberbladeren versneden tabak, de handelaars op de zwarte markt was een echte maffiabende geworden, die zelfs zwarte handel dreef in rantsoenkaarten die ze opkochten bij het opkomende verzet tegen de Duitsers, en die zelf buit maakten bij inbraken in de gemeentehuizen, maar dit voor later.

Intussen naderde de strenge winter van het eerste oorlogsjaar 1940, de rantsoenering en het voedseltekort begon bij de kleine man door te wegen, de winterhulp werd opgericht in de zaal van de patronage op het Pareiteplein waar s' middags soep werd uitgedeeld en waar men zoveel mogelijk de miserie trachten de lenigen.

Ook de Duitse keukens kwamen meer en meer kinderen aanschuiven in de hoop in hun potje een weinig overschot van soep te krijgen, en dit was nog maar de eerste winter.

Deel 3 : waarin vader en ik ons gezin verlaten om in Frankrijk voor de Duitsers te werken.

Reeds van de maand augustus waren reeds verschijnende mensen naar het noorden van Frankrijk getrokken om ginder voor de bezetter te werken, ze kwamen terug met goed nieuws, goed betaald, men moest niet veel werken en het eten was goed, en wat voor ons zeker de doorslag gaf er waren hiermede 2 eters minder 't huis dus voor moeder een verlichting om aan eten te geraken, maar naar winterhulp zijn wij nooit mogen gaan van moeder daar was ze te fier voor ze heeft gans goed haar plan getrokken.

Ik ben dus met vader en nonkel Dolf meegetrokken naar Frankrijk, als 17 jarige zou dit mijn leven grondig veraderen, wij waren meestal weg voor verscheidene weken en dan slechts voor twee à drie dagen thuis, de tijd voor moeder om onze klederen te wassen, ikzelf zocht mijn kameraden op en de drie dagen waren rap vervlogen, mijn zusters en broer, in 't bijzonder de twee jongste Noël en Erna waren groot geworden zonder dat ik er aandacht aan had, ik heb later begrepen dat moeder het meest onder onze aanwezigheid leed, en vader als die aan huis begon te denken en in 't bijzonder als hij enkele dagen te veel in 't glas had gekeken dan kon gans het Duitse leger hem niet tegenhouden, hij moest naar huis naar moeder en Erna

zei hij altijd, hoe hij het klaarspeelde om iedere maal zonder verloop pas 't huis te geraken weet ik niet, maar het lukte hem altijd.

De eerste plaats waar wij toekwamen was Leilly bij St. Omer in een groot bos werd een gans barakkendorp ingeplant, naar ik later heb vernomen werd dit lager gebruikt voor de manschappen die de lanceerbasis van de schrikkelijke wapens, de V1, zouden bedienen zo ver is het nog nooit gekomen want in 1943 werd het door de Engelsen volledig vernietigd.

Maar voorlopig was het voor ons in het lager niet zo slecht wij sliepen in barakken met 40 à 50 man twee bedden boven elkaar in 't midden een lange tafel met banken, wij sliepen op een strozak in jute die wij zelf moesten vullen maar als men jong in slaapt men gemakkelijker zelfs als de muizen onder uwe matras jongen, wij moesten ons eten, in 't bijzonder ons brood, goed wegsluiten anders was het door de muizen opgegeten.

Wat het eten betreft hadden wij zeker geen klagen, wij hadden genoeg en wij kregen zelfs s' avonds twee sigaretten en snoep dat ik altijd opspaarde voor de kinders thuis.

Wij hebben er ook de Duitsers beter leren kennen, wat mij bijzonder opviel was hun slaafse onderdanigheid aan hun overste, ik heb zelfs eens met eigen ogen gezien aan de toiletten bijvoorbeeld was een afdak met langs weerszijden een balk waar men zijn broek moest afsteken en moest toelaten dat ge met meerdere gebuurs uwe grote behoefte moest doen, ikzelf had liever in mijn broek gedaan dan met een ganse bende op een staak mijn behoefte te doen, nu kwam toch op zeker ogenblik de lagerfuhrer binnen en alle Duitse soldaten sprongen recht, broek op de schoenen om hem de Hitlergroet te brengen, dat de discipline zo ver zou gaan had ik toch niet voor mogelijk gehouden.

Een gebeurtenis die ik zeker nooit zal vergeten is het volgende, op zekere dag was ik zo ziek als een hond, overgeven, koorts, en zo moe als een hond bleef ik in bed, vader zeer bezorgd over zijn zoontje en zoals altijd wat beneveld van de goede franse "eau de vie" ging mijn geval uitleggen aan de Duitse infermier van het lager, deze gaf vader purgeer pilletjes mee, die gaven ze zelfs voor hoofd- of tandpijn of zelfs voor een verstuiking, het waren altijd de zelfde, de brave man drukte erop dat ik zeker drie dagen na elkaar slechts 1pilletje mocht innemen, ons vader had dit natuurlijk vergeten, tegen dat hij bij mij kwam zei ons Bijje, hier zie manneke drie pillekes per dag nemen en de infermier zegt dat het rap zal gedaan zijn, ik heb de drie pilletjes per dag genomen maar och heren toch ik heb men broer en men bed volgescheten, een ganse dag als een kieken op de stok gezeten maar

inderdaad ik was genezen en ons vader fier gelijk nen gieter, het was zeker zo nen grote brand jongen.

In het lager was ook een magazijn van buitgemaakte legerkleding van de verschillende overwonnen legers alles was er goedkoop te verkrijgen, ik heb er mij een Engelse overal en een paar vliegeniersbotten gekocht waar ik zeer fier op was, had ik toen geweten wat er mij door die legerkleding later te wachten stond dan had ik ze zeker en vast in Leilly achtergelaten.

Na enkele maanden werden wij overgeplaatst naar de havenstad Bologne Sur Mer in de Rue du Felix Adam in een groot herenhuis met een koetshuis en stallingen, een huis waar zeker zeer voorname mensen hadden gewoond, de kamers waren rijkelijk versierd met mooie figuren op plafonds en muren, eiken deuren en kasten, misschien was het wel van weggevoerde joden geweest.

Wat ik daar als achttien jarige jongen heb gezien en medegemaakt zal ik hier maar niet beschrijven, zo een bende volk samengepakt in dat herenhuis met slecht controle van enkele soldaten van de weermacht, gelukkig was vader in Harelbeke gebleven, hij had terug werk gevonden bij de firma Lanoo te Marcke, maar er werd s' avonds na het werk gedronken en gevochten, de Duitsers konden er zelfs geen weg mede.

Een historie die ik toch wil vertellen is de volgende, hopelijk stuit het niemand tegen de borst, maar ik zal het toch proberen, er was een getrouwde vent van Avelgem geloof ik die een hoer had medegebracht op zijn kamer, naar ik later vernam waren die voor enkele druppels te krijgen, maar nu de brave man had met zijn zat lijf geen tijd om zijn broek af te steken of de Duitsers door ons gealarmeerd sleurden de vrouw uit het bed en de trappen af, maar nu komt het mooiste, er zat bij ons een grappenmaker, de parisien genaamd, die nam een doos honing of erzatshoning en smeerde die rijkelijk aan het hemd van de nietsvermoedende Avelgemenaar en plakte dit doodgewoon om zijn mannelijke geslachtsdelen (ik had het ook anders kunnen uitleggen maar ik wil niemand tegen het hoofd stoten), welnu nadat de brave man s' anderdaags zijn roes uitgeslapen had en constateerde dat gans zijn gereedschap aan zijn hemd was geplakt was er natuurlijk grote paniek, de parisien was er natuurlijk als de kippen bij en gaf hem de raad het te laten afweken aan de pomp op de koer met veel water en zeep die toen meer soda en zand was dan zeep, ge kunt denken gans het gebouw gealarmeerd en iedereen door de vensters aan het loeren, en de brave man maar altijd herhalen, wat gaat er met mijn vrouw en met mijn drie kinderen gebeuren, zijn schuiferlingske moest daarna nog dagen worden verzorgd met zalf van de infermier, niemand heeft

daarna nog over de parisiens of over het gebeurde gesproken want die vent was een kerel gelijk enen boom waar niemand tegen opgewassen was.

Maar ge moet niet denken dat iedere dag zomaar passeerde met uitgaan, fratsen en plagerijen, wij moesten iedere morgen vroeg naar de haven vertrekken waar wij werden ingezet, de ene om een grote bunker te bouwen voor duikboten, een enorm werk waar duizenden m³ beton en ijzer werden gebruikt, ikzelf was als enige Belg ingezet bij een groep franse vissers om een dam te bouwen in zee met lange ingeheidde boomstammen (rechttopstaand in een put, gemaakt met een krachtige waterstraal), de zijkanten benageld met zware draad en opgevuld met zware stenen, bovenop liep een treintje om het materiaal aan te voeren, het was zwaar werk maar de fransozen kennende vonden ze altijd wel iets om de Duitse meestergasten "poliers genoemd" te verschalken die hadden namelijk elk een bijnaam l'angil of de paling omdat dit zo een lange magere was, en peau de lapin of konijnenvel die had zo nen luizige vuile baard, mijn werkmakkers speelden af en toe kaart en ik moest op wacht staan, kwam er een van beide poliers af moest ik roepen "vingt-deux voila l'angil of peau de lapin" en dan was er onmiddellijk een grote bedrijvigheid op de brug met een commandement van onze chef Alexandre om een heel leger wakker te maken, de polier keerde dan terug tevreden dat zijn manschappen zo vlijtig waren maar hij was amper op het einde van de brug in zijn bureeltje verdwenen of de kaarten werden terug boven gehaald.

Daar de stad Bologne werd gebombardeerd werden wij verhuist naar een lager dicht bij Wimereux (zie foto's verder in boek) maar niet voordat de Duitsers ons, na een groot bombardement overdag, naar de grote markt voerde om daar driehonderd slachtoffers te aanschouwen die tijdens het bombardement werden gedood, het was voor ons allemaal een verschrikkelijke beleving die driehonderd doden zwaar verminkt, kinderen, vrouwen, ouderlingen, en vissers die op hun boten werden gedood en dan nog de Duitsers die door de luidsprekers riepen dat al deze mensen werden gedood door onze vrienden en hun vijanden de Engelsen en Amerikanen, ik heb lange nachten wakker gelegen van het vreselijke dat ik had moeten aanschouwen, ik had zo een grote angst gekregen voor de bombardementen dat ik er bijna hysterisch van werd.

Foto's genomen in het lager van Wimereux in Bologne sur Mer.
Wij werkten voor de firma Hoffman in Bologne aan een golfbreker, 500 meter lang om zo een inham te maken om 2 rivierboten aan elkaar te verbinden die zouden dienen om later een landing naar Engeland te maken, maar het is er nooit van gekomen.
De jongeman aangeduid met een kruis was lid van het verzet en werd later gedeporteerd naar het kamp van Dachau en er terechtgesteld. Het was Arthur Windels, een goede vriend van mij.

Enkele foto's genomen tijdens de oorlogsjaren

In het nieuwe lager kwamen wij wat tot rust, het was een stille omgeving langs de baan van Bologne naar Wimereux op een heuvel zodat wij iedere avond van op die hoogte de bombardementen op de stad konden aanschouwen, het was een aangrijpend zicht het inslaan van de bommen, de zoeklichten van de luchtwaffe en hun geschut, nu en dan zagen wij een bommenwerper gegrepen in de straal van hun zoeklichten en meerdere vliegtuigen werden neergeschoten.

Over het neerschieten van die vliegtuigen heb ik nog een apart verhaal voortkomend uit het feit dat ik in het lager te Leilly de legerkleding had aangekocht, wij hadden op een zondagavond namelijk eens de bloemetjes buitengezet, wij waren tenslotte maar 18 jaar en kregen van de firma Hoffmann iedere week ons zakgeld, de rest werd langs de post naar huis gestuurd, wij hadden enkele cafés bezocht en daar ik geen grote drinker was ben ik s' morgens met een dikke kop wakker geworden.

Wij werden iedere morgen met een autocar naar het spergebied in de haven gevoerd en hadden een speciaal ausweiss of paspoort nodig om langs de strenge bewaking te komen welnu in mijn haast om mij om te kleden had ik wel mijn papieren vergeten en ik zag het pas als ik van de bus stapte, terugkeren was onmogelijk het was verscheidene kilometers ver dus ben ik in de sperzone geraakt waar ik wist dat de bewaking miniem was maar ik wist niet dat er tijdens de nacht een Britse bommenwerper was doodgeschoten en dat er verscheidene leden van het vliegtuig met hun valscherms waren uitgesprongen en dat de Duitsers met een grote zoekactie waren begonnen om de Engelse op te sporen, welnu toen wij zo een uurtje aan het werk waren werd er verzamelen geblazen voor alle werklieden van onze firma, wij moesten in de rij staan en de haven politie, het geweer in aanslag, controleerde van iedere werkman zijn ausweiss of paspoort om te zien of er geen vreemden tussen zaten.

Toen ze bij onze groep kwamen kon ik natuurlijk noch ausweiss noch paspoort tonen, niet tegenstaande mijn uitleg in redelijk goed verstaanbaar Duits werd ik niet geloofd en riep de Duitser die mij onderzocht "wij hebben er een", een Engelse vlieger bedoelend die was ontsnapt ik had dan nog het ongeluk dat ik een overal droeg die ik had gekocht in een Duitse kantine waarschijnlijk buit gemaakt op het gevluchte Engels leger.

Ik moest onmiddellijk met een escorte van twee feldgendarmes met de fiets zo liefst vijf kilometer meelopen naar de andere kant van de haven dit was voor mij verschrikkelijk, zij hielden er een lelijk gangetje op na en ik werd afgesnauwd zoals alleen de Duisters konden,

zodat ik in schuim en zweet en totaal uitgeput in de bunker van de marinepolitzei werd afgeleverd met de enige uitleg dat ik een Engelse piloot was die vorige nacht werd neergeschoten en gesnapt werd in de haven verdoken tussen de werklieden van de firma Hoffman.

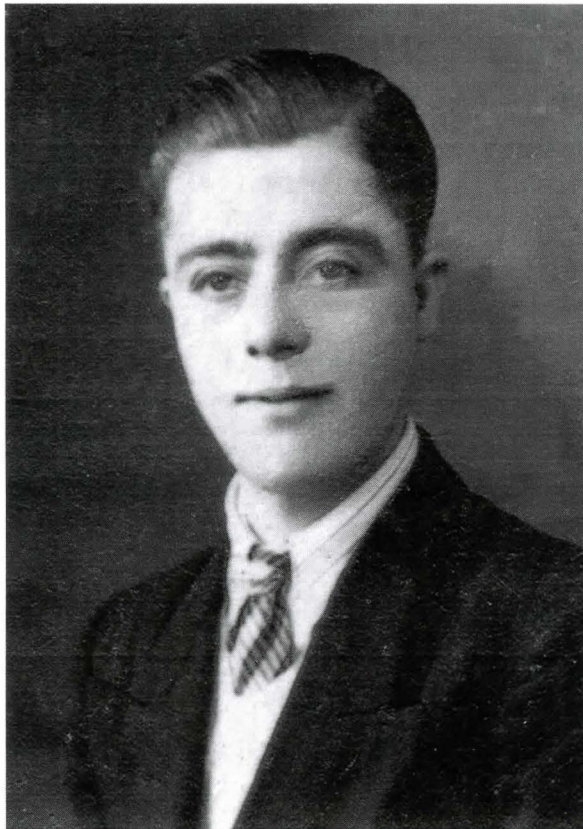
In de bunker aangekomen werd ik naar een wachtzaal gebracht waar verscheidene mariniers zaten, ook aan hen deed ik mijn hele verhaal, het werd op gelach onthaald en ze riepen mij toe "zie werden ershossen mijn liebe" (u word gefusilleerd) toen ik na enkele tijd vroeg om naar het toilet te gaan werd dit mij niet toegestaan.

Toen had ik geluk, bij de aflossing van de wacht kwam een nieuwe commandant en nieuwe mariniers, ik moest terug bij de commandant en die begon mij onmiddellijk te ondervragen en ik had een goede indruk toen hij mij ondervroeg en ik net hetzelfde vertelde als aan de vorige commandant over Harlebeke en Kortrijk, en toen zei hij dat hij mij geloofde en dat ik mocht vertrekken, ik vroeg hem een ausweiss om gemakkelijk de haven te kunnen verlaten, hij zij dat ik zonder vergunning mocht vertrekken, gelukkig ben ik in de haven buiten geraakt langs dezelfde plaats waar ik erin gekomen was, het was toch een periode om nooit te vergeten.

Toen ben ik en mijn vader in een steengroeve in Calais gaan werken, het was zwaar werk, ze dynamiteerde de rotsen en dan moesten wij de stenen klieven en in kiepwagens laden, voor de zwaarste stukken konden wij rekenen op de Franse arbeiders door ze wat tabak te geven, maar voor vader was het niet te doen, ik zag hem iedere dag veranderen, ik weet niet meer hoe we daar zijn weggegaan, waarschijnlijk tijdens een verlofperiode zijn we naar de streek van St. Omer gaan werken, ook mijn kozijn Gaston Destorme (foto op volgend blad) was er toen bij, Gaston is later gestorven in de gaskamer van het kamp Flossenburg. Maar nog dit, het gebeurde in die fameuze steengroeve, om in verlof te kunnen gaan moesten wij eerst medische controle ondergaan, dit gebeurde als volgt. Een stortbad volledig in het blootje en daarna bij een verpleger, die controleerde of wij geen druiper of syfilis hadden opgedaan met naar de hoeren te gaan, ge kunt denken een jongen van 18 jaar tussen een bende getrouwde en volgroeide mensen, ik hield beschaamd mijn beide handen voor mijn pisserke dat nog zijn hoedje aanhad. Bij die verpleger, ik geloof dat dit een homoseksueel of een sadist was, zijn ogen straalden en zijn kop was zo rood als een pompoen, bij iedereen trok hij het vel over de kop van ge weet wel, kwam er etter uit dan werd men onmiddellijk afgevoerd, in ieder geval ik kreeg mijn verlofbrief.

Thuisgekomen was ons moeder zeer blij haar jongen terug te zien evenals de rest van de familie, dan was het zo vlug mogelijk naar

de koer, de kleren uit en ze in een bassin met water werpen, want altijd zaten er vlooiën in, Frankrijk was er van vergeven, ge moest maar over de grens op de tram stappen en ze zaten in uw kleren.

Al sterft de deugdame in een vreemd land, zijn dood zal kostbaar zijn.

†

BID VOOR DE ZIEL

van

Gaston DESTORME

Zoon van Jules en Zozima DEVOS

geboren te Harelbeke den 29 Juli 1923 en overleden te Flossenburg den 11 November 1944.

Op een leeftijd waarop er maar weinigen denken aan lijden en sterven, ontmoette hij Jezus, yer van huis. Jezus die hem den lijdenskelk aanbood te drinken.

Gaston heeft in christelijke gelatenheid dien kelk aangevaard. Want hij was een schoone, een edelmoedige, een geïnteresseerde jongen. Hij was de steun, de behulpzame zoon van vader en moeder, de vreugde van broers en zusters.

't Is hard zoo een jongen te verliezen. Maar O. L. H zal helpen waar menschenhanden onthreken zoo we geloof en betrouwen hebben.

Lieve Vader, Moeder, Broers en Zusters, mijn besten dank. God zegene U. Tot weerziens.

Moge het offer van mijn leven, de smarten van mijn vader en moeder, de tranen van broers en zusters in de in Christus hernieuwde maatschappij ware rechtvaardigheid, liefde en vrede brengen.

Dierbare Familieleden, Vrienden en Kennissen, bidt voor mij.

Akten van Geloof, Hoop en Liefde.

Drukk. Vandebuerie.

Gaston was een kozijn van mij, geboren in het jaar 1923 en opgejaagd door de gestapo, zijn jongere broer Gustaaf werd in zijn plaats opgepakt.

Om te vermijden dat Gustaaf naar Duitsland zou worden gestuurd, heeft Gaston zich vrijwillig aangegeven, zijn broer werd vrijgelaten en Gaston werd in Duitsland tewerkgesteld in de zoutmijnen, daar is Gaston blind geworden en naar het kamp van Flossenburg gevoerd waar hij is verast, zijn as werd later naar Harelbeke overgebracht en begraven op het oud stedelijk kerkhof.

De dag in september 1942 die mijn leven veranderde.

We waren natuurlijk ook heel blij dat wij onze familie terugzagen, onze moeder in 't bijzonder die tijdens de oorlogsjaren veel angsten heeft doorstaan, als jong meisje had ze de eerste wereldoorlog meegemaakt, haar broer Gustaaf gestorven van uitputting bij de civielarbeiders in Sedan in Frankrijk, een andere broer Karel die van het front terug - gekeerd is met een stukgeschoten long. U bent het verhaal reeds tegengekomen in de loop van mijn boek, ook een zuster Maria, voor ons tante mietje, had kapotte longen door mosterdgas in te ademen, ze heeft voor de rest van haar leven veel afgezien, altijd kortademig, wij hadden echt met haar te doen, onze grootmoeder heeft er veel verdriet om gehad, ze is dan ook gestorven. Ik heb dan ook slechts vage herinneringen aan haar, voor ons was het meter Danne, haar naam was Alida Deprez en onze grootvader peter Castoor die U terugvindt in het begin van mijn boek.

U kunt begrijpen dat onze moeder met de tweede oorlog veel angsten heeft doorstaan, maar door haar optimisme en haar lach werd ze door iedereen op handen gedragen, zelfs de kinderen van de straat noemden haar onze luitenant, ze ging met de kinderen de boer op om te zanten, dit was na het afrijden van de tarwe de overgebleven korenaren te zoeken, die werden dan gekuist en gemalen om met de bloem kwanten te bakken, dit waren grove koeken goed om de darmen te kuisen, maar wat moest een mens doen om de honger te stillen, maar voor de kinderen was op stap gaan met vrolijke Suzanne altijd een feest. Spijtig genoeg hebben wij na de oorlog in het jaar 1948 onze fantastische moeder verloren, een verlies dat ons voor de rest van ons leven is bijgebleven.

Mijn zussen en broer heb ik tijdens de oorlogsjaren bijna niet zien opgroeien, ik was altijd weg voor 5 à 6 weken zodat ik ze bijna 4 jaren van hun leven heb moeten missen, voor Erna was het feest als grote broer thuiskwam.

Als wij na 5 à 6 weken in verlof kwamen moesten wij er als jonge gasten natuurlijk eens op uit, het was het jaar 1942 en Harelbeke kermis, de beste plaats om uit te gaan was de wijk 't eiland, er waren 3 cafés waar er muziek en dans was met accordeon en drummer, er was aan de deur een bel en een bewaker van de familie, die moest bij de minste onraad van de Gestapo of feldgendarmen op de bel duwen, dan was het vluchten geblazen. Die cafés waren bij Lucas in de Kouterstraat en bij Noppe in café Leopold 3.

Onze groep bestond uit de kameraden waaronder ikzelf, Polke Reynaert, Tuurke Windels die lid was van het verzet (de witte bende genoemd), Tuurke werd later opgepakt samen met Jan Desimpelaere en Jozef Vangeluwe tijdens een razzia in de Oude Deerlijkstraat, ikzelf zat verborgen op zolder in een bergplaats die mijn vader had gemaakt, Arthur en Jan werden terechtgesteld in het concentratiekamp van Dachau, Jozef Vangeluwe is na de oorlog teruggekeerd.

Na een bezoek aan de kermis trokken wij naar t' eiland en gingen binnen in café Leopold 3, er was dansmuziek en er waren mooie meisjes, eentje viel onmiddellijk in mijn smaak, mooi al zeg ik het zelf, mooie grote blauwe ogen, ik vroeg haar ten dans en de vlam sloeg over, het was geloof ik liefde op t' eerste zicht, het was september 1942.

S' Anderendaags vertelde Simone (zo heette ze) aan haar vriendinnen dat ze een jongen had ontmoet, hij was zeker niet van Harelbeke zegde ze, ik was een rasechte Harelbekeaan, langs moederskant t' eiland, langs vaderskant de fam. Deryckere-Flamant uit d' Ooste de Beverenstraat.

Er vielen nog 2 oorlogsjaren te gaan waar wij samen veel hebben beleefd, genoeg om een tweede boek te schrijven, dus ik zal hier maar stoppen. Ik ben nu 86 jaar en dit eerste deel heeft 20 jaar geduurd en dat heb ik na veel aandringen van mijn kinders afgemaakt.

Dus beste familie, hopen maar dat ik nog enkele jaartjes mag blijven.

Om af te sluiten nog enkele familiefoto's.

Nog vele groeten van

George 15 januari 2009.

Foto van mijn ouders Georges Deryckere en Suzanne Devos

Ikzelf (Georges) en mijn zuster Noëlla

Met mijn moeder op mijn Communie

Moeder met Erna en Noël

Godelieve - Noëlla - Moeder - Ikzelf

Ons kakkernestje Erna en Noël

Foto van het 25 jarige huwelijk van onze ouders, U ziet in het midden vader en moeder en bovenaan Noëlla, Godelieve en Erna die 11 jaar was toen moeder is gestorven. Onderaan Georges en Noël. Noëlla is gestorven op 4 juli 1993, maar de vier die overblijven vormen een hechte familieband en komen regelmatig eens samen.